

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

EVROSLAVIZMU NAPROTI

Največ sveta otrokom sliši Slave. Ta Prešernov verz iz uvoda Krsta pri Savici se večkrat omenja na naših proslavah ob slovenskem kulturnem prazniku 8. februarja. Po drugi strani pa pomeni ta verz veliko pesnikovo vero v vlogo slovanskega sveta in to v času, ko so se slovanski, kot tudi drugi narodi Evrope, prebujali in se začeli zavedati lastne identitete.

Nemški filozof Herder, ki je med prvimi začel v Evropi zgodovinska razmišljanja, je prav Slovanom nakazal novo bodočnost in pomen. S tem je vzbudil pri slovanskih intelektualcih svojega časa zanimanje ali bolje tisto samozavest, ki so jo poleg zlasti pesniki, politiki in zgodovinarji od Poljske, Češke in Slovenije ovrednotili.

Čas romantike je torej pomenil čas narodnega prebujanja v večini evropskih narodov. Čas, ki je bil tudi za nas Slovence odločilen. Leto 1848 je znano kot "Pomlad narodov" in tako smo tudi Slovenci tedaj dobili svoj narodni program. Šlo je zlasti za Zedinjeno Slovenijo, za priznanje slovensčine v javnosti (uradih in šolstvu), šlo je za oblikovanje prve slovenske deželne upravne enote v okviru habsburške monarhije. In to je bil srž tega narodnopolitičnega programa. Podobno so se v Evropi javljali Mladočehi, Mazzinijeva Giovine Italia (in pozneje Giovine Europa) itd.

V prvi polovici 19. stoletja se je osnoval panslavizem in to najprej v Rusiji. Ta je potem dobil različne oznake in smeri. V glavnem je v ruskem svetu prevladovala ruska politična zavest združena s pravoslavjem, kar so zlasti zagovarjali slavjanofili (Homjakov, Aksakov, Kirjevski), medtem ko so se pojavile kasneje tudi bolj evropsko in zahodno usmerjeni avtorji, kot Čadajev, Herzen in drugi, nekeje vmes pa je bil Solovjev.

Vse te misli se nam lahko porajajo ob decembrskem srečanju na Brdu ob Kranju ministrov za kulturo vseh slovanskih držav, ki je potekal na povabilo takratne slovenske ministrice za kulturo.

V habsburški Avstriji pa se kaže zlasti tista slovanska ideja, ki je povezovala predvsem avstrijske Slovence, to je del Poljakov, Čehov, Slovence, del Ukrajincev, Slovence in Hrvatov ter del Srbov. Odtod avstroslavizem, ki ga je pri nas zagovarjal zlasti znani jezikoslovec Jernej Kopitar. V tem smislu je zelo znana izjava češkega zgodovinarja Františka Palatkega, da bi morali Avstrijci ustvariti, če bi je še ne bilo. In prav avstrijski Slovani so gotovo veliko doprinesli v skupno zakladnico slovanske kulture. Že naši veliki predstavniki istega gibanja, poleg že prej omenjenega Jerneja Kopitarja, kot recimo veliki slavist dr. Fran Miklošič, tudi rektor dunajske univerze v polovici 19. stoletja, so, kot Matija Majer-Ziljski in še kdo, zelo dostojno predstavljali to gibanje.

Po prvi svetovni vojni so se razmere korenito spremenile in zato je tudi v slovanskem gibanju prišlo do novosti. Naj tu omenimo le nekatere velike predstavnike novodobnega slovanstva, kot sta bila recimo prvi predsednik češkoslovaške republike Tomáš Masaryk in kasneje Edvard Beneš. Pa še nekateri poljski predstavniki in zastopniki drugih slovanskih narodov. Nastala je neka nova kulturno politična smer; namreč neoslavizem (Poljak Zdiechowski). Po drugi svetovni vojni pa imamo, zlasti pod vplivom sovjetske propagande, vrsto pobud. Tako je nastal Slovenski odbor v Moskvi, nadalje pa imamo celo serijo slovanskih kongresov (kot v Sofiji, Moskvi, Beogradu in drugje) in to po vzoru nekdanjih velikih tovrstnih manifestacij od prvega vseslovenskega kongresa v Pragi v polovici 19. stoletja.

STRAN 2

ANDREJ BRATUŽ

OB MESECU KATOLIŠKEGA TISKA

KAKŠEN TISK?

DANIJEL DEVETAK

Naše pisanje želi biti služenje, naš tednik želi postavljati naši skupnosti pred obraz ogledalo. Naša beseda želi ne le opazovati, opisovati in ocenjevati to, kar se go-

čemo zagotoviti potomcem, ne moremo mimo tega, da vlagamo svoje napore v sedanjost, v družbene silnice, ki se opredeljujejo za vrednote krščanstva, demokracije in pluralnosti, v katerih se

prepoznavamo.

Verjamemo v

vrednoto družine,

ki je edina osnova

vsake zdrave družbe,

v vrednost šole, ki

skrbi za rast odgovornih

članov in prihodnjih

voditeljev naše

skupnosti, v kulturo

kot svetinjo, ki nas

di okrog nas, ampak presoja tudi to, kar se ne dogaja. Prepričani smo namreč, da je tišina oz. nejasno stališče prepogosto lahko preveč prizanesljivo; jasna beseda pa gradi mnenja, vrednote, družbo, ki je pripravljena se soočiti z izzivi sedanjosti.

Za kaj delamo, če ne za našo prihodnost? In če jo že ho-

povezuje in ohranja na površju zgodovine že dolga stoletja. Zakoreninjeni v krajevni stvarnosti, upiramo pogled v vesoljno dogajanje. Z odprtim srcem iščemo in podpiramo prizadevanja ljudi dobre volje, ki želijo z dialogom in iskanjem skupnih rešitev pu-

stiti za sabo boljši svet, kot to dela sveti oče Janez Pavel II., papež, ki je z jasnimi besedami odločno posegel v zgodovino in spremenil njen tok.

Optimizem, ki nas mora gnati pri delu, ni sam po sebi umeven, saj v svetu, ki ga krojijo podobe, bralnost stalno upada; je pa nujen, če hočemo ostati zvesti pričevalci evangelija in njegovega sporočila. Trdno verjamemo v moč pisane besede, ker vemo, da je njena vloga tudi v našem času nezamenljiva. Kristus je hodil med ljudmi in delal dobro. V tem ga lahko posnemamo tudi mi, in sicer z dobro besedo, ki prinaša ne le zanesljive življenjske vsebine med z informacijami in podobami nasičene bralce, ampak tudi s pripravljenostjo na dialog z različnimi. Kristjani moramo ostajati budni, saj smo lahko s strokovno, korektno in uravnovešeno držo kvas tudi postmoderne družbe. Trdno verjamemo, da je Kristusovo oznanilo še vedno aktualno, da je solidarnost temeljna vrednota v današnjem času, da more vera kot vzmet zastonske ljubezni navdihovati najplemenitejša dejanja.

Iskreno upamo, da bo zaradi naših naporov življenje naših bralcev vsaj malo lepše. Zato želimo: dobro branje!

NOVOLETNO VOŠČILO ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IN ZADRUŽNE BANKE DOBERDOB IN SOVODNJE PRVA SLOVENSKA PREDSTAVA V VERDIJEVEM GLEDALIŠČU V GORICI

V nedeljo, 12. januarja, je bila v prenovljenem Verdijevem gledališču v Gorici uprizorjena Vodopivčeva spevoigra *Kovačev študent*, ki so jo ob 40-letnici Katoliškega doma-Kulturnega centra Lojze Bratuž in 50-letnici smrti priljubljenega kromberškega skladatelja prvič uprizorili v režiji Adrijana Rustje in pod taktirko Hilarija Lavrenčiča v začetku oktobra 2002 člani društev pod okriljem Zveze slovenske katoliške prosvete. Za to prvo slovensko predstavo na prestižnem goriškem odru so prvič uporabili prostor za orkester.

Tudi tokrat je spevoigra zablestela v vsej svoji mladostni postavitveni svežini.

Petindvajsetletnica koprške škofije

Minulo soboto, 11. januarja, je bilo v koprski stolnici slovesno bogoslužje, na katerem so se slovenski škofje, duhovniki in verniki zahvalili za srebrni jubilej obnovljene koprške škofije. (str. 5)

Intervju

Pisatelj Boris Pahor govori o svojem delu in prevodih po Evropi. (str. 3)

Gledališče

Song, glasbeno-poetični spomin našega gledališča. (str. 7)

02 Drago Legiša
POSUROVELOST POLITIČNE DEBATE

02 Alojz Tul
GLOBALEN DOGOVOR O SEDMEM POMOLU

02 Janez Povše
EKONOMIJA IN DRUGE VREDNOTE

06 Jurij Paljk
VELIKI SVETOVNI BIOGRAFSKI LEKSIKON

08 Ivan Žerjal
SNEG POKRIL CESTE IN RAZGALIL CESARJA

ITALIJANSKE RAZMERE

POSUROVELOST POLITIČNE DEBATE

DRAGO LEGIŠA

Po božičnem in novoletnem premoru se tudi v Italiji postopno obnavlja parlamentarna dejavnost. V poslanski zbornici se bo nadaljevala razprava o "devoluciji", to je o prenosu oblasti od središča na obrobje. Gre, kot znano, za temeljno programsko točko Severne lige, ki jo je, sicer s kislim obrazom, osvojil celotni Dom svoboščin, torej koalicija, ki je v Italiji na oblasti od zadnjih državnozborskih volitev v predlanskem maju. Senatna zbornica je že

odobrila zakonski predlog, po katerem je posameznim deželam priznana ekskluzivna zakonodajna oblast na področju zdravstva, šolstva in krajevne varnosti. Za predlog so glasovali le senatorji vladne večine. Pričakovati je, da bodo tudi v poslanski zbornici za takšen predlog glasovali le poslanci Doma svoboščin. S tem pa bo dejansko spet stopilo v ospredje zelo kočljivo vprašanje, ali je namreč mogoče spreminjati ustavno listino, ne da bi politične sile prej dosegle širše soglasje.

STRAN 10

PO ZNANIH IZJAVAH

PRODI IN GORICA

Pred kratkim je predsednik Evropske komisije Romano Prodi dal vrsto izjav za Radio Koper. V njih se med drugim zavzema za enotno Gorico, mesti, ki naj bi združeno (Gorica in Nova Gorica) šli skupaj v novo Evropo. Pri tem Prodi omenja nekatere skupne elemente, ki bi se najbolj zblížali obe mesti. To so predvsem zdravstvene službe, prevozi (že danes vozi po Gorici novogoriški mestni avtobus) in še kaj.

Vse to je gotovo plod že dolgoletnega sodelovanja obeh mest. In to je tudi prav. Težko, če že nemogoče pa bo združiti obe Gorici v eno sa-

mo mesto oz. eno veliko upravno enoto, saj gre še vedno za mesti v dveh državah, ki bosta še vedno ohranili svoje upravne meje, čeprav v novih oblikah obmejnega sodelovanja.

Sicer je tudi z narodnostnega vidika nekaj podobnega težko izvedljivo. Konkretno, ali naj postane italijanščina uradni jezik tudi v Novi Gorici?!

PEROPRASK

S T. STRANI

EVROSLAVIZEM

Kaj pa danes? Prav gotovo ni od nekdanje slovanske ideje v novi stvarnosti ostalo veliko. Danes je v glavnem evropska ideja oz. zavest tista, ki že dolga desetletja tako ali drugače veže posamezne narode in države stare celine.

Res pa je, da lahko tudi povezava med sorodnimi narodi še ohranja določeno vlogo. Poglejmo npr. današnje še žive povezave v frankofonskem svetu, še prej pa morda zgodovinske vezi sicer zelo različnih narodov in kultur v sklopu britanskega Commonwealtha, ko sta angleški jezik in kultura nekaj skupni imenovalec vseh teh skupnosti od Velike Britanije vse tja do Indije, Avstralije, Nove Zelandije, Južne Afrike ali Kanade...

Zato lahko tudi nove oblike povezave med slovanskimi državami zlasti v evropski perspektivi igrajo še danes svojo vlogo. Stari panslavizem naj zato zamenja novi moderni evroslavizem, ki naj predvsem skrbi za ohranitev kulturne identitete slovanskih narodov v novi Evropi.

IRAK / NAMEŠČANJE VOJAŠKIH ENOT

PRIPRAVE NA VOJNO

BREDA SUSIČ

Na prehodu v mesec februar bo na območju Perzijskega zaliva 150.000 zavezniških vojakov. Gre za največjo mobilizacijo od začetka premeščanja zavezniških enot in nedvoumen znak o namelih Združenih držav Amerike, da sprožijo vojno proti Iraku. Istočasno pa se tudi na diplomatski ravni vrstijo pobude in pozivi za preprečitev napada.

Nekaj dni pred izročitvijo končnega poročila mednarodnih inšpektorjev za razorožitev Iraka celo britanski premier Blair prepričuje ameriškega predsednika, da ne sme brez pristanka Združenih narodov napovedati vojno. V Veliki Britaniji javnomnenjske ankete namreč kažejo, da 53% državljanov sicer podpira vojaški poseg v Iraku, samo 13% pa je za enostransko pobudo, za katero bi se odločila Washington in London. Blair se mora torej spretno sukati med podporo Bushu in zadržanjem partnerjev Evropske unije, ki drug za drugim izjavljajo, da vojna sploh ni neizogibna in da je treba pustiti, da s Saddamom opravi diplomacija, ne pa vojaški napad. Grški premier Costas Simitis, predsednik Evropske komisije Prodi in predstavnik za mednarodno politiko EU Solana so tako zatrili, da lahko o vojni odloča le OZN in da bo brez nespornih dokazov o prisotnosti prepovedanega orožja težko sprožiti vojno.

Vodja mednarodne misije Blix je minuli četrtek v neformalnem poročilu Združenim

narodom zapisal, da inšpektorji do sedaj niso našli nikakršnega dokaza o tem, da bi Irak razpolagal z orožjem za množično uničenje. Kljub temu da je po njegovem Sad damovo poročilo o iraškem orožju pomanjkljivo, je zahteval, da se vrzratno šteje za izbruh vojne upošabljen oziroma prilagodi ritmom dela mednarodne misije. Tiskovni predstavnik Mednarodne agencije za jedrsko energijo je razložil, da je Irak ogromna država, da morajo inšpektorji večkrat opraviti preglede v istih objektih in da bi torej za "zanesljive" preiskave potrebovali najmanj leto dni časa.

Tudi predstavniki arabskih držav (npr. Jordanije, Arabske lige, Egipta), pa še Turčije, poskušajo z diplomacijo preprečiti najhujše. Savdska Arabija je predlagala skupno diplomatsko potezo arabskih držav v okviru OZN, saj je prepričana, da lahko samo države z bližnjevzhodnega območja učinkovito posredujejo v krizi.

Pravo izzivanje mednarodne javnosti in Organizacije združenih narodov pa predstavljajo izjave ameriških visokih funkcionarjev, češ da "Amerika ne bo čakala dlje kot do začetka pomladi za vojno proti Iraku", in objava tajnega dokumenta, v katerem je dokazano, da se je Bush odločil za napad na Irak že 17. septembra 2001, torej šest dni po atentatu na Twin Towers. V luči teh novic se vsi poizkusi diplomatskega reševanja krize zdijo donkihotsko upiranje mlinom na veter.

ŠE TRŽAŠKA LUKA

GLOBALEN DOGOVOR O SEDMEM POMOLU

ALOJZ TUL

Ko je februarja 2001 Luka Koper kot 49% delničar mešane družbe TICT prevzela upravljanje kontejnerskega prometa na sedmem tržaškem pomolu, se je upravičeno postavljalo vprašanje, ali se bo ta poslovna naveza med obema pristaniščema uveljavila. V prvem obdobju je sodelovanje redno potekalo, a proti koncu leta se je začelo zatikati in je prišlo do raznih sporov in celo tožbenih postopkov. Danes vemo, da so v ozadju omenjenih napetosti bili tržaški politični dejavniki, povezani z volilno prevlado desnosredinskega pola, ki bi radi spodili slovenskega terminalista iz pristanišča. Po nekaj mesecih napetosti pa sta obe strani premostili nastali položaj in se dogovorili za nadaljevanje in razširitev sodelovanja.

V okviru dogovora o konkretnem programu za skupno delo je bilo tudi vprašanje odvečne delovne sile pri kontejnerskem prometu, ki je finančno močno bremenila

družbo. Sledila so pogajanja s sindikati, ki so trdo vztrajali na svojih stališčih. Minulega 13. decembra pa je bil končno podpisan dogovor o delu na sedmem pomolu, ki sta ga sklenila terminalist TICT in konzorcij CFS, t.j. združenje treh zadrug, ki razpolaga z okrog tristo uslužbenci. Ta konzorcij bo sedaj prevzel tudi sedanjih 85 dodeljenih pristaniških delavcev na kontejnerskem terminalu in se bodo tako vrnili pod okrilje pristaniške oblasti. S tem dogovorom bo mešano podjetje razbremenjeno visokih stroškov oz. poslovnih izgub, kar bo skupno z znižano najemnino omogočilo finančno sanacijo podjetja. Pristaniška oblast je zagotovila znatna sredstva za marketinško in promocijsko službo kakor tudi za nove žerjave.

S tem so vzpostavljeni vsi pogoji za normalno delovanje prometa z zabojniki na sedmem pomolu, ki jih mora sedaj formalno odobriti prenovljena skupščina delničarjev družbe TICT, v kateri naj bi tržaškega špediterja Pari-

sija nadomestil furlanski špediter Midolini.

Doseženi dogovor sta nad vse pozitivno ocenili tako Luka Koper kot tržaška Pristaniška ustanova, ki soglašata, da so z njim postavljeni osnovni pogoji za razvoj prometa na sedmem pomolu v pravi smeri. Sodelovanje med tržaškimi in koprskimi pristaniščem je postalo strateška izbira, v okviru katere je predvideno skupno upravljanje terminalov, tržne politike in železniškega prevoza. To pomeni, da bodo tržaški in koprski kontejnerski terminal začeli upravljati združeno s skupnim vodstvom in se bo uredilo tudi vprašanje železniških povezav in tarif v okviru skupnega železniškega prevoznika. Gre namreč za to, da se ustavi odtekanje prometa v korist severoevropskih pristanišč.

Ob vsem tem je pomembno poudariti dejstvo, da se je v okviru globalnega in dolgoročnega sporazuma rešilo tudi vprašanje skupine 85 dodeljenih pristaniških delavcev, ki so še pred kratkim predstavljali nepremagljivo oviro oz. nevarnost, da se Luka Koper odpove vlogi terminalista na sedmem pomolu.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

EKONOMIJA IN DRUGE VREDNOTE

Ni prvič, da so vodilni organi Evropske unije opozorili Italijo, naj bo pri urejanju svoje ekonomije previdnejša. Če ne letos, bi namreč država lahko v naslednjem letu presegla mejo treh odstotkov razmerja med primanjkljajem in notranjim bruto proizvodom. Toda tu ni govora o šibkosti, ki naj bi ji bila podvržena le Italija. Podobnega opomina sta bili namreč deležni tudi Francija in Nemčija, kar pomeni, da je problem širši.

Evropska unija je v odnosu na ekonomske pokazatelje zelo in kar izjemno stroga. Ne nazadnje je nastala prav kot sodelovanje starocelinskih držav na ekonomski ravni. Seveda pa se še posebej dandanes postavlja vprašanje, kaj pomeni, kadar je večji del naših naporov usmerjen v ekonomijo in njeno nenehno dvigovanje in dopolnjevanje. Nehote se je namreč mogoče spomniti na druge oziroma preostale vrednote, vrednote, ki bi edine utegnile odstraniti marsikatero stisko sodobnega človeka, se pravi vseh nas. Res, o tem ni nobenega dvoma: materialna raven življenja je osnova in brez nje preprosto ni mogoče. Kot je bilo namreč rečeno na lanskem svetovnem vrhu FAO v Rimu, lačen človek ne more biti svobodno bitje, ker je ves obelžen z lakoto oziroma z mislijo, kako bi se te lakote rešil. Zato je posedovanje primerne materialne ravni življenja predpogoj za kakršno koli kulturno bivanje in delovanje. Pri tem pa se postavlja vprašanje, če zadovoljiva ali celo visoka materialna raven že sama po sebi daje človeku možnost, da uresniči vse druge vrednote svojega

življenja. Zdi se, da ne, pač pa nas postavlja pred svojevrstno preizkušnjo.

Obstaja namreč nevarnost, da višja ekonomska raven sproža željo po še višji ekonomski ravni in enkrat dosežena višja raven željo po še višji in tako brez konca naprej. Kadar je temu tako, postanemo ujetniki nekehnega ekonomskega napredka, ki pa sam po sebi ne prinaša odgovarjajočega notranjega zadovoljstva in občutka resničnega smisla. Več ko imamo, več bi želeli imeti in manj smo zadovoljni. Naše tovrstno nezadovoljstvo pa je znak, da smo se približali nevarnosti, ko nam postanejo ekonomske pridobitve že najvišja vrednota in cilj. In s to nevarnostjo oziroma nezadovoljstvom se je prav gotovo srečal že vsakdo med nami.

Zato bi bilo za vse v razvitem svetu koristno in olajšujoče, ko bi sicer bil naš cilj dvig ekonomske ravni, vendar vselej tudi z mislijo na druge, še bolj dragocene vrednote. Da bi skupaj in istočasno z materialnimi pridobitvami uresničevali na primer tudi večjo solidarnost, večjo in iskreno pozornost za medsebojne odnose, da bi imeli za drugega, za sočloveka, več časa, kot ga imamo, in sploh da bi preusmerili več svojih moči prav v navedene in njim podobne vrednote. To bi nas razbremenilo pritiska časa in vsakršnega občutka negotovosti. Dosti bolj dosegljiv bi nam bil notranji mir. Notranji mir, ki ga le materialne dobrine žal ne morejo nikdar dati, čeprav se vsakokrat na novo zdi, da ga bodo naslednji hip dale.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJK

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949

POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 45 EVROV, SLOVENIJA 48 EVROV,

INOZEMSTVO 65 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 85 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

34170 GORICA, PIAZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 532 052
FAX 0481 548 808
E-MAIL gorica@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL uprava@noviglas.it

www.noviglas.it

INTERVJU / BORIS PAHOR

PISATELJ, KI GA EVROPA VSE BOLJ ODKRIVA

MARKO TAVČAR

Profesor Pahor, ob lepem dogodku v Krožku Virgil Šček v Trstu, ste zbranim spregovorili o svojem gledanju na slovenstvo v našem zamejstvu in v matični domovini. Obravnavali ste vse aktualne teme, ki zadevajo našo zamejsko in matično stvarnost in tudi v tem primeru izpostavili kot srž vsega truda in zavzemanja vprašanje zavesti narodne identitete, ki je za narod življenjskega pomena. Ali nam je res usojeno, da se moramo vedno znova vračati k temu vprašanju?

Ob predaji moje knjižnice Krožku Virgil Šček je šlo bolj za pomenek s prijatelji kot za predavanje, zato sem pravzaprav predložil zbranim to, kar se mi je zdelo in se mi zdi najbolj porazno v položaju, v katerem se nahajamo. Tako sem izrazil

Zakon št. 38 ukinja naš status manjšine, ki ga pa imata Dolina Aosta in Južni Tirol, ne da bi potrebovala kakršen koli Paritetni odbor.

svoj preplah ob izjavi tedanjega predsednika Slovenije Milana Kučana, da je "v interesu Slovenije, da vidi v Italiji svojega naravnega zaveznika za uveljavljanje svojih interesov v širšem evropskem prostoru, in tudi zaveznika, kakorkoli se mogoče zgodovinsko to sliši absurdno, prav pri ohranjanju slovenske nacionalne identitete in slovenske kulture v tem velikem, multikulturnem evropskem svetu" (Primorski dnevnik 24.9.2002). Pri taki trditvi prav gotovo ne zadostuje sklicevanje na narodno identiteto. Vse misli se nam namreč zapletejo: kako bo, se človek sprašuje, ob odpravi mej, ko bo kraško - tržaško - koprsko področje ekspanzirani trebuh slovenskega občestva, italijanski sosed postal zavez-

Pisatelj in narodni delavec Boris Pahor se v teh dneh ponovno mudi na obisku v Parizu, kjer sodeluje pri nekaterih okroglih mizah po državnem radiu. Teme, ki jih obravnava v svojih knjigah in ki so v minulih mesecih in letih doživele več prevodov v francoščino, vzbujajo veliko zanimanje v francoski družbi. Profesor Pahor pa je aktiven tudi v našem prostoru in je pred nekaj dnevi krožku za družbena vprašanja Virgil Šček v Trstu predal del svoje knjižnice, ki bo odslej na razpolago širši javnosti.

nik slovenske nacionalne identitete in slovenske kulture? Kučanova teza drži samo v primeru, če pristane mo, da se slovenska identiteta skrči na Ljubljano in osrednjo slovensko področje, kar je seveda ob sedanjem pojmovanju državnosti lahko tudi res mogoče usoda prihodnosti.

Večkrat ste javno kritizirali zakon št. 38, se pravi zaščitni zakon za slovensko narodno skupnost, češ da nas prej sibi in omejuje, kot pa nam koristi. Zakaj ste tega mnenja in kje je izhod iz tega stanja?

Zakon št. 38 ukinja naš status manjšine, ki ga pa imata Dolina Aosta in Južni Tirol, ne da bi potrebovala kakršen koli Paritetni odbor. Pri nas je tako imenovana italijansko - slovenska levica pristala na zanikanje zgodovinske resnice po Slovencih večinsko naseljenega ozemlja. To je zelo konkretno sankcioniral Miloš Budin, ki se zdaj vneto zavzema, da bi govorili čim lepšo slovenščino! Kakšen naj bo izhod iz tega? Odklanjati bo treba tako interpretacijo zakona in ne čakati na zaščito do tistega, ki nima nikakršnegakoli interesa, da nas zaščiti. In to, prosim, ni ne nacionalizem ne antiitalijanstvo, to je juridična in človeška osnova enakopravnih občestev v Evropski zvezi, če pa le - ta takšna nima namena biti, potem se ji v svoji težnji po zvestobi sebi in svoji nacionalni identiteti gladko lahko odrečemo.

Na misel pa nam prihaja svetopisemska prispevka, ki pravi (navajam po spominu) "udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce". Marsikdo, ki deluje v naših zamejskih prosvetnih društvih ali spremlja naše javno in družbenopolitično življenje in dogajanje, ima občutek, da se z nami dogaja nekaj podobnega. Kaj se vam zdi?

Resnica je, da smo v povojnem življenju imeli namesto enega več voditeljev, tisti, ki so imeli - in imajo - večino volilcev za sabo, so ukrepali in ukrepajo prvenstveno v zvestobi svojim ideološko - političnim načelom. Niti toliko ne zmorejo prerasti svoje ideologije, da bi ustanovili slovensko levičarsko stranko, tudi takrat ne, ko so njihovi tovariši najprej zvesti svoji nacionalnosti, potem šele levičarji.

Pisatelj ste v slovenski zgodovini pogosto igrali vlogo narodnih voditeljev. Kako je s tem duhovnim poslanstvom?

Ta nujni poklic slovenskega pisatelja je doživel svoj višek med osvobodilnim bojem, po zmagi komu-

PREDSTAVITEV VILE OB JEZERU

V torek, 21. t.m., bo ob 18. uri v knjigarni Minerva v Trstu, v sredo, 22. t.m., ob isti uri pa v Državni knjižnici v Gorici predstavitev italijanskega prevoda Pahorjevega dela *Vila ob jezeru*. Na predstavitvah bodo poleg avtorja prevajalka prof. Marija Kacin, prof. Elvio Guagnini ter prof. Tatjana Rojc.

nizma pa je vodstvo zahtevalo pristaneke kulture na njegov socialno - družbeni načrt. Pri tem sta imela seveda prvo mesto bratstvo in odklon nacionalizma, kar je lepo in prav, samo da nacionalna zavest ni proti bratstvu. Tako v Sloveniji kakor tudi pri nas je pojmovanje pisatelja kot glasnika interesov občestva doživele odklon tudi z gibanjem tako imenovane avantgarde in imelo teoretično osnovo v spisih Dušana Pirjevca, Tarasa Kermaunerja in drugih. Kljub ožigovanju, ki smo ga bili deležni kot nacionalisti, starokopitneži, nadaljevalci Prešernove linije itd., smo pisatelji zunaj slovenske meje vztrajali pri tradicionalnem, ki ni samo slovensko pojmovanje pisateljske vloge: ne pišes zato, da boš narod rešil, ampak zato, da pričas o usodi svojih ljudi, o njihovi eksistencialni težnji po svobodni potrditvi svoje biti. No, v bistvu sta bila internacionalizem in avantgarda dvojčka, ki sta se kljub vsemu dopolnjevala - in se oba izpela. Razen pri nas, kjer je avantgardo zamenjala multikulturalnost.

Vsaj za naš prostor pa bi rekli, da drži rek, da v svojem kraju ni nihče prerok, čeprav vam je tudi pri nas marsikdo hvaležen za vaše literarno delo in pozive ter opomine. In vendar je usoda preroka prav ta, da prerokuje, da prerokuje doma in na tujem. Za vas lahko rečemo, da to delate zlasti na tujem, v Franciji, v Nemčiji in drugod, z objavljanjem prevodov vaših romanov in knjig, z intervjuji v časopisih in drugih sredstvih javnega obveščanja pričate o bivanju slovenske narodne skupnosti v mejah Italije pod fašizmom in danes. Kje so razlogi, da se francoski ali nemški bralci zanimajo za našo usodo?

Ker je naša usoda človeško pomembna. Pri tem je značilno, da so zunaj uspela prav tista dela, ki jih je pravkar omenjena avantgarda imela za anahronistična, ker književnost, po njihovem, mora biti čista, ukvarjati se mora s problematiko, ki ni vezana na ozko domačo zgodovinsko dogajanje itd. Kar je lahko tudi prav, ni prav pa, da vse drugo izključuješ. Moja težnja je na primer bila, da prikažem nesrečo nesvobode, tragiko maličenja ljudi, ki jim v dvajsetem stoletju menjaš ime, kot da bi jim dal klobuk drugačne mere ali čevlje drugačne barve. Da, in želel sem, da prikažem goreče kulturne domove. In pri vseh ocenah mojih del na Francoskem - zdaj pišejo o šesti prevedeni knjigi, niti v eni sami poročevalci ni obšel dogajanja v času in prostoru, čeprav je poglaviti motiv bolj ali manj zanimivo ljubezensko razmerje. To želim povedati: kritik se zavzema za to, da poudari zgodovinski položaj skupnosti, od katerega je odvisen junak v zgodbi.

Moja težnja je bila, da prikažem nesrečo nesvobode, tragiko maličenja ljudi, ki jim v 20. stol. menjaš ime, kot da bi jim dal klobuk drugačne mere...

In to je, kar sem želel doseči. In tudi nemška poročila o *Nekropoli*, ki so trajala kar dve celi leti, niso obšla položaja naše skupnosti, čeprav je o njeni preteklosti v *Nekropoli* govorile na dveh straneh; nemški kritik je namreč odkrival zlo, ki je bilo uvertura nemškemu, še hujskemu.

Kaj pa italijanski bralci? Kakšni so odzivi na prevod Vile ob jezeru?

Kolikor vem, je v Rimu izšlo poročilo o novelah v tedniku *Il Diario* po zaslugi Ferruccio Föllkla in v videmskem tedniku *La vita cattolica*, ki ga ureja Ezio Gosgnach. O *Vili ob jezeru* doslej ni bilo objavljeno nič.

STRAN 6

VOZEL OPTANTSKEGA PREMOŽENJA TIK PRED RAZREŠITVIJO?

MAR RES IZNIČENJE OSIMSKIH SPORAZUMOV? (2)

MILAN GREGORIČ

Kruta in nekoliko drugačna stvarnost povojnih političnih in pravnih dejstev

Mimo vprašanja, kaj in koga zagovarja Škrlič, mislim, da so njegovi zaključki prenačrtani in nestvarni ter sodijo bolj v območje pobožnih želja, kot pa v realno politiko. Nestvarni so zlasti zaradi tega, ker pri Osimskih sporazumih ne gre toliko zato, ali v luči novih okoliščin še vzdrži neko resno pravno presojo, ampak za to, da so ti sporazumi eden od stebrov, na katerih sloni ravnotežje povojne Evrope in jih zato ne more sestiti niti sama uradna Italija, če bi to slučajno poskušala, in še manj neka lokalna eks-

pertna tržaška komisija, ki ji je tako in tako bilo še ob njeni ustanovitvi naloženo, da jih sesuje. Za zdaj pač Istra in njeni optanti še niso popek sveta. Tu so npr. trije milijoni sudetskih Nemcev, ki jim je bilo z dekretom predsednika Českoslovaške republike maja 1945 odvzeto državljanstvo, ki so bili razlašeni za premično in nepremično premoženje in v nekaj mesecih dobesedno izgnani iz države, s culo v roki. Tu je usoda devetih milijonov poljskih Nemcev, ki so tudi morali v podobnih okoliščinah zapustiti svoja ognjišča ter so bile pri tem kršene vsakršne konvencije o človekovih pravicah, ne samo tista o zasebni lastnini. Vendar so bile te iste konvencije

še drugače kršene tudi pod fašizmom, ob barbarskem napadu in razkosanju Jugoslavije brez predhodne vojne napovedi, ob pobojih talcev in požigih vasi med vojno itn. Kljub navedenemu krutemu povračilnemu ukrepu zoper Nemce pa je Nemčija po vojni korak za korakom gradila sožitje s Českoslovaško ter se odpovedala izgubljenim ozemljem in celotnemu zaplenjenemu premoženju. Rad bi videl tistega evropskega politika, ki bi si ob teh dejstvih drznil pomagati Italiji ob njenih morebitnih poskusih sesuvanja Osimskih sporazumov.

S temi sporazumi je bilo, končno, rešeno tudi vprašanje vojne odškodnine, ki bi jo morala Italija izplačati Jugoslaviji

in si jo je slednja nekako poravnala z nacionaliziranim optantskim premoženjem. Če bi sedaj odprli vprašanje optantskega premoženja, bi s tem nujno ponovno odprli tudi vprašanje vojne odškodnine in bi spet rad videl tistega politika, tudi na italijanski strani, ki bi se želel pogrezati v to močvirje. Ko so ob neki priložnosti češkemu predsedniku Havlu postavili vprašanje vračanja zaplenjenega premoženja sudetskih Nemcev, je odrezavo odgovoril: "Kot ni mogoče obuditi k življenju žrtev nemške okupacije, tako tudi ni mogoče več vrniti zaplenjenega premoženja". In ko se je nek italijanski politik nekoč potožil svojemu angleškemu kolegu, da je bila Italija s povojnimi sporazumi preveč prizadeta, ga je slednji diplomatsko okrcal, da je "pač bolje ne začeti vojne in predvsem jih ne izgubiti". Taka je pač ta kruta stvarnost.

Pravna nesprejemljivost sesuvanja Osimskih sporazumov

Sesuvanje Osimskih sporazumov pa je tudi v pravnem pogledu nesprejemljivo početje. Italija je namreč od podpisu teh sporazumov pa do danes sprejela okrog deset zakonskih in podzakonskih aktov ter prav toliko tudi dvostranskih dogovorov, ki pomenijo uresničevanje sporazumov. Naj navedem le nekatere izmed njih: zakon o ratifikaciji Osimskih sporazumov (1977), odlok o koeficientih za določitev ustrezne višine odškodnine za optantsko premoženje (1977), odlok o različnih ukrepih za zagotovitev izvajanja obveznosti iz Osimskih sporazumov (1978), odlok o financiranju regulacijskih del posoškega vodnega bazena (1978), globalni zaščitni zakon za slovensko manjšino (2001), zakon o proračunu za leto 2003 s postavkami odškodnine za optant-

sko premoženje (2002), dvostranski sporazum o urejanju socialnega zavarovanja med državama (1977), pa o uporabi sabotinske ceste (1981) idr. In v takih okoliščinah bo Italija težko prepričala, ne samo mednarodno skupnost, ampak tudi svojo javnost, da so ti sporazumi nični.

V zvezi z vstopanjem v EZ pa so pristojni evropski organi še nekajkrat dali vedeti, da medvojni in povojni ukrepi in sporazumi ne bodo obremenjevali pristopnih pogajanj z novimi članicami in da slednje morajo uskladiti svojo zakonodajo z evropsko za vnaprej in ne za nazaj. Tako kaže, da bo Italija tista, ki bo "morala izpiti kupo ezulske grenčice do dna", pa naj se je tega še tako otepala zadnjega pol stoletja. Slovenija in Hrvaška sta svojo kupo predvojnega in medvojnega gorja že davno dostojanstveno izpili do kraja.

KONEC

MOLITVENA OSMINA ZA KRŠČANSKO CERKVENO EDINOST (18.-25. JANUARJA)

"ZAKLAD V LONČENIH POSODAH"

Kakor že veliko let sta tudi letošnja molitveno osmino za cerkveno edinost skupaj pripravila besedilo in geslo Komisija Vera in Ustava pri Eku-menskem Svetu Cerkev v Ženevi in Papeški Svet za pospeševanje krščanske edinosti v Rimu. Geslo letošnje molitvene osmine je vzeto iz Pisma apostola Pavla vernikom v Korintu, kjer piše, da nosimo zaklad vere v krških lončenih posodah. Skupina ekumen-skih argentinskih delavcev, teologov, duhovnikov in lai-kov pa je pripravila ustrezno razlago in predloge za ekumen-sko sodelovanje vseh kri-stjanov.

Zaklad vere, o katerem piše apostol Pavel, je slava Božjega veličanstva na obličju Jezusa Kristusa, to je spoznanje, da je Jezus Kristus Bog, ki razodeva Božjo ljubezen do vseh ljudi. Ta zaklad vere nosimo v prstenih ali lončenih posodah, to je v krhkosti naše človeške narave, ki je podvržena slabostim, grehom in strastem. Šibkost naše človeške narave pa presega Božja moč, ki izvira od Boga in ne od nas. Tako se nihče ne more hvaliti, ker je vse Božja milost, neskončni dar ljubečega Očeta.

Te besede lahko povežemo z ekumenizmom ali delom za krščansko edinost, pri katerem večkrat lahko opazimo človeško šibkost glede medsebojnega sodelovanja in dialoga, obenem pa moramo zaupati v Božjo moč, ki lahko premosti vse težave nezaupanja ali nerazumevanja.

V svoji okrožnici, da bi bili eno, piše svet oče Janez Pavel II.: "Katoliška Cerkev ve, da prav zaradi pomoči, ki jo prejema od Duha, slabosti, povprečnost, grehi in včasih tudi nezvestoba nekaterih njenih otrok ne morejo uničiti tega, kar je Bog po svojem milostnem načrtu položil vanjo." Zato moramo med to molitveno osmino poživiti na-

še zaupanje v Božjo pomoč, brez katere si ne moremo zamisliti ekumenskega dialoga in sodelovanja. Papež v ome-njeni okrožnici poudarja, da se je katoliška Cerkev na zad-njem koncilu "nepreklicno odločila, da stopi na pot ekumen-skega iskanja... Katoliška Cer-kev vidi in priznava slabosti svojih sinov in hčera. Ve, da je vsak njihov greh izdaja in ovire za uresničevanje Odre-šenikovega načrta... Hkrati pa še močneje priznava in pove-ličuje Gospoda, ki jo je napol-nil z darom svetosti."

O delu in odgovornosti vsakega vernika za krščansko edinost je poudaril tudi blaže-ni papež Janez XXIII. v božič-nem nagovoru leta 1962. De-jal je, da bo moral vsak dati odgovor na tisti poslednji dan, koliko si je prizadeval, žrtvoval in molil za krščansko edinost. Človek naj bi se od-prl delovanju Svetega Duha. To delovanje je v Cerkvi in njenih članih nenehno, ko nas Sveti Duh spodbuja k notra-njemu in prenovi ter delom krščanske ljubezni.

Delo za ekumenizem, kljub navidezni stagnaciji ali težavnim odnosom med nekaterimi Cerkvami, napreduje, ker na številnih medverskih sre-čanjih tudi s predstavniki ne-krščanskih veroizpovedi opa-zimo željo in prizadevanje za večje zblizanje vsega člove-štva. Tako da bi povsod zav-ladal mir, da bi prenehali na-sprotovanja in verski fanatizmi, kar bi bilo v blaginjo vseh ljudi.

Lončene ali prstene poso-de smo vsi, toda v tej krhko-sti človeške narave nosimo našo vero in ljubezen do Kri-stusa, ki edini more uresniči-ti edinost vseh kristjanov. Eku-menizem pa se začne v nas samih, v naših družinah, žup-nijah in škofijah, dokler ne bo zasijala po vsem svetu luč sprave, miru in ljubezni.

JM

KRISTJANI IN DRUŽBA

NOVOST NA GLASBENEM PRIZORIŠČU

PRVA POSNETA ZGOŠČENKA SKUPINE MANA

MARTIN MARUSSI

Dne 12. decembra je bila v polni dvorani Zavoda sv. Stanislava v Šentvidu predstavi-tev zgoščenke z naslovom *Ti* glasbene skupine Mana. Za skupino je to prva posneta zgoščenka, ki pa pomeni no-vost na slovenskem glasben-em prizorišču, saj avtorji v pop rock slogu, z izredno vi-sokim kakovostnim nivojem

glasbe, spregovori-jo o iska-nju Boga in njegovem dotiku. Be-sedila pe-smi so zelo globoka in jasno je ra-zumeti, da so vsa do-živeta na lastni koži

avtorjev in ne le prazno be-sedičenje. Nekatera so prava meditacija za molitev in pre-mišljevanje. Tudi številna vrsta instrumentov, ki jih glasbeniki uporabljajo v primerni harmo-niji, daje poseben pečat gla-sbi: bas, kitara, akustična kitar-a, violina, bobni, tolkala, orglice, saksofon, prečna flavta, klaviature, vse to daje izjemen splav zvokov in melodij, ki na-govorijo poslušalca. Kot smo rekli, je to novost na sloven-skem glasbenem prizorišču, saj nihče do sedaj ni uporabljal rock glasbe z izpovedno religioznim besedilom.

Že sama naslovnica zgo-ščenke, na kateri je slika pre-zgane rdeče grenivke, je za zgoščenke z versko vsebino ne-kaj novega. Alek Zwitter, ne-uradni vodja skupine, tako od-govarja na vprašanje, zakaj prav rdeča grenivka v tedniku *Družina*: Odnos z Bogom nam pri-naša življenje in globoko vese-lje. Prerezana rdeča grenivka, iz katere priteče sok, je simbol tega življenja in veselja. In mi bi želeli, da bi bilo naše življenje rodovitno, da bi nas Bog tako

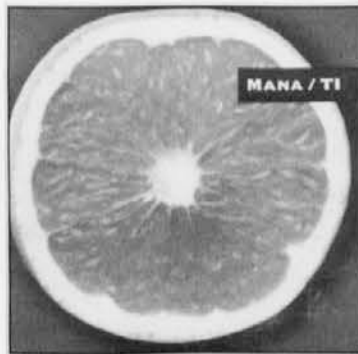
ožel, da bi postali sok, življenje za sok, življenje za druge.

Rdeča nit, ki povezuje vse pesmi, je ta, da Bogu lahko re-čemo "ti". Od tod tudi naslov zgoščenke. Tako pravi Zwitter: "Globoko sem prepričan, da pristno krščanstvo ni pred-vsem zbirka moralnih načel ali cerkvenih zapovedi ali prepove-di. Prav tako ne pomeni naj-prej pripadnost nekemu druž-benemu ali kulturnemu krogu.

Krščanstvo se začneja tam, kjer postane Bog zame živ, nepo-grešljiv prijatelj, nekdo, ki mu lahko rečem "Ti". Kjer očar-an od nje-gove ljube-

če bližine, dopustim, da prič-ne spreminjati moje življenje. Vse se pričneja pri tem ljube-zenskem odnosu in se vanj vrača. Drugo so le posledice". V tem je tudi nekaj lepega, da se v vseh pesmih prepletata moški in ženski glas, po svoji podobi in sličnosti.

Nekaj posebnega je pesem *Jonova balada*. Ritem tolkal v afriškem stilu spremlja zlaht-na melodija prečne flavte, ki spominja na orientalski motiv. Zmes napolni besedilo najprej z rotativno avtorja Boga "Zakaj mi ne daš miru?" Nadaljuje av-tor, da "danes bi odplul kot Jona z ladjo prekooceansko, da izginem pred teboj". Vendar ko spozna, da se pred Bogom ne more skriti, kajti ga sreča v vsakem koraku in vzljubi nje-gov dotik, zaključuje pesem s prošnjo Bogu "Ne daj miru, vznemirja me tvoj dotik". Vmes pa refren pravi, da "zate se od-pravam v Litvo, Kongo ali na Jap-onsko, naj le vem, da to že-liš". Skratka melodija, ki se pre-pleta z besedilom. Prava mo-derna poslastica duhovnosti.

SKRIVNOST ZAKONSKE LJUBEZNI

P. MIRKO PELICON

MOŽNO JE ZAČETI ZNOVA

Da je odnos med dvema zakoncema zrel, spoznaš zares samo takrat, ko sta si sposobna odpustiti. Odpuščati pomeni gledati na drugega z očmi ljubezni, ki ti daje znova možnost pričeti odnos, ne da bi upoštevala žalitve in prizadeto hudo. V odpuščanju vsak zakonec more v polnosti okušati, kako dober je Bog in kako on odpušča. Zato so v zakonskem življenju - to se lahko zdi "hečno" - napake in senčnate strani še tako potrebne; če bi namreč tega ne bilo, potem bi ne mogli govoriti o pravi ljubezni. Če ni napake, ni možnosti za odpuščanje. Če ni odpuščanja, na čem temelji ljubezenski odnos? Dobra terapija za rast v zakonskem življenju je prav zakrament sprave (spoved), saj predstavlja pravzaprav biser krščanske pedago-gike. Toliko bolj, če upošte-vamo dramatične izku-snje, ki jih na spolni ravni doživljajo mladi v zelo rani mladosti; te jim seveda ne omogočajo vere in prepri-čanja, da je spolni odnos izraz radikalne ljubezni in enosti med možem in ženo. Poroka je doživljena kot zakonodajni akt, ki v življe-nju dveh zakoncev ne do-prinese nič novega.

Spričo teh prepričanj mi je bilo dano, da sem resnič-no doživel, kako je spoved pripeljala mladega poroče-nega človeka k spremenje-nju njegovega mišljenja. To je bil začetek preobrazbe njegovega srca. Svoje za-konsko življenje je živel v veliki nezvestobi, ker je de-jansko prišel do zakona brez upanja in vere da je zakonsko življenje možno in smiselno, če ga živiš v zvestobi, ker ljubezen je zvesta. Sebi, ženi in ljubim-kam je povzročil mnogo tr-

pljenja. Zavedal se ga je, a ni imel moči, da bi se pote-gnil ven iz takšnega zelo resnega položaja. Izhajal je le iz tradicionalno katoliške in v javnosti spoštovane družine, vsekakor z dobrim imenom. Kaj pa, če je bilo krščanstvo le stvar kulturne identitete, ne pa odnos z Življenjem, z Ljubeznijo? Njegov bog je bil le ideja, ki ureja družbene odnose; če te ideje boga ne bi bilo, bi svet živel v še večjem ka-osu. Greh je bila izmišljena zadeva, a posledice greha ni mogel izbrisati na lastni koži; to je trpljenje zaradi neurejene drže znotraj la-stnega zakona. Postajal je zmeraj bolj neizpolnjen, nepotešen, nezadovoljen, potreboval je zmeraj več za zadovoljitev lastnih potreb, dokler ni "počil", ker na tak način ni mogel več nada-ljevati. Vse je izgubljalo svoj smisel, ker mu je bilo vse dovoljeno. Dokler ni začutil, da je v moči nezve-stobe, ki jo je sam živel, za-čutil pomen in vrednost zvestobe kot nečesa, kar pripada ljubezni. Bil je na tem, da si vzame življenje, ker si ni mogel odpustiti tega, kar je napravil iz svoje-ga življenja, vendar so ga božja beseda in njena raz-laga, bogoslužje in spoved polagoma pripeljali do no-tranje ozdravitve. "Bog nas ljubi, pustimo se ljubiti," je rekel neki duhovni oče. Lahko vam zatrdim, da je bilo njegovo "spreobrnje-nje" videti tako prepričljivo, da si je polagoma zaslužil odpuščanje svoje preizku-šane žene.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU B

ZLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE, NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

2. NAVADNA NEDELJA

"Govori, Gospod, kajti tvoj hlapec posluša" (1 Sam 3, 9-10).

"Izpolnjevati tvojo voljo, moj Bog mi je v veselje" (Ps 40, 9).

"Ali ne veste, da so vaša telesa udje Kristusovega telesa" (1 Kor 6, 15)?

"Našli smo Mesija" (Jn 1, 41).

Začenjamo "Čas med letom". 18. januarja pa molitveno osmino za edinost kristjanov. Apostol Pavel piše v današnjem drugem berilu o edinstvi kristjanov v veri in lepem življenju.

Piše Korinčanom. Korint je bil v njegovem času znano trgovsko mesto. V njem so bivali ljudje iz vseh grških in rimskih pokrajin. Moderna pristaniška mesta po svetu, tudi pri nas po Evropi, so podobna tedanjemu Korintu. V njih se srečujejo ljudje najrazličnejših mnenj, jezikov, kultur ipd. V njihovi sredi se seveda razbohoti tudi prava pokvarjenost. Goljufije, kraje, nepostavnost so tam doma. Nič čudnega ni, če se tako življenje vtihotapi tudi v skupnost kristjanov. V tem svojem listu Pavel ostro nastopi npr. proti nečistovanju. Ta greh javno ožigosa. Zvedel je namreč, da nekdo

živi zakonsko življenje z ženo svojega očeta, z mačeho to-rej (1 Kor 5, 1). Javno mnenje jih je upijnilo v slabem.

Dandanes imamo opraviti zlasti s splošnim razsulom nešteti zakonov in družin. Poleg tega države v veliki večini priznavajo splav in razvezo. To je seveda v marsikom omajalo spolnjevanje Božje volje.

Zato je treba najprej razlikovati med dobrim in zlom, tudi med grehom in skušnjavo ali naravno privlačnostjo med spoloma. A upoštevati moramo tudi morebitno bolezensko stanje, strah in še kaj. Obenem pa ne moremo vsega opravičevati, če je raz uzde, t.j. razuzdano. Ker smo se uprli državnim trinogom, ki so nam skušali ukrasti materino besedo z zločinskimi pritiskom, z nasiljem, smo tudi zdaj poklicani, da se upremo moralnemu propadu in izginotju. Od časa do časa je treba tudi javno in jasno povedati, kaj je prav in kaj ne zato, da se ljudje bolj zavemo resnice in jo tudi živimo.

Pri tem nam pomagajo razna predavanja. Štiri taka ima-mo od 9. do 30. januarja letos v dvorani in cerkvi fran-čiškanskega samostana Kostanjevica v Novi Gorici. Izvajal jih bo znani jezuitski pater dr. Marjan Šef, ki je tudi zdrav-nik. Predavanja bodo ob četrtek ob 19. uri. 18. januarja pa bo ob 19.30 v Sedejevem domu v Števerjanu predavanje p. Christiana Gostečnika. Ker sta oba predavatelja izkušena terapevta človeške duše, notranjosti človeka, bosta ne-dvomno vsakemu izmed poslušalcev razsvetlila duhovni svet in opogumila človeka, da bo znal pomagati samemu sebi in tudi drugim do jasnosti in vedrine sredi splošne zmede.

Res pa je, da je bilo včasih preveč poudarka na črki in zapovedih ter prepovedih in premalo spodbud za osebno odgovornost, kar je lahko rodilo prej strah in ujetost v sa-mega sebe kot pa ljubezen in odprtost do Stvarnika. Splav in civilna razveza zakona sta zabrisala meje človeške svobode.

Poleg predavanj je zlata vreden prijatelj, ki človeka raz-svetli, ga razume in dvigne. Ali svetuje primerno čtivo. Pri takem človeku se čuti, da ustvarja mir in gotovost. Saj zna tudi odločno reči, kaj je tudi velik greh, a obenem, da ni vse greh in pogubljenje. Po njem govori sam Jezus, kakor je govoril bodočima apostoloma: "Pridita in bosta videla" (Jn 1, 39). Želi namreč osebno odločitev, saj pozna no-tranjost vsakega človeka (Jn 2, 24 - 25). Deluje pa po člo-veku, kakor Andrej, ki pripelje k Jezusu brata Petra.

Nikakor ne gre prezreti molitve, zlasti k Svetemu Duhu in Mariji. Molitev namreč pomaga najti pravega prijatelja in zlasti Jezusa in njegovo terapevtsko bližino. Jezus pa deluje naprej po učencih in apostolih. Po Cerkvi pa vabi vse, naj bi postali - oznanjevalci kraljestva, celo duhovniki.

Bog kliče na različne načine: Samuela kar v spanju, Jožefa tudi. Savla vrže s konja samozavesti in sovraštva (Apd 9, 4 nss). A vsakega človeka želi imeti za prijatelja, ne samo Boga, pač pa tudi ljudi, ki povečini živijo v zakonskem stan-u, a niso nič manj zavzeti za Božje kraljestvo.

Tudi molitvena osmina za edinost kristjanov naj poma-ga do ljubezni do vseh udov Kristusovega telesa (1 Kor 6, 15).

SLOVESNO BOGOSLUŽJE V KOPRU

25-LETNICA KOPRSKE ŠKOFIJE

Somaševanje slovenskih škofov in duhovnikov je vodil apostolski nuncij v Republiki Sloveniji nadškof Giuseppe Leanza. To je bilo tudi prvo nuncijsvo srečanje z duhovniki in verniki primorske Cerkve.

Slovesne maše ob 25. obletnici ponovne ustanovitve koprške škofije se je udeležilo veliko vernikov, domala vsi slovenski škofje in tudi tržaški škof msgr. Evgen Ravignani, ki je prisotne med drugimi tudi nagovoril. Somaševanje je vodil nuncij v Republiki Sloveniji msgr. Giuseppe Leanza, ob njem sta bila pri oltarju ljubljanski nadškof dr. Franc Rode in koprski škof msgr. Metod Pirih (na sliki). Med mašo so peli združeni cerkveni pevski zbori koprške škofije.

17. oktobra leta 1977 je papež Pavel VI. z bulo V prvih letih (Prioribus saeculis) obnovil koprsko škofijo in združil celotno ozemlje dotedanje apostolske administrature za slovensko Primorje (iz delov tržaške in reške škofije ter goriške nadškofije) v novo koprsko škofijo in jo pridružil ljubljanski cerkveni pokrajini (metropoliji). Slovenija je postala takrat prvič v zgodovini združena v enotno cerkveno pokrajino, kar je bila tudi ugodna osnova za kasnejšo državno samostojnost. Dotedanji apostolski administrator dr. Janez Jenko je takrat postal prvi redni škof obnovljene in razširjene koprške škofije.

8. januarja leta 1978 je apostolski nuncij v Beogradu Michele Cecchini v koprski stolnici ob navzočnosti vseh slovenskih takratnih škofov in velike množice vernikov vodil slovesno mašo ob razglasitvi obnovljene in razširjene koprške škofije.

Tudi 25-letnico obnovljene in razširjene koprške škofije so zato obhajali 11. januarja.

Proslava srebrnega jubileja obnovljene in povečane koprške škofije je bila v soboto, 11. t.m. 2003, ob 10. uri v koprski stolnici.

Takratna jugoslovanska oblast, ki je bila sicer Cerkev nenaklonjena, je potezo Svetega sedeža o obnovitvi koprške škofije izredno dobro sprejela, saj se je zavedela političnega pomena tega dejanja. Najbrž je prav slovesnost razglasitve koprške škofije prva novica o Cerkvi, ki je takrat prišla v televizijski dnevnik in se je, kot vsa tedanja poročila o življenju Cerkve, začela s TV kadrom cerkvenih lestencev (kamera se ni smela "sprehoditi" po množici vernikov). Žal pa se je ta posnetek pozneje "izgubil" in si ga danes ne moremo več ogledati.

Nekaj važnejših datumov koprške škofije:

17.7.1964 je bil dr. Janez Jenko imenovan za apostolskega upravitelja vseh treh delov Slovenskega Primorja v Sloveniji (goriškega, tržaško-koprškega in reškega) in obenem za naslovnega škofa akufitskega.

6.9.1964 je takratni beograjski nadškof Mihael Bukatko v cerkvi v Logu pri Vipavi posvetil Janeza Jenka za škofa.

21.12.1964 - Konzistorialna kongregacija omogoči nastanek apostolske administracije za Slovensko Primorje s sedežem v Kopru, ki začne delovati 1.1.1965, (formalno je ustanovljena 21.12.1964). To pomeni zametek nove škofije.

17.10.1977 - Papež Pavel VI. z bulo V prvih letih obnovi staro koprsko škofijo in združi celotno ozemlje dotedanje apostolske administrature v novo koprsko škofijo, ki jo pridruži Slovenski cerkveni pokrajini (metropoliji). Janez Jenko postane prvi redni škof obnovljene koprške škofije.

8.1.1978 - Apostolski nuncij v Beogradu msgr. Michele Cecchini v koprski stolnici ob navzočnosti vseh takratnih slovenskih škofov in velike množice vernikov vodi slovesno mašo ob slovesni razglasitvi obnovljene Koprške škofije.

25.3.1985 - Papež Janez Pavel II. imenuje dotedanje generalnega vikarja mons. Metoda Pirih za škofa koadjutorja (škofa pomočnika s pravico nasledstva) koprške škofije.

27.5.1985 - Dr. Janez Jenko kot glavni posvečevalec in dr. Alojzij Šuštar, takratni ljubljanski nadškof in metropolit, ter mariborski škof dr. Franc Kramberger kot soposvečevalec, ob navzočnosti drugih slovenskih škofov ter škofov iz sosednjih škofij, duhovni-

kov in množice vernikov, posvetijo Metoda Pirih za škofa.

16.4.1987 je vodstvo koprške škofije prevzel msgr. Metod Pirih.

24.12.1994 - je umrl upokojeni škof Janez Jenko.

13.5.2000 Janez Pavel II. imenuje dr. Jurija Bizjaka za koprškega pomožnega škofa. Tako postane dr. Bizjak prvi pomožni škof v zgodovini koprške škofije.

5.6.2000 je bilo v koprski stolnici posvečenje koprškega pomožnega škofa dr. Jurija Bizjaka. Glavni posvečevalec je bil koprski škof Metod Pirih, Soposvečevalec pa sta bila ljubljanski nadškof dr. Franc Rode in mariborski škof dr. Franc Kramberger.

Nekaj pomembnih dogodkov koprške škofije

7.5.1952 - apostolskemu administratorju Goriške Mihaelu Torošu se posreči dobiti dovoljenje za izdajanje štirinajstdnevnik *Družina*. *Družina* po nastopu škofa Janeza Jenka postane štirinajstdnevnik za vso Slovenijo in jo od 15. 5.1965 dalje izdajajo slovenske škofije s sedežem v Ljubljani. Kasneje postane tednik in je še danes najpomembnejši katoliški v Sloveniji.

25.8.1950 je z odlokom (št. 493) apostolskega upravitelja jugoslovanskega dela goriške nadškofije Mihaela Toroša ustanovljeno Slovensko malo semenišče v Vipavi.

19.8.1957 Mihael Toroš ustanovi v Slovenskem malem semenišču Srednjo versko šolo s programom klasične gimnazije.

18.4.1965 začne izhajati *Farno Ognjišče* kot župnijsko glasilo župnij Kopra in Postojne. Kmalu postane mesečnik, najprej za primorsko administraturo in pozneje za vso Slovenijo. *Ognjišče* je danes mesečnik z najvišjo naklado v Sloveniji.

SVETNIK TEDNA

20. JANUARJA

SILVESTER ČUK

FABIJAN IN SEBASTIJAN, MUČENCA

Če odprete knjigo dr. Nika Kureta Praznično leto Slovencev, boste zvedeli, da po ljudski veri spadajo svetniki, ki so na koledarju med 17. in 25. januarjem, med "sredozimce". V tem času naj bi zima dosegla sredino svojega "vladanja". Sredozimci v ožjem pomenu so le trije: sv. Boštjan, sv. Neža in sv. Vincenc. Današnji godovnjak sv. Boštjan je že od nekdaj v družbi s sv. Fabijanom, čeprav svetnika v življenju nista imela nobene zveze. Druži ju le dan smrti ali prenosa v nov grob in skupno češčenje. Oba hkrati kličemo tudi v litanijah vseh svetnikov.

Fabijan je bil papež v letih od 236 do 250. Na Petrovem sedežu je nasledil sv. Antera. Zgodovinar Evzebij pripoveduje, da je namig za njegovo izvolitev prišel iz nebes. Fabijan je bil Rimljan, ki pa je bival na deželi. Ko je rimska krščanska občina pretresala, komu bi zaupala najvišjo službo v Cerkvi, se je prikazal Fabijan. Tedaj je od nekod priletel golob in se mu usedel na glavo. Zbrani, ki so Fabijana poznali kot odličnega kristjana, so v tem videli božji namig in ob živem odobravanju vsega zbora so ga posadili na papeški sedež.

Fabijan je modro vodil Cerkev. Preuredil je cerkveno vodstvo v Rimu. Sedmim diakonom, ki so skrbeli vsak za svoj del mesta, je dal pomočnike (subdiakone). Vsakemu okolju je določil tudi zapisnikarja (notarja), da je urejal zapiske in zbiral poročila o mučencih. Vseh 14 let, kolikor časa je papež Fabijan vodil Cerkev, je le-ta uživala mir. Leta 249 pa je zavladal cesar Decij, ki je napredujoče krščanstvo imel za državi nevarno in ga je hotel zatreti. Prva žrtev njegovih proti kristjanom uperjenih zakonov je bil prav papež. Cesar mu je sodil sam 20. januarja 250. "Si ti rimski škof?" ga je vprašal. Ko je papež priznal: "Sem!", je cesar odločil: "Si bil!" in ga dal usmrtiti. Pokopali so ga v Kalistovih katakombah.

Za sv. Sebastijana, po naše Boštjana, imamo bolj malo zgodovinskih podatkov. Sv. Ambrozij je zapisal, da je bil rojen v Milanu; mučeniško krono pa je dosegel v Rimu. Rimski kronist je leta 254 zabeležil, da je njegov grob ob Apjijski cesti in da je nad njim zidana lepa cerkev. Odkopali so njegov grob, ki s svojo preprosto obliko potrjuje domnevo, da je bil mučen okoli leta 250 (morda tudi kasneje).

Legenda, ki je bila napisana kmalu po letu 400, ve povedati, da je bil Sebastijan stotnik cesarske telesne straže in pogumen Kristusov vojak. Ko je cesar Maksimijan (Dioklecijanov sovladar) zvedel, da je kristjan, ga je obsodil na smrt. Afriskim lokostrelcem je ukazal, naj Sebastijana gosto obstrele s puščicami, vendar ne v glavo ali v srce, ker je hotel, da umre počasne smrti. Ko je mučenec odmahnil, so vojaki mislili, da je mrtev, in so odšli. Pobožna vdova Irena ga je napol mrtvega odnesla v svojo hišo in mu stregla, dokler ni okreval. Ko se je spet prikazal pred cesarjem, ga je ta dal s koli pobiti.

Sv. Boštjana so začeli zelo zgodaj častiti kot pripročnika zoper kužne in nenadne nalezljive bolezni (ki človeka zadevajo kakor skrivaj izprožene puščice). Za zavetnika so si ga izbrali vojaki, lovci, livarji, kamnoseki, vrtnarji. Upodablajo ga prebodelega s puščicami.

PRIČEVANJE IZ SVETE DEŽELE

PISMO IZ IZRAELA (16)

TEREZA SREBRNIČ

Nadaljujem s predstavitev vasice Neve Shalom-Wahat as - Salam in njenega karizmatičnega ustanovitelja p. Bruna Hussarja.

V letih od 1953 do 1959 je Bruno živel v mestu Jaffa in pripravljaj bodočo "ustanovo". Posvečal se je tudi pastirovanju v več jezikih: v francoščini, angleščini in italijanščini. Skupaj z nekaterimi duhovniki je leta 1954 ustanovil "Delo sv. Jakoba", ki si je prizadevalo za dialog med judi in kristjani. Soustanovil pa je tudi druge organizacije za ekumensko delovanje in medverski dialog. S sobratom sta se preselila v Jeruzalem v l.i. "Hišo Izajaja".

Med leti 1964-1965 je Bruno sodeloval na II. Vatikan-

skem cerkvenem zboru in bil imenovan za izvedenca pri Tajništvu za edinstvo vseh kristjanov, ko so pripravljali dokument "Nostra Aetate", ki se

Bruno z arabskimi prijatelji

je nanašal na odnos med Cerkvijo in judovskim narodom. Tekst je bil uradno sprejet.

Bruno je postal leta 1966 izraelski državljan in se tudi vključil v širše družbenopolitično dogajanje. Po vojni, ki je trajala šest dni, leta 1967, se je z delegacijo Izraela udeležil - kot svetovalec - razgovorov v Generalni skupščini Združenih narodov. V kasnej-

da je predaval o Sv. pismu in o hebrejsko-krščanskih odnosih. Leta 1970 se je patru Brunu Husserju končno uredil sen: s skupino laikov je ustanovil vasico Neve Shalom - Wahat as - Salam. Tako se dogodka spominja v svoji knjigi: "Mislili smo na vasico, kjer bi živeli prebivalci iz različnih krajev naše države (...) Ni bilo mogoče si predstavljati skupnosti, kjer bi živeli judje in kristjani v Izraelu, a bi ne vključili ostalih Abrahamovih sinov: Arabcev, muslimanov in kristjanov, ki živijo tod.

Cilj take pobude naj bi bil dokazati, da je sobivanje mogoče. Istčasno pa naj bi začeli s posebno 'Solo za mir', kajti mir je tudi umetnost: naučiti se ga je treba in ne improvizirati".

Sledila so leta, ko je Bruno s somišljeniki ustanavljal vasico oz. prostor za sobivanje. Bila so zelo težka leta, saj

Pogled na vasico

je bilo potrebno vse iz nič postaviti na grču. A že leta 1977 so se naselile v Neve Shalom - Wahat as - Salam prve judovske in palestinske družine. Živele so v montažnih hišicah, obdelovale zemljo in se učile novih medsebojnih odnosov v spoštovanju in sprejemanju drug drugega. Bruno pa je kot starejši brat budno bdela nad vasico in aktivno sodeloval pri njeni

rasti. Videl je že njen razmah, čeprav so bili začetki zelo težki.

DALJE

OBVESTILO

DARUJTEV Sklad msgr. Jakoba Ukmarja. Darovalci naj nakažejo prispevke na hranilno knjižico št. 4360 pri Zadrudni kraški banki in naj pripišejo, da gre za Ukmarjev sklad.

5

ČETRTEK,
16. JANUARJA
2003

ZALOŽBA MLADINSKA KNJIGA

VELIKI SVETOVNI BIOGRAFSKI LEKSIKON

Založba Mladinska knjiga je v decembru v minulem letu svoj knjižni program dopolnila z *Velikim svetovnim biografskim leksikonom*, ki je avtorsko delo izjemno plodovitega Igorja Antiča. Veliki svetovni biografski leksikon je zasnovan kot informativni priročnik, ki v strnjeni obliki predstavlja 5.000 najbolj pomembnih, znanih in vplivnih osebnosti z vsega sveta.

Naj že takoj v začetku povemo, da se v tem zapisu ne bomo spuščali v ocenjevanje in merila, kako in zakaj so nekoga uvrstili v leksikon in zakaj so druge velike osebnosti izpustili, ker smo bili na sami predstaviti omenjenega leksikona priča takim in drugačnim pomislekom predvsem glede izbire slovenskih osebnosti, ki so v ta leksikon uvrščene.

Med osebnostmi, ki so v leksikonu uvrščene, je torej tudi 76 Slovencev, ki po avtorjevem mnenju presegajo nacionalni okvir. Leksikon je nastajal štiri leta, izbor osebnosti po posameznih področjih - leksikon jih obsega kar 32 - pa so recenzirali uveljavljeni slovenski strokovnjaki.

Leksikon je bil predstavljen na slovenskem knjižnem sejmu in takrat je na predstavitvi Igor Antič med drugim tudi povedal, da bi si Veliki svetovni biografski leksikon zaslužil tudi oznako univerzalni, saj zajema osebnosti iz vseh časov in z vseh področij. Gesla članki v njem niso izrazito leksikografski, se pravi, da v njih ne gre za telegrafsko naštevaje podatkov, pač pa so bolj enciklope-

dične narave. Napisani so v obliki strnjene, berljive zgodbe o življenju in delu posamezne osebe.

Kar se tiče slovenskega dela, je avtor poudaril, da je vanj uvrstil tiste osebnosti, katerih življenjsko delo se da izmeriti tudi v mednarodnem pomenu. Pri tem je želel ohraniti uravnoteženost po posameznih področjih. Jasno je, da je njegov izbor oseb in tudi drugačen ne more biti, pa naj avtor še tako dokazuje, da to ni, in to se je videlo že na predstavitvi leksikona samega, ko so prisotni časnikarji iskali neke slovenske osebnosti, a jih niso našli, so pa v zameno našli druge, ki jih sami v leksikonu ne bi dali...

Eden izmed recenzentov leksikona, Sandi Sitar, je na tiskovni konferenci kot eno bistvenih kvalitativnih Antičevega leksikona izpostavil dejstvo, da bralec v njem poleg osnovnih informacij o osebnosti, dobi tudi odgovor na vprašanje, zakaj je neka oseba sploh prisotna v leksikonu.

Veliki svetovni biografski leksikon je natisnjen v dvobarvnem tisku, kar omogoča večjo preglednost in lažje iskanje, približno 1000 osebnosti pa je predstavljenih tudi s fotografijo, risbo, portretom. Antičev izbor zajema iz vseh zgodovinskih obdobij, nekoliko več pozornosti pa je namenjeno osebnostim 20. stoletja.

Veseli smo Antičevega Velikega svetovnega biografskega leksikona predvsem zato, ker je to prvi tak leksikon na slovenskem knjižnem trgu in kot tak gotovo najboljši slovenski, vseeno pa smo mnenja, da bi pri prihodnjem podobnem knjižnem projektu moralo sodelovati več avtorjev in več piscev, ker ima Založba Mladinska knjiga v svojih vrstah nekaj izjemnih enciklopedistov.

Slaba stran in obenem tudi čar podobnih leksikonov, in zato tudi Antičevega, je v tem, da take vrste leksikon ne more in nikdar tudi ne bo vseh ljudi zadovoljil, kaj šele, da bi sploh lahko govorili o objektivnem izboru. Posebno še to velja, ko gre za zaokrožen zaobjem velikih osebnosti vseh časov z vsega sveta!

JUP

OSREDNJI PRIREDITVI OB DNEVU SLOVENSKE KULTURE PRI NAS

V organizaciji Zveze slovenskih kulturnih društev, Slovenske prosvete iz Trsta in Zveze slovenske katoliške prosvete iz Gorice bo letošnja osrednja prireditev ob dnevu slovenske kulture v soboto, 8. februarja, v Trstu in naslednji dan, 9. februarja, v Gorici.

S 3. STRANI

PISATELJ

Za Italijane trdimo, da niso imeli svojega Nürnberga in da zato niso doživeli neke globinske katarze, kot je to mogoče trditi za nemško stvarnost. Kaj pa Slovenci, se še vedno preveč ali na zgrešen način nazaj oziramo, da bi se lahko neobremenjeni zazrli v prihodnost, ali so razlogi za statičnost drugje?

Mislím, da zaradi dolžnosti, ki jo imamo do slovenskih padlih, moram zahtevati priznanje in obžalovanje od italijanske oblasti. To naj bi bila naloga levčarskih strani civilne družbe tukaj in v Sloveniji, kjer mora to doseči tudi najvišja oblast, ki zatrjuje, da je politično razmerje z zahodno sosedo odlično.

Glede položaja v slovenskem občestvu bi rekel, da v kulturi nismo statični, ampak ustvarjalni na dostojni ravni; handikapirani smo v politični zavesti, kjer je po slovensko razumljeni internacionalizem zmedel pojme mladim, ki interese

naše skupnosti zapostavljajo v dobro meglenih ciljev.

Pravkar smo vstopili v novo leto. Nam lahko zaupate, kakšne so vaše želje in načrti oz. kaj bi voščili naši narodni skupnosti?

Želel bi, da bi gradili prijateljske vezi s sosedi in z drugimi evropskimi narodi na podlagi samozavestnega cenjenja svoje poti skozi zgodovino, svojega boja za svobodo najprej v ilegalni obliki, potem ob strani zaveznikov v drugem svetovnem konfliktu, kjer so se častno uveljavile tudi Prekomorske, v resnici Primorske brigade. Želel bi, da bi bili mladi na tekočem o celotnem zgodovinskem spominu, absurd je namreč, da na vprašanje osebe v dvorani, bilo je v nekoč v Narodnem domu, senator Miloš Budin odgovarja: "Nič ne vem o dr. Josipu Vilfanu". In nazadnje bi želel, da se še bolj povežemo z ogroženimi skupnostmi v Evropi, katerim, kot sem neke omenil, lahko predstavimo elitnega zaščitnika v msgr. Jakobu Ukmarju, ki se je v hudih letih pogumno zavzel za teptane jezikovne pravice.

NA REŠETU

TRIJE BOŽIČNI BISERČKI

Pred desetletji so imele oddaje Radia Trst A v božičnih praznikih gotovo večjo vlogo, saj so edine prinašale Božič v domove tostran in onstran meje. Kaj pa danes? Danes so se razmere zelo spremenile: na radiu Slovenija so bile na sporedu oddaje uglasene na božično tematiko že na nedeljo, 22. decembra. Še radio Koper, ki je bolj "socialistično" naravnano, je imel veliko glasbenih in govornih oddaj o Božiču. Da ne govorim o Radiu Ognjišče, katerega valovi segajo v nekatere predele Tržaške (in verjetno tudi Goriške). "Kaj posebnega lahko danes v taki 'konkurenci' nudijo slovenski radijski in televizijski programi deželnega sedeža RAI svojim poslušalcem?", sem se spraševala. Odgovor je bil prenetljiv. Med govornimi, glasbenimi sporedi, reportažami in intervjuji, dramskimi in mladinskimi oddajami v prazničnih dneh sem odkrila veliko kvalitetnih in lepih oddaj. Naj kot primer navedem tri oddaje, ki so se po mojem mnenju odlikovale po vsebini in izvedbi.

Najprej bi omenila radijsko igro Brune Pertot Blagor nam, ki nismo videli, a smo verovali, ki je bila na sporedu na sveti večer. To je navidez preprosta zgodba judovske družine v času in prostoru, v katerih se dogaja velika Zgodba Jezusovega rojstva. Liki so živi, dialogi živahni in realistični. Edino hroma deklica Tera ima v svoji fizični omejenosti večjo miselno prodornost, skoraj vizionarnost. Dogajanje daje avtorica nekakšen okvir, ki s svojo poetičnostjo učinkuje kot lirični komentar dogajanja. Lepota igre je v čisti preprostosti in meri dogajanja, brez obremenjujočih in nepotrebnih dogodkov in besed. Pohvaliti je treba tudi izvedbo, ki je bila zaupana Radijskemu odru. Režiserka Marjana Prepeluh je skupaj z igralci in izbrano glasbo podčrtala avtoričino sporočilo in igri dala učinkovito radiofonsko podobo.

Nikakor ne smem prezreti Božičnega koncerta Ljudskih nabožnih Ubaldova Vrabca, ki ga je slovenski televizijski program predvajal na Božič. Razveseljivo je, da je do koncerta prišlo na pobudo glasbenega uredništva slovenskih programov. Zbor, sestavljen iz tržaških in goriških pevcev, je pod vodstvom dirigenta Matjaža Ščeka zapel vrsto božičnih, novoletnih in trikraljevkih pesmi, ki jih je v šestdesetih letih harmoniziral za našo radijsko postajo skladatelj Ubald Vrabec. S pevskim žarom ni bilo žal uglaseno govorno besedilo med pesmimi, ki je bilo nekoliko medlo in neizrazito. Režija Danila Pertota je izkoristila tudi kotičke, ki mu jih je nudila cerkev v Štivanu, predvsem slikave slikarja Avgusta Černigoja. Slovesen, stilno enovit koncert je bil res lep poklon skladatelju Ubaldu Vrabcu ob 10-letnici smrti. Številnim poslušalcem pred televizijskimi ekrani pa je nudil velik umetniški užitek.

Tretja oddaja, mimo katere ne morem, je oddaja Misli o dobroti, ki je bila na sporedu na sveti večer, ponovljena pa je bila na Božič dopoldne. Voditeljica oddaje Luana Grilanc je zbrala misli zelo različnih ljudi in jih s primerno glasbo povezala v celoto. Pri izbiri sogovornikov je imela srečno roko: vsak intervjuvanec - razen enega, ki je s svojim cenim duhovičenjem pokvaril ubranost oddaje - je dodajal pojmu dobrote nove razsežnosti in nove oblike. Zadnji sogovornik, pisatelj in filozof Igor Škamperle, je osvetljeval pojem dobrote, kokor so jo pojmovali razni filozofi od antike naprej. Daljši intervju, ki se je razvil, je bil tako zanimiv in globok, da mi je bilo neznanstvo žal, da ga nisem posnela. In pomislila sem, da bi bile Škamperletove misli tudi odlični uvodnik v praznično številko kakega časopisa.

Tri oddaje - trije biserčki, ki so lahko v ponos našim radijskim in televizijskim sporedom.

MUZEJ O NACIZMU V NÜRNBERGU

NOVI PRISPEVKI ZA PREUČEVANJE ZGODOVINE FAŠIZMA IN NACIZMA

PETER MERKU'

Tiste, ki so brali tri nadaljevanja o dokumentacijskem centru o nacizmu v Nürnbergu v številkah 42, 43 in 44 Novega glasa lanskega leta, bi morda zanimalo vedeti, da je pred Božičem nürnbergski tisk posvetil s celo serijo člankov spet veliko pozornost temu muzeju, ki so ga vključili v tramvajsko mrežo mesta Nürnberg. Podaljšali so tračnice in zgradili postajo za progi 6 in 9 prav pred vhodom v muzej. Postajo sta 13. decembra otvorila župan Ulrich Maly in predsednik prevoznega podjetja Herbert Dombrowsky (na sliki).

Tri dni prej je časopis *Nürnberger Nachrichten* objavil recenzijo nove knjige *Kongresi stranke NSDAP v Nürnbergu* (Siegfried Zelnhefer: *Die Reichsparteitage der NSDAP in Nürnberg*, Nürnberg Presse, 330 strani). 13. decembra je izšla nova knjiga o Hitlerju *Hitlerjeva pot v Nürnberg: zapeljivec, goljuf, množični morilec* (Egon Fein: *Hitlers Weg nach Nürnberg: Verführer, Teuscher, Massenmörder*, Nürnberg Presse, 464 strani).

24. decembra je izšla nova izdaja knjige *Sprehod po terenu* (Alexan-

der Schmidt: *Geländebegehung*, Sanberg Verlag Nürnberg, 264 strani).

Tri monumentalna dela, zato da bi predvsem mladina bila seznanjena z zlom, ki ga je fašizem sejal po Evropi.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103, SLOVENSKE ODDAJE (OD 17.1. DO 23.1.2003)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 17. januarja** (v studiu Anka Černic): Prislunhimo zborovski glasbi: Priredbe ljudskih pesmi. - Svetnik tedna: sv. Anton Puščavnik (17.1.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba.

- **Sobota, 18. januarja** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Ponedeljek, 20. januarja** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba.

- **Torek, 21. januarja** (v studiu Matjaž Pintar): - Ali veste, da ... glasbena oddaja z Matjažem..

- **Sreda, 22. januarja** (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Janez Menart in njegove srednjeveške zgodbe (2. del). - Izbor melodij.

- **Četrtek, 16. januarja** (v studiu Niko Klanjšček).... - Zvočni zapis. - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE, STUDIO KOPER

Dragi bralci in naši poslušalci, z novim letom so zaživele tudi nove oddaje v Koprskem studiu Radia Ognjišče.

Tako je ob ponedeljkih med 14. in 18. uro na sporedu *Primorska panorama*, oddaja o dogodkih s celotnega območja Primorske.

Torkova oddaja Brez meja med 16. in 17. uro je namenjena Slovencem v Italiji in drugod po svetu.

Sredina ura našega skupnega druženja je namenjena *Kulturnim stranem*.

O življenju in delu naših župnij, cerkvenih praznikov, običajih in navadah povezanih z njimi pa boste slišali vsak četrtek med 16. in 17. uro v oddaji *Zvonovi zvonijo*. Sledila ji oddaja *V goste smo povabili*. **Zvečer ob 20.30 pa vse do 23. ure** potujemo s *Karavano prijateljstva*. **Ob 21.30** iz ljubljanskega studia prenašamo *Mozaik dneva*.

Vsak petek od 16. do 17. ure je rezervirano za... ter oddaji *Ob petkih pospravljamo podstrešje*.

Sobotna oddaja Allegro, ma glih prav pa je namenjena čestitkam, pozdravom, voščilom in razvedrilu.

V našem studiu pripravljamo še oddaji *Iz založbe TD Ognjišče in Stare, ma lepe*, ki sta na sporedu ob ponedeljkih.

Želimo vam veliko lepih trenutkov v naši družbi.

RAZPIS F-Jk ZA PRISPEVKE

Urad za deželne in manjšinske jezike Dežele F-Jk sporoča, da morajo slovenska društva prošnje za finančni prispevek oddati do 31. t.m. Fac-simile prošnji dobite na tržaškem sedežu urada (ul. Sv. Franciška 37, 3. nadstropje).

ZBOR SLOVENSkih ŠTUDENTOV NA DUNAJU

GLASBA BREZ MEJA

RAFFAELLA PETRONIO

Slovenski študentje na Dunaju imajo poleg kluba tudi mešani zbor, ki deluje od leta 1996, ko se je v klubu slovenskih študentov avstrijske prestolnice prvič zbrala peščica študentov, da bi pod taktirko Anje Kapun izvedla svoje prve pevске vaje. To, kar je bil na začetku le poizkus, se je kmalu razvilo v resno dejavnost z rednimi vajami in številnimi koncerti. Člani zbora so bili na začetku večinoma koroški Slo-

sveta, do slovenskih ljudskih in umetnih pesmi, renesančnih skladb in modernih pop-songov, pa tudi pesmi, ki jih je prav za ta zbor napisal gradiščanski Hrvat Hannes Laszakovits po tekstih romskega pesnika Ilije Jovanoviča. Na CD-ju najdemo tudi uglasbene pesmi Milke Hartmann, ki bi letos praznovala svoj stoti rojstni dan.

CD torej prikazuje nekaj prerez delovanja zbora in je dokaz, da glasba res ne pozna meja. Izdaja tudi priča o tem, da se lahko s požrtvovalnostjo marsikaj doseže. Tudi, če se nima veliko denarja. Slovesna predstavi-

tevo zgoščenke zbora je bila 28. novembra 2002 v Avstrijskem inštitutu za ljudsko glasbo v dunajskem središču. Udeležila se je številna publika, ne samo slovenska, ampak tudi avstrijska, in ker gre za odprti, srednjeevropski Dunaj tudi mednarodna publika. Zbor je doživel velik uspeh in je prejel veliko pohval. Lahko rečemo, da je uspeh za vse Slovence, tudi za nas, saj smo lahko vedno veseli, če se naša pesem in z njo beseda in kultura širijo izven naših mej v Evropo.

Cena zgoščenke je 15 evrov. Kdor bi jo rad imel, jo lahko naroči preko navadne ali elektronske pošte na naslovih: Klub slovenskih študentov, Mondscheingasse 11; Postfach 279, 1071 Dunaj-Wien A, elektronski naslov: ksssd@gmx.net.

tevo zgoščenke zbora je bila 28. novembra 2002 v Avstrijskem inštitutu za ljudsko glasbo v dunajskem središču. Udeležila se je številna publika, ne samo slovenska, ampak tudi avstrijska, in ker gre za odprti, srednjeevropski Dunaj tudi mednarodna publika. Zbor je doživel velik uspeh in je prejel veliko pohval. Lahko rečemo, da je uspeh za vse Slovence, tudi za nas, saj smo lahko vedno veseli, če se naša pesem in z njo beseda in kultura širijo izven naših mej v Evropo.

Cena zgoščenke je 15 evrov. Kdor bi jo rad imel, jo lahko naroči preko navadne ali elektronske pošte na naslovih: Klub slovenskih študentov, Mondscheingasse 11; Postfach 279, 1071 Dunaj-Wien A, elektronski naslov: ksssd@gmx.net.

RAFAEL PODOBNIK NA GRADU KROMBERK

SEVANJE DUHOVNOSTI

KATARINA BREŠAN

Na gradu Kromberk je od 13. decembra 2002 do 2. februarja 2003 na ogled retrospektivna razstava fotografa Rafaela Podobnika z naslovom *Sevanje duhovnosti*. Avtor se ob življenjski šestdesetletnici predstavlja s fotografijami iz štiriindvajsetih ciklov, od gimnazijskih let do danes.

Podobnik se je, v več kot štiridesetih letih fotografskega delovanja, ukvarjal z najrazličnejšimi vsebinami. Najpogostejša tematika pa je narava, ki se skozi njegov objektiv kaže z vedno novih zornih kotov. Pojavlja se v več ciklih (*Srečanja z naravo*, *Potne beležke*, *Krajina po petdesetih*, *Med Alpami in Jadranom*) in dobiva vedno nove pomene. Lahko je to droben cvet v snegu, osamljen kolovoz, pogled na dolino, hribe ali vodo. Narava se razkriva tudi v barvnih odtentkih lesa, v abstraktnih vzorcih, ki jih tvorijo kamnine in v zglajenih oblikah peščenjaka na otoku Pag.

Pri Podobnikovi fotografiji se kaže nagnjenost k možnim barvam. To je še najbolj vidno pri ciklih *Zaznamovani kamni*, *Stvari*, *Osebe*, kjer se avtor poigrava s predmeti in raznobarno svetlobo. V seriji *Barve* te popolnoma prevladajo. Igrive in pisane so tudi *Sestavljenke* živih in neživih predmetov.

Pretresljiva pa je serija "Povožene živali", ki s črnobelimi in barvnimi posnetki od blizu kaže smrt na cesti.

Na razstavi je obširno predstavljen, čeprav samo s črnobelimi fotografijami, tudi pomemben cikel *Zapuščene domačije*. Sugestivno so prikazane propadajoče hiše, njihova notranjost, pozablje-

ni predmeti. Vse priča o življenju, ki je nekoč tam bilo, a se je za vedno odselilo in zidove prepustilo propadu.

Spomine na narodnoosvobodilni boj obuja Podobnik s črnobelimi *Utrinki na veliki čas*, s fotografijami malih osamljenih spomenikov, postavljenih padlim vojakom na mestu, kjer so umrli. Pod istim naslovom so zbrani tudi posnetki slavilnih napisov na zidovih hiš, ki so ponekod še danes vidni.

Razstavljenih je tudi nekaj grafičnih del, saj se je Podobnik v sedemdesetih letih ukvarjal tudi s sitotiskom in grafiko.

Nekateri cikli pa so tu prvič predstavljeni, kot npr. *Fotografije sanje*, kjer avtor fotografira lastne posnetke, razmetane po tleh, v kombinaciji z raznimi osebam v različnih okoljih.

Rafael Podobnik, diplomiran stomatolog, ni poklicni fotograf, a je na fotografskem področju dosegel pomembne uspehe. Prvi črnobeli posnetki, združeni pod naslovom *Gimnazijsko obdobje*, so nastali med leti 1958-61, ko je obiskoval gimnazijo v Idriji. Na šoli se je udeleževal fotografskega krožka in se tako naučil tudi razvijati črnobele fotografije, barvne pa kasneje. Po končanem univerzitetnem študiju se je preselil v Novo Gorico in postal član Foto kino kluba Nova Gorica. Razstavljal je v mednarodnih salonih in dobil vrsto nagrad. Veliko se posveča mentorskemu delu, sodeluje s fotografskimi klubi, tudi v zamejstvu. Leta 1991 je ustanovil Fotografsko zvezo Slovenije, ki je bila po njegovi zaslugi leta 1993 sprejeta v Mednarodno fotografsko zvezo (FIAP).

SSG / DVA BREGOVA

SONGI, GLASBENO-POETIČNI SPOMIN

IVA KORŠIČ

Letošnja gledališka sezona Slovenskega stalnega gledališča je jubilejna, saj poteka že sto let od tistih davnih časov, ko je v Talijino kraljestvo stopilo tudi Dramatično društvo v Trstu, ki je zaoralo ledino in pripravilo pot poznejšemu slovenskemu gledališču. Ta visoki jubilej je SSG želelo obeležiti tudi s svojsko predstavo, ki so jo oblikovalci poimenovali *Dva bregova - V svetu songov* in je premierno bila predstavljena v Kulturnem domu v Trstu v petek, 20. decembra. Ime ni naključno; neke stalne dvojice nas spremljajo skozi vse življenje: rojstvo-smrt, veselje-žalost..., kot je zapisano v gledališkem listu. Pri njeni postavitvi je v programski izkaznici napovedanega režiserja Marka Sosiča nadomestil Adrijan Rustja, igralec in režiser, ki je že nad 40 let soustvarjalna moč našega zamejskega gledališča. Ko je kot mlad igralec stopal po odrskih deskah, gledališče ni imelo še svoje dvorane in glasba, če je v igrah sploh bila, je bila v živo. Šele po l. 1948 so si lahko privoščili gramofon in plošče, kot pripoveduje Rustja sam. Od l. 1945 dalje je gledališče imelo 412 premier, in marsikatero od teh so obogatili songi, posebna glasbena zvrst, iz katere veje včasih kritičen, drugič posmehljiv, satiričen ali zgolj dopolnjevalni duh. Za glasbeno-igralski večer *Dva bregova* sta se avtorja izbora in scenarija Filibert Benedičič in Adrijan Rustja nujno morala omejiti le na nekatere songe. Izbrala sta jih med tistimi od l. 1964, ko je gledali-

šče dobilo svojo dvorano, pa do l. 2000, vendar le tiste, ki jih je uglasbil Aleksander Vodopivec, skladatelj, ki je mnogo svojih ustvarjalnih sokov izlil prav v gledališko kupico. V predstavi je sam sedel pri klavirju, z njim pa so bili še Andrejka Možina, ki je igrala violončelo, violino, baskitaro in kitaro, Marino Maršič, klarinet, saksofon in bas klarinet, ter Miran Furlan, trobentno bas, kitaro in razna tolkala. Glasbeniki so bili seveda del uprizoritve, ki je v scenski obdelavi Marjana Kravosa zadobila videz velikega gledališkega skladišča, v katerem so se nabrali odrabljeni kulise, scenski pripomočki, rekviziti, kostumi ..., pač konkretni ostanki, žal, krhke minljivosti odrskih postavitvev. Igralci (Maja Blagovič, Bogdana Bratuž, Miranda Caharija (**arhivski posnetek**), Gregor Geč, Vladimir Jurc, Aleš Kolar, Lučka Počkaj, Nikla Petruška Panizon, Anton Petje), sedanji člani in gostje, ter poklicni pevec Štefan Bembi so se pojavljali na odru, oblečeni v večerne obleke, a vsakič z drugačnimi rekviziti, ki so nemo, a vidno označevali predstavo (izbor je zaobjel 14 predstav), iz katere je bil zapeti song. Vezna nit te predstave o predstavah je bil povezovalcev voditelj Janko Petrovec, ki je briljantno opravil svojo nalogo. Toda, čeprav je sam skušal ustvariti čim bolj veselo in slovesno vzdušje, je celota imela nostalgičen pridih. Dušo je ob poslušanju, predvsem posnetka iz minulih dni, iz katerega smo spoznali glas priljubljenih nepozabnih članov gledališča, ki jih ni več, prekrila senca melanholije, kot da bi songi obujali spomine na neko srečno obdobje gledališča, ki je izgubljeno. Morda pa je to temno misel izzval le pogled na preveliko praznih sedežev na premierni uprizoritvi, ki bi si brez dvoma zaslužila polno zasedeno dvorano tudi zaradi oblikovalcev predstave, v prvi vrsti "maestra" Vodopivca, kateremu je hotel biti tudi hvaležen poklon za opravljeno delo v zamejskem gledališču.

O POLEDICI IN BRUHANJU ETNE

Jakec: Orpo, še dobro, de nisen zmrzno!

Mihec: Je bla trda, a?! Prou stisenlo je. Eh, tle gor na turne tržaškega županstva, sakramensko piha. Ma, po svoje je tedi lepu gledet ta plac ves ku glažev, jen kaku se ledje obnašajo s takim vremenom.

Jakec: Kaj ledje, zanimivo je poslušet jen videt, kaku se obnašajo naši upravitelji.

Mihec: Ja, tu pej, tu. Ži en teden prej so vsi vremenoslovci govorili jen pisali po časnikih, da bo stisenla zima, da bo pršo sneg jen led. Vsi smo tu že pričakavali... jen kaj ti reče naš župan?!... da je bla občinska uprava pripravljena na sneg, ma ne na led. Jen da jih je tako mrzlo vreme presenutilo.

Jakec: Ja, je blo prou smešno ga poslušat, kaku se je opravičeval, da so spali ku Trnjulčica... ma, vsaj da bi ukrepali proti snegu, če že pruti ledi niso vedli kaku.

Mihec: Eh, kaj čješ, če pogledamo formulo ued snega jen uno ued ledu, so gvišno ane strašne razlike.

Jakec: A, formule, ma kaj

misleš na politične formule? Kaj misleš, da bo tu slabo vreme imelo kešne politične posledice?

Mihec: Ma, bejži, bejži, kašne posledice čješ, da bo tu jemelo. Se ne bo zgodilo prou neč. Opozicija je rekla, da je ena sramota, da niso ščistli pločnikov jen cest, ma družga ni jen ne bo. Še za dosti hujše stvari se ne zgodi neč. Glej na državni ravni. Uni, ki je prou na vrhi, jen ki ga nečem niti imenavat, dela jen reče, kar če. Obljube, da bo uredil konflikt interesov, ki je dejstvo zaradi televizijskega jen časopisnega imperija, ki ga kontrolira, ma se ne zgodi neč. Žale muslimane, reče, de so ga slabo zastopli. Govori, da si bojo te bolj podjetni brezposelni ued Fiata pomagali sez delan na črno in prave, da ni taku mislo. Stri popraviti zakone, teku de če an obtoženec rječe, de misle de je sodnik pristanski, lahko prenese razpravo u drugi krej jen med ten cajten djela soje afare. Vsak teden vsadi vsaj eno

novu tako "cvetko" jen..., te vprašem, se zgodi kej? Je vlada kej bolj šibka? So taljanski državljani kej bolj kritični do tega vodstva? Se mi ne zdi!

Jakec: Ja, kaj čješ! Uspešen človek, ne, ki se je nrdo sam. Ledje si mislejo, če si je znal ustvaret tako družinsko premoženje, bo ja upal voditi tu podjetje, ki mu rečemo Italija... Ma, dej, dej, tudi ti, ne smeš bet tak. Zdej ne boš rjeko, da je kriv tedi za potres v Moliseju jen da bruhajo Etna jen Stromboli!

Mihec: Ne, ne, se vje, da ne. Naravne ujme so zmerej ble, jen zmerej boju. Jen so kraje, kemer služejo lepe soudke prou sez takimi dogodki, kuker so ognjeniki, ki bruhejo lavo. Zatu, ki ledje so rado vedni jen čejo videt. Za videt pej je treba primerno plačat.

Jakec: Ja, sicer praveju, de se je za Etno jen Stromboli jen tu dogajanje strašno zanimal Bossi. Tedi zaobljebu, de se je, da bo šel peš v Lurd, če bi zečno bruhat tedi Vezuv. Mah, noben ni zastoupo zakaj. Ta človek je prou čuden, se ti ne zdi?

Mihec: Ma, kašno čuden. Verjetno upa, da bi u ten primeri prhajale u Italijo cjele trume turistov, ki bi plačali, se ve, de bi gledali, kaku Etna bruhava lavo. Jen taku bi tedi vsaj bistveno zmanjšali število brezposelnih na jugu države, bi ustvarili nova delovna mesta in država bi vzcvetela.

Jakec: A, gotovo! Ma ti si ži vido bruhet Etno?

Mihec: Ne, jest ne! Sej nisen biu, ku ti, v taljanski uejski na Sicilji.

Jakec: Ja, pej ti je lehko žal! Da bi ti vidu, kaku to zgleda, ta ognjena reka, ki teče dol sz hriba. Še posebej ponoči je strašno lepu, če ued delč gledaš, kako lava žari v temino noči. Ja, prou zares, je tu nekej, kar se ne

pozabe. Prou res, ti je lahko žal.

Mihec: Ben, pej buodi vesel, de si vido samo Etno, keku bruga uegenj!

Jakec: A, ja?! Pej zakaj?

Mihec: Eh, zakaj?! Zatu ki vulkan se ne premika, muajna žena pej jen keder je u eruptivne fazi, kuker se rječe, bruha uagenj sez tako silo, de je bulše de uejdeš, de te ne osmodi.

Jakec: Ma, bejži, bejži. Zmerez šinfes črzej ženske. Kaj ne bi blo bulše, de gremo potit an čaj, kuker ga je pil muj nono, keder ga je zjeblo.

Mihec: O, tu pej bo ta prava ideja. Bejžmo, bejžmo! Uh, kaku fino..., duober, topu čaj zs dosti cukra jen primerno ohlajen sz črnin vinem. Tu, tu bo ta pravo proti ledi..., altroke tržaški župan jen njegov krizni štab.

Jakec: Oprosti, ma kaj je tudi Močnik u kriznem štabi?

Mihec: Ma, mouči, dej mouči, kaj misleš, de se zastupe tedi na ljed jen snjeg?

Jakec: Ti, ma kdu je Alfonso?

SEJA TRŽAŠKEGA IZVRŠNEGA ODBORA

KMEČKA ZVEZA O KRAŠKEM PARKU

V četrtek, 9. januarja, se je na Kolonkovcu na domačiji predsednika Alojza Debelisa sestel izvršni odbor tržaške Kmečke zveze. Po poročilu predsednika in tajnika o delovanju zveze je odbor najprej razpravljal o predlogu deželne zakon št. 178, ki ga je 15. novembra 2000 predstavil deželni svetovalec Puiatti, o ustanovitvi deželnega Kraškega parka, ki ga je deželna večina dala v razpravo deželnemu svetu 12. decembra lani vzporedno z zakonom o preureditvi gorskih skupnosti, s katerim je bila ukinjena Kraška gorska skupnost. Takrat sta Kmečka zveza in Agrarna skupnost jusov in srenj priredili protestno manifestacijo pred sedežem deželnega sveta in zahtevali, da se o predlogu zakona izrečejo tudi predstavniki stanovskih organizacij kmetov, Agrarna skupnost jusov in srenj, zasebnih lastnikov kraških zemljišč in drugih gospodarskih kategorij. Nato je deželni svet razpravo o Kraškem parku odložil na konec meseca januarja-začetek februarja letos. Medtem je predsednik pristojne deželne komisije Molinaro sprejel zahtevo manifestantov in sklical nova posvetovanja.

S tem v zvezi je izvršni odbor tržaške KZ potrdil stališče KZ, po katerem mora bodoči Kraški park predstavljati priložnost za razvoj tradicionalnih, gospodarskih in kulturnih dejavnosti Krasa, ohranjati naravne posebnosti in ne nazadnje etnične značilnosti. Zato mora zakon v upravnih organih parka zagotoviti paritetno predstavništvo najbolj predstavnih družbenogospodarskih organizacij lastnikov zemljišč v parku. V tem duhu KZ poudarja, obenem pa odločno zavrača, neprikrite namene italijanskega nacionalizma, ki hoče postaviti v ukinitvijo KGS in z ustanovitvijo ustanove za upravo kraškega naravnega parka svojo oblast nad kraških teritorijem.

Izvršni odbor Kmečke zveze je zavzel odločno stališče proti odločitvi deželne uprave, da proda (na dražbi) bivši področni in cvetličarski center deželne ustanove za razvoj kmetijstva ERSA na Proseku. Izvršni odbor je sklenil posredovati pri pristojnih oblasteh, da se omenjeni center ohrani za potrebe krajevnega kmetijstva, ki nima v pokrajini drugih primernih struktur za vodenje tehničnih služb, za promocijo kmetijskih dejavnosti, poskusnih vaj itd.

POLITIČNE POLEMIKE PO SNEŽNI UJMI NA TRŽAŠKEM

SNEG POKRIL CESTE, OBENEM PA "RAZGALIL CESARJA"

IVAN ŽERJAL

Sneg, ki je prejšnji teden pokril tržaške ceste, je istočasno "razgalil cesarja". Krajevne uprave in ustanove, v prvi vrsti tržaška občinska uprava ter družbe Anas, Acegas in Trieste Trasporti so bile izpostavljene takemu srditemu javnemu in medijskemu kritiziranju, kakršnega vsaj v zadnjih letih ne pomnimo. Splošna ocena je, da so pristojna telesa in službe, ki bi morale poskrbeti za odpravljanje težav v zvezi s snegom

so bili žrtve zdrsov na ledeni skorji, ki se je neusmiljeno oprijela cest, ulic in pločnikov. Slednji še štiri dni po snežni ujmi, ki je prizadela Kras in mesto 7. in 9. t.m., niso bili popolnoma očiščeni in so predstavljali nemajhno nevarnost zlasti za starejše pešce, poleg tega seveda, da ceste niso bile prevozne. Šole so ostale zaprte, prav tako mnoge avtobusne proge, medtem ko so druge beležile znatne zamude.

V središču polemik se je znašla zlasti tržaška občina.

FOTO KROMA

FOTO KROMA

in ledem, popolnoma odpovedale. Za prvo pomoč je zaprosilo veliko občanov, ki

Levosredinska opozicija in osrednji krajevni tisk sta se v prejšnjih dneh neusmiljeno

lotila Dipiazzeve uprave. Prejšnji župan Illy je ironično ponudil Dipiazzi pomoč svojih odbornikov, na splošno pa leva sredina zahteva odstop župana in njegovega odbora. Župan sicer ne namerava odstopiti, je pa priznal, da "so ga vsi polomili", in se opravičil občanom. V veliko večjih škripcih se je znašel občinski odbornik Maurizio Bucci, čigar ime je povezano z v začetku decembra predstavljenim načrtom za izredne snežne razmere, ki je očitno propadel. Zato je bilo logično, da je večina kritik letela nanj, na straneh krajevnega časopisa pa smo bili tudi priče neokusnim polemikam med

raznimi odborništvimi in pristojnimi službami o tem, kdo nosi večjo odgovornost. Po poldrugem letu vladanja pa je sedanja večina na občini še imela pogum zvrniti odgovornost na prejšnjo Illyjevo upravo, ki naj bi bila "kriva" za sedanje stanje zaradi privatizacije družbe Acegas...

Skratka, desna sredina, ki upravlja tržaško občino, je po številnih polemikah političnega in gospodarskega značaja iz preteklosti padla tudi na izpitu, ki se je tikal zagotovitve normalnega gibanja v primeru snega in poledice, kar so občani bolj kot kaj drugega občutili na lastni koži.

PESNIŠKI VEČERI V SSG

TOKRAT SREČANJE Z DAVIDOM BANDELLIJEM

Kot znano, je Slovensko stalno gledališče v sezoni 2002/03 sklenilo popestriti svojo izvenabonmajsko ponudbo z vrsto pesniških večerov. Dogodki bodo oblikovani kot prijetna, skoraj kavarnaška družjenja s poezijo, pesniki in igralci, ki bodo pri njihovem nastanku sodelovali. Za začetek so povabili tri mlade slovenske pesnike, ki vsak na svoj način zaznamujejo čas, v katerem živijo in ustvarjajo in s tem k razmisleku, ugodju, estetskemu užitku in iskanju resnice vabijo vse nas. V decembru je bil gost SSG Andraž Polič in mnogi obiskovalci so zapustili gledališki foyer obogateni za prijetno doživetje. Pri SSG upajo, da bo tudi tokrat tako, ko bodo v petek, 17. t.m., na drugem pesniškem večeru v tržaškem Kulturnem domu gostili goriškega avtorja Davida Bandellija.

David Bandelli, letnik 1978, študent postdiplomskega študija primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani, je svojo prvo pesniško zbirko z naslovom *Klic iz nadzemlja* objavil leta 2000 pri založbi Mladika v Trstu. S preprostimi, okrajšanim na-

slovom *Klic* pa so poimenovali tudi njegov pesniški večer, na katerem bomo predstavili tako poezijo iz zgoraj omenjene zbirke kot tudi še neobjavljene, kasnejše pesmi.

"Čista in začudena, impresivna in v formi poplesujoča, komična in shizofrena, Njo obožujoča in Gospodu se predajajoča - vse to je Bandellijeva poezija. Ki se ne boji, ampak se pogumno loti iskanja smisla sebe in svojega avtorja. Pa naj še tako boli." Tako je poezijo Davida Bandellija med drugim označil igralec Janko Petrovec, ki si je pesniške večere v SSG zamislil in je tudi njihov realizator. Petkov večer je razdeljen v tri sklope: prvi, z naslovom *Pristopi, podobe, tebi*, predstavlja izbor iz prvega dela zbirke *Klic iz nadzemlja* ter nekaj še neobjavljenih pesmi. Zatem bo stekel pogovor z avtorjem, nakar se bo prisluhnilo še izboru pesmi iz drugega dela zbirke *Klic iz nadzemlja*. Ob prisotnosti avtorja bosta njegove pesmi podajala igralca SSG Nikla Petruška Panizon in Aleš Kolar. Večer bo ob 20.30, vstop pa je prost.

MARIO GREGORIČ

Neprijetno nas je presentila vest, da namerava Dežela prodati Raziskovalni center na Proseku, ki ga je Deželni zavod za razvoj kmetijstva (ERSA) zgradil za znanstvene, strokovne in didaktične potrebe tržaškega kmetijstva. Ne bo odveč, če poudarimo, da je prišlo do realizacije te strukture zaradi utemeljene in vztrajne zahteve tržaških kmetov in njihovih ustanov, ki so končno dobili, kar so v veliko obsežnejši

TEČAJ ČEBELARSTVA

Tečaj za začetnike in izpopolnjevanje čebelarstva ter o značilnostih kraških medov se bo nadaljeval po predvidenem programu na sedežu zavoda za kmetijstvo ERSA na Proseku v soboto, 18. januarja, ob 9.30: na sporedu bo predavanje dr. Paole Bordon na temo *Anatomija in fiziologija ter obnašanje čebel*. Lekcije za degustacijo kraškega medu pa bodo v petek, 7. februarja, (predavatelj dr. Paola Bordon) in v soboto, 8. februarja (predavatelj dr. Lucia Piana).

KMEČKA ZVEZA NASPROTUJE PRODAJI

CENTER ERSA NA PROSEKU MORA SLUŽITI POTREBAM TRŽAŠKEGA KMETIJSTVA

meri že imeli kmetje ostalih pokrajin v deželi. To pa je bilo in je do danes vse, kar je ERSA uresničila na Tržaškem, zato bi prodaja tega centra in njegova uporaba v nekmetijske namene osiromašile naše kmetijstvo še za edino strukturo, ki je nastala za razvoj primarnega sektorja na Tržaškem, z razliko od ostalih pokrajin, ki razpolagajo s številnimi strukturami in kjer ne bo odtujitev kmetijstva enega ali več podobnih in istonamenskih objektov imela hudih in nepopravljivih posledic kot v našem primeru.

Napovedana prodaja Centra na Proseku pa je še en dokaz negativnih posledic tako neimenovane "racionalizacije" deželne kmetijske politike. V imenu te "racionalizacije" je bilo ob začetku devetdesetih let prekinjeno delovanje Centra, bilo je ukinjeno avtonomno Združenje tržaških rejcev, ki ga je absorbiralo Deželno istoimensko združenje s sedežem v Vidmu, in *dulcis in fundo*, bila je ukinjena Kraška gorska skupnost, ne da bi njene pristojnosti vsaj delno prevzela Pokrajina. Ne glede na poli-

tične ocene v zvezi s tem, ostaja dejstvo, da se tržaški pokrajini jemljejo kmetijske strukture, v zameno pa se ji ne daje ničesar.

Toda vrnimo se k Centru na Proseku. Velja poudariti, da je bil zgrajen na območju, ki ga je tedanji Tržaški občinski načrt vključil zaradi njegovih geoloških, geografskih in naravnih značilnosti v naravovarstveno območje in da je bila za njegovo realizacijo na sedanji lokaciji potrebna varianta, ki je bila odobrena samo zaradi njegove namembnosti. Prav tako ne gre pozabiti, da bi Center moral imeti, glede na svojo lego, izredno vlogo nosilne strukture pri obnavljanju breških površin. Za ta projekt, ki je del tržaškega načrta za razvoj tržaškega kmetijstva, se je opredelila, potem ko je pokroviteljstvo nad njim prevzela Pokrajina, tudi Dežela. Gre za skupek posegov, ki bodo ohranili kmetijsko dejavnost v proseškem, kontovelskem in kriškem bregu. Ta dejavnost je edina, ki lahko uskladi ekonomske potrebe z naravovarstvenimi in prepreči opuščanje in propadanje tega

čudovitega predela naše pokrajine. Na koncu pa velja tudi poudariti, da je Center bil zgrajen tudi s sredstvi FEOGA (Evropske skupnosti), ki so bila dana izrecno za kmetijske namene.

Iz navedenega je razvidno, da bi bila prodaja Centra ERSA na Proseku in s tem odvzem strukture ciljem in namenom, za katere je nastal, ne le nenadomestljiva škoda za tržaški primarni sektor, temveč, po našem mnenju, tudi administrativni prekršek zaradi kršitve urbanistične namembnosti in namembnosti uporabe sredstev FEOGA.

Prepričani smo, da bo upravičeni protest tržaških kmečkih organizacij ter vseh, ki jim je pri srcu usoda našega kmetijstva in širše javnega mnenja, ki se zaveda nenadomestljive vloge primarnega sektorja za varstvo okolja in narave in je zato vsaka oblika njegovega osiromašenja škoda za celotno skupnost, dosegel, da ostane Center ERSA struktura v funkciji potreb našega kmetijstva.

ZADNJI ŠTEVILKI ŠKRATA V LETU 2002

POZIV K POZORNOSTI OSEBAM S POSEBNIMI POTREBAMI

Tik pred božičnimi in novoletnimi prazniki sta med tukajšnje bralce prišli novi, zadnji dvojni številki revije Škrat v letu 2002. Pri tem je človek, ki ju je vzel v roke in vsaj površno prelistal, opazil, kako je bil, predvsem v številki 9-10, poudarjen eden od ciljev revije, ki je sicer namenjena vzgoji in izobraževanju in ki objavlja prispevke na najrazličnejše tematike: ta cilj je skrb za tiste, ki si ne morejo pomagati sami oz. ki niso samostojni, kar je vodilo delovanja izdajatelja Škrata, namreč Sklada Mitja Čuk. Pri tem ne gre samo za t.i. handicapirance v klasičnem pomenu besede (verjetno pa je ta naziv postal že antipatičen), ampak za vse tiste, ki so na ta ali oni način v težavah oz. ki bi se lahko znašli v slednjih. Uvodno Dvopičje urednice Jelke Cvelbar namreč lepo pove, da "sleherni izmed nas namreč v katerikoli trenutku svojega življenja postane človek s posebnimi potrebami: dotlej popolnoma zdrav otrok, v katerem nenadoma izbruhne sladkorna bolezen, mladenič, ki ga iz skrotovičene avtomobilske pločevine usoda do konca življenja posadi na invalidski voziček, možakar, ki ga srčna bolezen napol ohromi, pridna gospodinja, kateri Alzheimerjeva bolezen zameša preteklost in sedanost..." In še: "Večja družbena skrb za ljudi, ki so potrebni pomoči in posebne pozornosti, pomeni tudi razbremenitev njihovih družinskih članov." Jelka Cvelbar

zato poziva bralca, naj ne preskoči tistih strani, kjer so prispevki, posvečeni tem problematikam. V zadnjih dveh številkah Škrata (9-10 in 11-12) sta to nadaljevanji poročila o posvetu, ki ga je lani Sklad Mitja Čuk priredil na Opčinah z naslovom *Ljudje s posebnimi potrebami - pota možnosti*. V njiju so objavljeni prispevki o pristopu waldorfske pedagogike, o delovanju Slovenske socio-psihopedagoške službe v Trstu, o vlogi združenja Sožitje, ki deluje v Sloveniji, pa še pretresljiv poseg Giovannija Di Giovannija, predsednika dveh deželnih zvez oseb s posebnimi potrebami v Furlaniji-Julijski krajini, ki je na posvetu Sklada Mitja Čuk podal konkretno izkušnjo vsakodnevnih težav človeka, ki je priklenjen na voziček. Te ne sestojijo samo v problemu premikanja, ampak tudi npr. jutranjega vstajanja, umivanja, prehranjevanja ipd. Šele ko se soočimo s temi težavami, nam je nekoliko bolj jasno, kako je avtonomija teh

oseb izredno skrčena oz. skoraj nična, tako da ni dovolj le odpravljanje arhitektonskih ovir. Od ostale vsebine je treba omeniti še pozornost, ki jo Škrat posveča slovenski zdomski literaturi: zadnja prispevka v letu 2002 sta bili noveli Toneta Mizerita *Buenos Aires 22* in Rezi Marinšek *Santa Maria del Buen Ayre*. Tako v številki 9-10 kot v 11-12 Diomira Fabjan Bajc nadaljuje s svojimi članki, namenjenimi ljubiteljem slovenskega jezika, v katerih neutrudno opozarja na pasti, ki prežijo ob srečanjih med slovenščino in italijanščino, še posebej pri nas, ki smo že itak izpostavljeni izrednemu pritisku Dantejevega jezika. Tudi Zora Tavčar nadaljuje z objavljanjem spominov na svoje umetniško in gledališko delovanje v okviru šole (naslov spominov je *Kako se profesor gre režiserja*). Tretji že "tradicionalni" niz, ki bi ga tu radi omenili, pa je prav gotovo pripovedovanje Andreja Beličiča o starem Egiptu iz *dav-*

nine šepeta Nil..., kateremu lahko postavimo ob bok pisma Marjanke Rebula o doživljanju sodobnega Egipta. K temu naj še dodamo gibalne vaje, ki jih je prispeval Ivan Peterlin, in prispevek o vzgojnih izkušnjah Jelke Cvelbar.

Če se pomudimo nekoliko bolj pri božični številki (11-12) in če pri tem izpustimo božična voščila, naj omenimo intervju, ki ga je Vida Valenčič opravila z vrhovnim predstojnikom muslimanov v Sloveniji - muftijem Osmanom - ogicem (pogovor je še kako aktualen ob lanskem zapletu med muftijevo ženo in slovensko policijo ter ob še sveži polemiki z ljubljanskim nadškofom Rodetom v zvezi z gradnjo džamije oz. mošeje). Vida Valenčič je tudi predstavila lik Marie Fux, začelnice t.i. "plesne terapije". Škrat se je posvetil tudi osvetljevanju naše pomorske zgodovine, ki je kljub dosežkom kapitana Bruna Volpija Lisjaka še vedno premalo poznana: s tem v zvezi je objavljen spominski prispevek Oskarja Tenceta, ki je sodil v okvir razstave Večstoletna vojna na morju, ki je bila na ogled v Domu Alberta Sirka v Sv. Križu. Lepa pripoved Jelke Cvelbar nas spominja, na kaj vse pozabimo, ko nas prevzame predbožična nakupovalna strast (v tem primeru božičnega drevca).

Skratka, vsebina zadnjih dveh lanskih števil Škrata je nadvse raznolika in zanimiva, zato bo gotovo razveselila tudi različne vrste bralcev.

IŽ

ŽALOSTNA VEST IZ DEVINA

UMRL JE FRANC ANTONIČ, PRILJUBLJENI PEVEC IN KULTURNI ORGANIZATOR

Devin in širša okolica je v soboto, 11. t.m., zvečer hitro obšla žalostna vest, da je na svojem domu v Devinu zaradi srčne kapi nepričakovano umrl Franc Antonič. Zadnje dni avgusta je dopolnil 77. leto starosti in je bil še vedno aktiven pevec in angažiran član moškega zbora Fantje izpod Grmade.

Rodil se je v Brestovici v številni družini kamnarja in malega kmeta. Še kot otrok je prišel v Devin, kjer je bil za pastirja, ko pa je dorasel, se je vrnil domov in se zaposlil v tržiški ladjedelnici. Brestovica je bila sredi tridesetih let kulturno in narodnostno izredno živahna vas in Franca Antoniča najdemo tedaj med zavzetimi pevci v zboru, ki sta ga vodila župnik, g. Bernard Špacapan, njegov brat Mirko in sestra Nežica. V tej sredi se je navdušil za petje in za narodno delo. Ta ljubezen do petja in kulturnega dela ga je nato sprem-

ljala v italijansko vojsko, v Beljak, kamor je bil med nemško okupacijo deportiran kot prisilni delavec, po vojni pa se je razživela spet v domači vasi. A razmere so bile tedaj zelo napete in za človeka, ki se ni hotel odpovedati svojemu prepričanju demokrata in vernika, tudi nevarne. Nekateri prenapeteži so mu tedaj celo grozili. Odločil se je zato za umik in pred razmejitvijo je prišel v Devin, kjer si je začel počasi graditi svoj dom. S sovaščanko Marijo Semolič si je ustvaril družino in nekaj let živel v Sesljanu. Takoj se je vključil v delovanje mavhinskega cerkvenega zbora, ki ga je tedaj vodil duhovnik, dirigent in skladatelj Mirko Filej. Ta zbor je v tistih letih nastopal tudi s posvetnim sporedom.

O Francu Antoniču pa moramo predvsem povedati, da je bil med pobudniki in s svojimi sovaščani, ki so se po raz-

mejitvi ustalili v vaseh na tej strani meje, med ustanovitelji zbora Fantje izpod Grmade, se pravi zbora, ki se je začel zbirati leta 1966 prav na njegovem domu v Devinu. Vsa leta je bil nato podpredsednik in eden vodilnih organizatorjev številnih pevskih in kulturnih prireditev, ki jih Fantje prirejajo v vaseh okrog Grmade.

Franc Antonič je bil po poklicu zidarski mojster in je več let imel svoje gradbeno podjetje. Zato si je konec leta 1986 prevzel skrb za obnovo zapuščenega rastlinjaka na vrtu devinskega otroškega vrtca, ki ga je občinska uprava dala v uporabo zborom. Duša in neutrudni spodbujevalec obnovenih del, ki so se začela 2. januarja 1987, je bil prav rajni Franc Antonič. S prostovoljnimi delom članov je tako nastal sedež, ki so ga slovesno odprli 13. novembra 1988. Poleg rednih vaj Fantov izpod Grmade, ŽPZ Devin, ki ga vodi

njegov sin Herman in OPZ Ladjica se od tedaj v teh prostorih vrstijo mnoge kulturne prireditve, vaje, sestanki in druge pobude, tako da se v tem toplom domu uresničujejo tiste dejavnosti, ki so bile pokojnemu Francu tako pri srcu.

"Brez požrtvovalnosti ni nič!" Tako je pogosto trdil in bil vedno za to, da zbor, ki mu je pripadal, vadi in nastopa, da prireja samostojne koncerte in kulturne prireditve, da z eno besedo opravlja svoje poslanstvo predvsem v vaseh, od koder prihajajo pevci. To je tudi njegova duhovna dediščina, ki jo Fantje sprejemajo in jo bodo skušali obnavljati.

Ženi Mariji, sinu Hermanu in njegovi družini, hčerki Branki, bratu Gracijanu in vsem ostalim sorodnikom se v tem trenutku žalosti pridružujeta s sožaljem tudi uprava in uredništvo Novega glasa.

OBVESTILA

MLADINSKI DOM-Boljunec in župnija sv. Janeza Krstnika v Boljuncu pod pokroviteljstvom občine Dolina vabita na Božični koncert v soboto, 18. januarja 2003, ob 20. uri v župni cerkvi v Boljuncu. Nastopajo domači cerkveni pevski zbor in ansambel tamburašev iz Boljunca ter zbor Jacobus Gallus iz Trsta, ki ga vodi Janko Ban. Priložnostno misel bo podal časnikar Ivo Jevnikar.

RADIJSKI ODER obvešča, da bo naslednja predstava Gledališkega vrtljaka v nedeljo, 19. januarja, ob 17. uri v Marijinem domu pri Sv. Ivanu, ulica Brandesia 27. Gledališče na vrhovi iz Nove Gorice bo uprizorilo igrice *Žalostna kraljica*.

URA MOLITVE za duhovne poklice bo v ponedeljek, 20. januarja, ob 18. uri v Barkovljah. K čim večji udeležbi vabi Slovenska Vincencijeva konferenca v Trstu.

DRUŠTVO SLOVENSkih izobražencev vabi v ponedeljek, 20. januarja, na razgovor o posmrtni knjigi dramatičnih spominov Anice Lokar *Od Anice do Ane Antonovne*. O ženi predvojnega komuniste Dragotina Gustinčiča in njenih spominskih bosta govorila časnikarka Alenka Puhar, ki jim je napisala spremno besedo, in sin, časnikar Jurij Gustinčič. Začetek ob 20.30 v Peterlinovi dvorani, Donizettijeva 3 v Trstu.

ŽUPNIJA PROSEK vabi dne 30. januarja ob 20. uri na predavanje prof. dr. Jožeta Krašoveca na temo: *Božja pravičnost v Svetem pismu*. V zadnjem predavanju nam je približal dejstvo, da je Bog ljubezen, sedaj pa nam bo os-

vetlil pojem božje pravičnosti. Vabljeni!

DAROVI

V **SPOMIN** na sestro Frido darujejo Marija, Stana in Irmelda po 20 € za Marijin dom pri Sv. Ivanu, za Novi glas in za misijon patra Lisjaka (Afrika).

V **SPOMIN** na gospo Frido Žerjal darujejo Pini, Boži in Marta po 25 € za Naš vestnik in za Sklad msgr. Jakoba Ukmarja.

ZA **CERKVENI** pevski zbor pri Sv. Ivanu: v spomin na Frido Žerjal darujeta brat Aleksander in sestra Danila po 50; v isti namen daruje Alenka Rudež 30 €.

ZA **MARIJIN** dom pri Sv. Ivanu: v blag spomin na Frido Žerjal darujeta Mirjana in Nino 20; ob novem letu daruje Severina Sacolich 25; ob novem letu daruje Matija Hrvatini 20 €.

SOŽALJI

Globoko prizadeti ob smrti dragega prijatelja in ustanovnega člana našega zbora

FRANCA ANTONIČA izrekamo ženi Mariji, sinu Hermanu z družino, hčerki Branki, bratu Gracijanu in vsem ostalim sorodnikom občuteno sožalje.

FANTJE IZPOD GRMADE

Smrt zvestega cerkvenega peva

FRANCA ANTONIČA nas je vse prizadela. Ženi Mariji, sinu - našemu organistu Hermanu z družino, hčerki Branki, bratu Gracijanu in ostalim sorodnikom izreka sožalje

CERKVENI ZBOR DEVIN

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Vabimo vas na drugi pesniški večer sezone 002-003!

David Bandelli:
KLIC

Ob pesniku bosta nastopila igralca
Nikla Petruška Panizon in Aleš Kolar

V petek, 17. januarja, ob 20.30 v Kulturnem domu
v Trstu.

VSTOP PROST!

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

obhaja 40 let delovanja
in vabi na koncert

BOŽIČNE PESMI TRŽAŠKIH SKLADATELJEV

v stolnici sv. Justa v nedeljo, 19. januarja, ob 16. uri.

Združeni zbor Zveze vodi
JANKO BAN

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

ki je odpadel 12. januarja zaradi slabega vremena,
bo v nedeljo, 19. januarja, ob 16. uri
v cerkvi v Nabrežini.

Pel bo mešani zbor Šempeter iz Ljubljane,
ki ga vodi **Marijan Ribič**.

Pa še priložnostni govor, litanije, blagoslov in podelitev
nagrad za družinske jaslice.

ŠOLSKE ODBOR PRI SLOVENSKI SKUPNOSTI

SLOVENSKI KRMINSKI SREDNJEŠOLCI BREZ PREVOZA

Šolski forum pri Slovenski skupnosti obžaluje, da pri načrtovanju novega večmodalnega postajališča daleč od mestnega središča ni prišlo do temeljite analize možnih stranskih učinkov prestavitve avtobusnega terminala.

Mimo vseh nevesčnosti s prometom in pomanjkanja zavetiščnih prostorov za čakajoče trume študentov v primeru slabega vremena slovenska stranka izpostavlja problem slovenskih srednješolcev iz Krmina, ki od dneva zamenjave postajališča ne morejo več uporabljati avtobusnega prevoza, saj so prvi dan prispeli v šolo Trinko z veliko zamudo. Ostali višješolci, s katerimi so delili pot, se na goriški postaji vkrcajo na povezovalno prevozno sredstvo, vendar se njihov pouk začne kasneje od srednješolskega na šoli Trinko, tako da slovenski dijaki iz Krmina ne morejo računati na to sredstvo.

Starši so se odločili, da otroci vstanejo pol ure prej in se z vlakom pripeljejo iz Krmina do Gorice toliko prej, da potem peš pravočasno pri-

dejo k pouku... Stranka Slovenske skupnosti meni, da krminske družine, ki so se odločile, da bodo njihovi otroci nadaljevali srednješolski študij v slovenski srednji šoli, zaslužijo vso podporo slovenske manjšine in njihovih organizacij, ki morajo narediti vse, da bo njihova pot v Gorico in domov čim lažja in prožna. Samo tako lahko pričakujemo, da bo tudi v prihodnosti krminskim Slovincem odločitve za slovensko šolo in torej za narodno pripadnost enostavna in samoumevna, sicer bo vedno več naših otrok ostalo v italijanskih šolah v Krminu.

Stranka tudi meni, da bi bilo treba v dogovoru s krovnicima organizacijama najti primerno rešitev za samostojen prevoz slovenskih dijakov iz Krmina v Gorico, ki bi edini tudi v prihodnje jamčil prihodnost slovenskega šolstva v tem narodnostno izpostavljenem kraju. V tem smislu bo šolski odbor pri SSk v prihodnjih dneh prosil za sestanek krovnic organizacij.

PETA ŠTEVILKA PASTIRČKA

RAZIGRANO IN VESELO V NOVO LETO

"Ljudstvom slogo, mir na svetu, / vsem svoboda naj zasije, / nehajo se razprtije". Taka je ena izmed svetlih aktualnih želja za leto 2003, ki jih v radostnem tonu izreka pesmica Čestitka V. Tihomira Arharja, opremljena s smejočim se snežakom, na prvi strani januarске številke Pastirčka (že 101. str. letošnjega 57. letnika!), dragega sopotnika zamejskih šolarjev. Na platnici se iskrijo najlepša voščila neutrudnega Pastirčkovega urednika g. Marjana Markežiča. Voščilne misli v svoji makaronsčini izpoveduje tudi simpatični Packo, privlačni "obli" fantiček ilustratorja Walterja Grudine, ki vsakič v zabavnem slogu izliva take jezikovne spake, ki se, žal, večkrat pojavljajo v pogovorih naših učencev. Prijazen snežni mož s sirkovno metlo in mlin na veter nagovarjata najmlajše, naj vzamejo v roke barvice in se brž lotijo dela; učena sova pa jim zastavlja zanimivo nalogo: iskanje sledi, ki so jih v snegu pustile različne gozdne živalice. Vrabček Čivko, rojen iz domišljjskega peresa Marize Perat, je svojo sebičnost zamenjal z dobro srčno radodarnostjo, ko je uvidel, kako čudovito je imeti prijatelja. Zimsko veselje, ki ga otrokom

prinaša zasnežena priroda, pa veje iz priscrne pesmice Snežaki Zlate Volarič. Božični motivi z drevesci, angelčki, jasicami, s tremi modrimi z Vzhoda, svečami in z okraski v živih barvah še izstopajo s strani Pastirčkove pošte, ki so jih tudi tokrat z lepimi spisi in risbicami oblikovali pridni dopisniki. Prav gotovo je med njimi tudi kak majhen pevec, ki je nastopil v enem izmed zborov na Mali Cecilijanki 2002, 8. decembra, v KC Lojze Bratuž. Na enajstih barvnih fotografijah, ki jih je Pastirček posnel na omenjeni pevski reviji, so dobro vidni vsi nastopajoči.

Kot navadno je tudi v tokratni številki za bistrice glavice mnogo ugank, zank in izpolnjevanj, v katerih se vedno skriva poučna misel. Sladkosnedim bralcom SuperkuharHari predstavlja recept za orehove kroglice. Delavne ročice, ki nočejo nikdar mirovati, bodo po navodilih rubrike Čira Čara izdelale čarobno varnostno zaponko, v Pastirčkovi delavnici bodo lahko nastale hranilnice za ptice, ki si pozimi zamaščejo hrane po zapušenih njivah. Nova rubrika Zanimivosti od tu ...in tam...pa se podaja na skrivnostna pota snežink.

IK

ZAVODI CANKAR, ZOIS IN VEGA

PRVA LETOŠNJA ŠTEVILKA "PRIHODNOST SMO MI"

Dijaki zavodov I. Cankarja, Ž. Zoisa in J. VEGA so pripravili prvo številko šolskega glasila *Prihodnost smo mi*, ki je izšla 20.12.2002. Prispevki dijakov odražajo njihova zanimanja in izkušnje. Na prvih straneh so se razpisali o delovni praksi v Angliji, ki so se je lahko udeležili, ker se je Državni izobraževalni zavod v Gorici vključil v projekt, ki ga gmotno podpira Ministrska komisija za ekonomsko načrtovanje (CIPE). Ta izkušnja je bila zelo pomembna za osebnostno rast dijakov. Zaposleni so bili namreč v tujem delovnem okolju in so morali uporabljati angleški jezik. Spoznavali so različne pristop angleških podjetij do uslužbencev in novo življenjsko okolje. Prav tako je o svoji izkušnji v tujini pripovedovala dijakinja, ki se je med poletjem udeležila Svetovnega srečanja mladih v Kanadi.

V rubriki *Bodi pesem* so se preizkusili mladi pesniki z intimistično, meditativno in hudomušno poezijo. S svojimi prispevki so nekateri dokazali, da jim je tak način izpovedi zelo blizu, drugi pa so razmišljali o sporočilnosti in aktualnosti Prešernovih poezij.

Ta številka izstopa po pestri in raznoliki športni rubriki. Dijaki pišejo o športnih modelih avtomobilov, o slovenskem nogometu in o odbojkarški tekmi, ki so jo odigrali proti Zavodu združenega sveta iz Devina. Bralca še posebno pritegne intervju s profesorico telesne vzgoje Ariano Bogatec, saj se lahko seznanijo z uspehi, ki jih je dosegla v svoji dolgoletni športni jadralski karieri, in spozna, da se za takimi dosežki skriva trdo in vztrajno delo.

Dijaki prvih razredov so razmišljali o vedno živih temah, in sicer o ljubezni, o vojni in nasilju. V svojih utrinkih dokazujejo, da so se jih ta vprašanja močno dotaknila.

Za poklicne in tehnične zavode je značilen nov, celosten pristop k izobraževanju, ki vključuje teoretično učenje, praktično usposabljanje in stik s

teritorijem. V okviru multidisciplinarnih projektov predstavljajo dijaki zavoda I. Cankarja spoznavanje Krasa z različnih zornih kotov, in sicer ekonomskega, zgodovinskega, literarnega in naravoslovnega. Podoben projekt so izpeljali tudi dijaki zavoda J. VEGA, ki so si ogledali jamo Kraljica Krasa in vojaško postojanko Brestovec.

Letos poteka pomembna obletnica, in sicer 200-letnica smrti slovenskega znanstvenika Jurija VEGA, po katerem nosi ime slovenski gorški industrijski tehnični zavod. Dijaki so raziskali njegovo življenje in ga opisali; posebno pa jih je pritegnila njegova zagonetna smrt.

Glasilo sklene izviren *Kotiček za razvedrilo*, v katerem se dijaki lahko preizkusijo v reševanju bolj ali manj zahtevnih nalog iz matematike, tujih jezikov in splošne kulture.

Publikacijo krasijo izvirne risbe nadarjene dijakinje in slike mladih fotografov, za opremo pa je poskrbel neutrudni tehnik Slavko Tomsič, ki je vse prispevke tudi računalniško obdelal.

Vsekakor gre za hvalevredno pobudo dijakov slovenskih višjih šol v Gorici. Danes je namreč pomembno, da mladi gojijo slovenski jezik v pisni obliki in tako spoznavajo njegove izrazne možnosti. Projekt je vodila prof. Bruna Cijak ob sodelovanju vseh profesorjev slovenščine.

RAJONSKI SVET ČETRTI SV. GORA-PLACUTA

POSREČENE POBUDE

predvsem za otroke.

V predbožičnem tednu so najprej postavili drevesca v različne točke četrti. Glavno odgovornost za božično okrasitev so poverili otrokom, ki obiskujejo šole v tem delu mesta. Ti so z veseljem sodelovali in imeli tako glavno zaslug za uspeh.

Otroke iz slovenskega otroškega vrta (na sliki) in osnovne šole Oton Župančič je sv. Miklavž obiskal in obdaril kar na šolskih božičnicah. Ostale je

Dne 21. decembra lani je bil osrednji praznik, ki ga je rajonski svet mestne četrti Sveta Gora-Placuta priredil

bradati prijatelj otrok počakal isto soboto, 21. decembra, popoldne na prostem pri božičnih drevescih. Veseli otroci so potem nadaljevali praznovanje na trgu pred cerkvijo na Placuti, kjer so se okrepčali s toplim čajem ali čokolado. Tu so bili tudi razstavljeni športni avtomobili, prirejeni za rally tekmovanja, in otroci so jih lahko občudovali in vanje posedali.

Tovrstna prireditve, ki je lani potekala prvič, je povsem uspela in z njo so svetovalci zadovoljni, ker se tako čutijo bliže občanom. Tudi občinski odbornik Maurizio Di Matteo je svetovalcem čestital in dejal, da je to zamek za bodoče tovrstne pobude v celem mestu.

MČ

PIAZZA VITTORIA - TRAVNIK

Tako beremo - prvič v povojni zgodovini -, na novih urnikih mestnih avtobusov v Gorici. Poleg tega je v večjezičnem urniku (poleg italijanščine in slovenščine še angleščina) tudi zabeleženo za odhodno postajo S. Andrea - Štandrež.

Sicer malenkosti, a obenem tudi zgodovinske novosti. S tem se namreč daje našemu glavnemu mestnemu trgu spet njegovo staro slovensko ime. Prav tako tudi za periferijo slovensko ime Štandrež, ki ima sicer že dolgo let tudi isto zapisano na dvojezični krajevni tabli.

Vsaj majhen, a lep sad zračitnega zakona...

S 1. STRANI

POSUROVELOST

Za takšno metodo političnega dela se zavzemajo ne le priznani in ugledni politologi, temveč sam predsednik republike Ciampi, ki je temu vprašanju posvetil največjo pozornost v novoletni poslanici. Spreminjanje ustavne listine in ustavnih zakonov poteka po določenih 138. členu republiške ustave. Potrebno je dvojno glasovanje v obeh vejah parlamenta; med obema glasovanjema morajo potekati vsaj trije meseci in se mora pri drugem glasovanju za predlog izreči absolutna večina članov obeh zakonodajnih domov. To pa še ni vse: v roku treh mesecev od razglasitve zakona se

raziše ljudsko glasovanje ali referendum, če tako zahtevajo petina članov ene veje parlamenta ali 500 tisoč volivcev ali petero deželnih svetov. Referendum pa ne pride v poštev, če sta pri drugem glasovanju obe zbornici odobrili zakon z dvotretjinsko večino.

Berlusconijev Dom svobojčin ima sicer v obeh vejah parlamenta krepko večino in se torej lahko loti tudi še tako kočljivega dela, kot je revizija republiške ustave. Drugo vprašanje pa je, če je takšna pot politično modra in za ljudstvo zares koristna. Italijanski komisar v Evropski zvezi, bivši rektor univerze Bocconi v Milanu Mario Monti, je pred kratkim v dolgem intervjuju za dnevnik *La*

Repubblica izjavil, da za lalijo niso dovolj ustavne reforme, ker se ta "duši" predvsem zaradi "posurovele politične debate", saj si večina in opozicija predvsem prizadevata, da bi druga drugi tajila legitimnost. To pa po njegovem ne vodi nikamor, ker je primerna raven politične debata bistvena "infrastruktura, ki je vir moralne in gmotne blaginje".

Če drži, da se Dom svobojčin tu pa tam močno zamaže v samih svojih temeljih, je treba priznati, da je opozicija od poraza na zadnjih državnozborskih volitvah do danes hudo sprta med seboj in nikakor ni mogla vsaj do zdaj najti skupnega jezika v boju proti politiki Berlusconijske vlade in njegove par-

lamentarne večine. Vsa italijanska levica je torej v hudi krizi in še ni znakov, da bi se položaj mogel izboljšati. Podobno je tudi na sredini, ki nastopa kot Marjetica, čeprav v tej družini ni tako globokih razpok kot na levici. V tej zvezi je treba vsekakor omeniti politični shod, ki je bil pred nekaj dnevi v Firencah in ga je priredil znani ter politično angažirani režiser Nanni Moretti, glavni akter pa je bil bivši glavni tajnik CGIL Sergio Cofferati. Ta ima vsekakor velik vpliv na levosmerjene množice, tako da bi ga mnogi radi videli na vodilnem mestu tudi v politiki. Sam pa se še ni odločil, čeprav je na shodu v Firencah imel močno obarvan politični govor, v katerem se je

dejansko zavzel za enotnost leve sredine in ne le levice. Zanimivo je, da je govoril o Oljki, to je o političnem zavezništvu, katerega pobudnik je bil Romano Prodi in ki je leta 1996 na državnozborskih volitvah gladko porazilo Berlusconijev politični blok ter prevzelo oblast v državi. Njegov največji uspeh je bil, da je Italiji poskrbel enotni evropski sistem, skupno evropsko valuto evro. Kako se je Prodijska politična zgodba končala, je znano. Iz koalicije so izstopili Bertinottijevi komunisti in se je s tem Berlusconijsko dejansko odprla pot do oblasti. Prihodnje državnozborske volitve bodo leta 2006, a ne smemo pozabiti, da bodo že prihodnje leto evropske voli-

tve in slednje bodo potekale po proporcionalnem sistemu. To pomeni, da bo vsaka politična stranka najprej skrbela zase in skušala doseči čim boljši uspeh na volitvah za evropski parlament. S tem pa ostaja povsem odprto vprašanje, kako zrušiti Berlusconijsko večino, torej zmagati na volitvah leta 2006. Kaj pa bo naredil Prodi, ko mu bo prihodnje leto potekel mandat v Bruslju? Marsikdo v Italiji upa, da bo tedaj spet stopil v domačo, italijansko politično areno, in ni izključeno, da bo prav Cofferati postal njegov tesni sodelavec. Bo do tedaj izginila posurovelost politične debate, ki po mnenju evropskega komisarja Montija "duši" Italijo?

IN MEMORIAM

GAJA TEREZA CIGLIČ

V oddelku za oživiljanje tržaške bolnišnice Burlo Garofolo je v nočnih urah v soboto, 11. januarja, končalo biti srcece male Gaje Tereze Ciglič, ki jo je neizprosna bolezen mučila skoraj poldrugo leto.

Hčerkici Bogdana Cigliča iz Števerjana in Margaret Komjanc z Jazbin so lanskega decembra presadili krvni mozeg v upanju, da se bo tako le končala kalvarija, ki jo je v mlado družino prinesla huda bolezen. Prvi tedni zdravljenja so že kazali utemeljene znake upanja, dokler ni deklice sredi prejšnjega tedna prizadela pljučnica, ki je s sabo prinesla še druge zaplete in bila za ošibljeno telesce usodna.

Ogromno sorodnikov, znancev in prijateljev iz vse Goriške je izkazalo ganjeno sočutje svojcem male Gaje v nedeljo, 12. t.m., pri večerni molitvi v župnijski cerkvi sv. Florjana v Števerjanu pod vodstvom župnika Antona Lazarja. V trenutku, ko je vsaka beseda odveč, je pod oboki odmevala le molitev, ki lahko edina tolaži srce pod težo tako neznošne človeške tragedije.

Prepričani smo, da ne obstaja hujše trpljenje kot smrt otroka za starše. Kdor pa je Gajo in njeno družino poznal, ve, da je bila deklica v njej deležna največje in najsvetlejše ljubezni.

IN MEMORIAM

ROSETTA PERSOGLIA

Nekaj dni pred Božičem so v Podgori pokopali gospo Rosetto Persoglia, zvesto in redno faranko, ki je veliko let dejavno sodelovala pri življenju župnije.

Rojena v Šmartnem pred 82 leti, je bila neutrudna animatorka številnih pobud; z veliko ljubeznijo je skrbela za cerkev bodisi pri obredih kot pri njenem čiščenju. Vodila je tudi župnijsko pripravo na prvo sv. obhajilo in birmo. Za svoje zasluge je prejela tudi prestižno odličje Pro Ecclesia et Pontifice. Rada je tudi pisala zelo posrečene poezije in pesmi, ki jih je tudi sama recitirala s svojim ljubkim tržaškim naglasom.

Pri pogrebu je somaševalo šest duhovnikov, v slovo ji je nekaj pesmi odpel tudi slovenski cerkveni zbor. Naj počiva v miru pri Gospodu, ki mu je tako ljubeče služila.

PRAZNIK OTROK V PODGORI

Na dan Gospodovega razglašenja je bilo po dvojezični maši, ki jo je daroval p. Hajšek, prijetno slavlje. Nekaj božičnih pesmi je odpel otroški zbor Podgora pod mentorstvom Katje Bandelli, Sabine Antoni, Cristine Kovic in ob orgelski spremljavi Martine Hlede. Župnik je nato blagoslovil prisotne otroke; sledilo je nagrajevanje otrok, ki so sodelovali pri natečaju najlepših jaslic.

RAZSTAVA DEL FURLANSKEGA UMETNIKA

SLIKAR EVARISTO CIAN V KULTURNEM DOMU

Dobre in slabe plati realnosti, tako tiste bližnje, v kateri vsak dan živimo, kot tiste bolj oddaljene, s katero se srečujemo le prek časopisov, televizije in drugih medijev, predstavljajo osrednjo tematiko del Evarista Ciana. Svet, ki nas obdaja, podan s skoraj dokumentarno tehniko, se zrcali v slikah, ki jih je furlanski slikar postavil na ogled v prostorih Kulturnega doma. Razstava, ki so jo otvorili v 12. decembra in je bila na ogled do 8. januarja, nam je predstavljala lepo število del, ki pritegnejo gledalca, predvsem zaradi zelo zreducirane barvne palete in zanimivih slogovnih izbir.

Pretežno monokromatska dela, ki jih avtor le tu pa tam poživi z nanosi živahnejših rdečih, zelenih ali modrih tonov, se nedvomno sklicujejo na neofigurativne izkušnje v sodobni umetnosti, v katerih so zaznavni tudi elementi konceptualnih in minimalističnih podstavk. Dela se nam tako v svoji osnovi kažejo, kot skoraj dokumentarna, črna bela kronika sodobnega življenja, še najbolj podobna fotografski kroniki vsakdanjega časopisja. Protagonisti slikarjevih del so zato večkrat točno določeni, imajo ime in svojo zgodbo. Našli smo med drugim hladnokrvne obraze generala Pinocheta in Miloševića ali pa portret hčerke argentinskega slikarja, ki so jo zverinsko ubili in pokrili z belo

rjuho. Vendar, kot je na otvoritvi poudaril likovni kritik Joško Vetrh, se slike Evarista Ciana rojevajo iz osebnih izkušenj in iz močnih emotivnih vzgibov, ki jih slikar doživlja ob vsakodnevnih realnosti. Prav ti vzgibi silijo avtorja, da zaupa slikam svoj spontani socialni, politični in okoljevarstveni protest. Elementi vsakdanjosti, čeprav podani s skoraj fotografsko tehniko in vedno dobro razpoznavni, pa se prav preko slikarjevega osebnega doživljanja kažejo na platno oplemeniteni z novim emotivnim in pomenskim nabojem. To pride še najbolj do izraza v krajinskih izsekih rodne Furlanije, kjer je avtor preživel svojo mladost in kjer se sedaj živi in dela, ter pri portretih prijateljev in znancev ter oseb, ki so slikarju še posebno blizu.

Evaristo Cian nas s svojimi deli želi opozarjati na tiste plati življenja, ki bi jih večkrat najraje zamolčali ali pa prezrli. Razmišljanje o človeku in svetu, ki nas obdaja, se nam tako kaže kot neko raziskovanje temnejših plati stvarnosti, ki jo skuša avtor, prečiščeno odvečnih elementov in zreducirano na monokromatsko barvno paleto, ujeti v svoji najintimnejši biti.

Razstava Evarista Ciana je v Kulturnem domu požela velik uspeh in so jo organizatorji podaljšali do konca tedna, do petka, 17. t.m. IFŽ

OBVESTILA

NOVI GLAS vabi na potovanje v Provanso v južno Francijo od 22. do 30. aprila 2003. Informacije in vpisovanje na naših uredništvih v Gorici in Trstu.

ŠTEVERJANSKI VESTNIK in Mladinski krožek F.B. Sedej vabita na predavanje dr. Christiana Gostečnika, ki bo v soboto, 18. januarja, ob 19.30 v Sedejevem domu v Števerjanu. Tema večera: mladi in družba. Toplo vabljeni!

V MOLITVENI osmini za krščansko edinost bo vzhodna liturgija v bizantinsko slovanskem obredu v cerkvi Žalostne Matere Božje na Mirenskem Gradu ob 15. uri v nedeljo, 19. t.m. Poje ekumenski zbor iz Gorice. Vabi ACM-Gorica.

GALERIJA ARS sporoča, da bo razstava slik Vladimira Klanjščka odprta do 25. januarja 2003. Ogledate si jo lahko po urniku knjigarne.

DAROVI

ZA NOVI glas: N.N. 5,00; Zavod sv. Družine 50,00 €.

ZA CERKEV v Rupi: C.B. 20,00; N.N. 50,00; N.N. 10,00; N.N. 50,00; J.K.P. za cvetje 10,00 €.

ZA CERKEV na Peči: N.B.Č. 25,00 €.

ZA LAČNE po svetu: Marija Cotič Grilj namesto cvetja na grob Luciane Furlan Černic 55,00 €.

ZA CERKEV na Vrhu: D.F. 5,00 €.

ZA CERKEV sv. Ivana v Gorici: Rozina Bolčina Colja 20,00 €.

ZA ŠTEVERJANSKO cerkev: Klementina Ušaj v spomin na dragega sina Ivana 500,00 €.

SOŽALJE

Sekcija Slovenske skupnosti za Števerjan, občinski svetovalci SSK, župan in odbornika ter števerjansko župnijsko občestvo izrekajo staršem Bogdanu in Margaret ter sestrici Petri in sorodnikom globoko sožalje ob težki in prerani izgubi male Gaje Tereze Ciglič.

Z bolečino v srcu izražamo bližnji prijatelji Margaret in Bogdanu ter sestrici Petri in drugim svojcem iskreno sožalje ob smrti zlate Gaje, ki jo imamo srčno radi.

Draga Margaret in Bogdan, zaupajta v Gospoda, saj vama v tej težki preizkušnji nobena naša beseda ne more pomagati tako kot Njegova. In ti, Gaja, ko si zdaj angelček v nebesih, ponesi k Jezusu naše prošnje, da potolaži mamico in očeta, sestro Petro in vse tvoje bližnje. Prijatelji.

Ob smrti drage sestre Friede izrekajo Župnijski pastoralni in gospodarski svet Gabrjevrh, cerkveni zbor, mladinski zbor in PD Vrh sv. Mihaela gospodu dekanu Viljemu Žerjalu iskreno sožalje.

Viktorju Selvi in družini izrekata ob smrti drage mame Zelke iskreno sožalje Prosvetno društvo Štandrež in mešani pevski zbor Štandrež.

Ob izgubi mame Zelke izreka svojemu pevcu Viktorju Selvi iskreno sožalje moški zbor Mirko Filej.

Izrazom sožalja se pridružuje naše uredništvo.

POPRAVEK

V zadnji številki našega lista smo med nastopajočimi zbori na božičnem koncertu v goriški stolnici po pomoti omenili zbor iz Štmavra namesto zbora iz Štandreža. Opravičujemo se za pomoto.

MARIJA PELICON, PRIČA SVOJEGA ČASA

V SPOMIN NA VELIKO SOVODENJKO (5)

REMO DEVETAK

"V tistem obdobju smo se naučile peti v slovenščino prevedene državne himne: angleško, ameriško, francosko in rusko."

Katero pa so izbrale za slovensko himno, se gospe ne spominjata dobro. Verjetno je to bila znana *Hej Slovani*.

Nadalje mi je gospa pripovedovala: "Pri vajah smo takrat pred vrati sobe vedno imele stražo. Največkrat je to bila hišna gospodinja. Kadar se je bližala nevarnost, smo pesem hitro zamenjale s katero drugo. Po vajah smo nemškimi vojakom večkrat zapele kakšno njim priljubljeno pesem. Za časa fašistične strahovlade so bile vaje v župnišči. Tudi tu smo stalno imele stražo. Pevke smo zato vedno držale v rokah dve partituri: eno pesem s cerkveno in drugo z narodno vsebino. Če spomin me ne vara, je bilo meseca maja 1945, ko so naši sovođenjski možje in drugi pripravili oder (verjetno je to bil prvi povojni praznik v Sovodnjah v priredbi ljudske obla-

sti). Najprej je pozdravil predstavnik sovođenjske ljudske oblasti, predsednik Gospodarske komisije za Sovodnje. Na tem prazniku sta bila prisotna tudi dva oficirja angleške vojske. Pomilovalno sta gledala in gotovo sta si mislila: "Kaj bo ta uboga raja!" Dejala sem pevkam: "Dajmo punce!" Najprej smo zapele angleško himno. Oficirja sta bila presenečena, med petjem vseh himen: ameriške, francoske, ruske in slovanske pesmi *Hej Slovani!* sta nepremično stala v vojaški držji. Vsi prisotni so se navdušeno pridružili petju te pesmi. S to pesmijo je zbor nastopil tudi pri slovenskem razvitiu slovenske zastave, ki je potekalo na občinskem sedežu. Verjetno se je to zgodilo v mesecu maju leta 1945, ko je bila prva seja krajevnega narodnoosvobodilnega odbora po osvoboditvi. Ob pomembnih besedah zapete pesmi so bili vsi prisotni globoko ganjeni od nepopisne sreče.

Mnogi takrat niso mogli zadrževati solz - zlasti vidni funkcionarji takratne ljudske

oblasti," je še povedala gospa, ki je bila vidno ganjena.

Naj tu dodam, da se je pogovor nadaljeval z obujanjem dogodkov, ki so se dogajali naslednja leta, ko so v Sovodnjah delovali razni župnijski upravitelji, in gospa mi je govorila o delu na verskem področju in o narodnih vrednotah.

Gospa Marija je zadnja leta rada obiskovala službo božjo ob sobotah in vodila "sobotni" cerkveni pevski zbor.

Na njenem pogrebu se je pri oltarju od nje poslovila nečakinja in se spomnila prav tega njenega delovanja z besedami: "Iskrena zahvala našega sobotnega cerkvenega zborčarja, ki ste mu z veseljem in ponosom dirigirali. Naučili ste nas veliko lepih pesmi, ki jih ne bomo nikoli pozabile".

Domači župnik Marjan Markežič se je na začetku pogrebne svečanosti še spomnil drugih vrlin pokojnice in podčrtal njeno delovanje na cerkvenem in narodnostnem kot tudi na celotnem sovođenjskem območju.

Na koro so sv. mašo s petjem spremljale pod vodstvom dirigentke Rezi Česčut, gojenke pokojnice, na harmonij je igrala Marinka Lasič, pele pa so tudi pevke domačega cerkvenega zbora, v katerem sodelujejo nekatere pevke "starega" zbora, ki ga je vodila pokojnica gospa Marija Pelicon.

S pesmijo "Slovo" se je zbor od nje poslovil skupno z ostalimi in pokojnico pospremil na božjo njivo.

KONEC

ZAHVALA

Ob težki izgubi dragega sina, moža in očeta IVANA UŠAJA

se zahvaljujemo vsem, ki ste z nami soustovali in nam stali ob strani v tem težkem trenutku. Topla zahvala gg. duhovnikom, sorodnikom, prijateljem in znancem in vsem, ki ste našega dragega Ivana pospremili na zadnji poti. Mama Klementina, soproga Franca, hčerki Daria in Nicoletta Gorica, 16. januarja 2003

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ - DRAMSKI ODSEK

Dario Fo

TAT... A KORISTEN

(NON TUTTI I LADRI VENGONO PER NUOCERE)

PREVOD Ivanka Hergold

KOMEDIJA

REŽIJA: Emil Aberšek

Sobota, 25. januarja 2003, ob 20.30 - premiera
Nedelja, 26. januarja 2003, ob 17. uri - abonmajnska

Štandrež, župnijska dvorana Anton Gregorčič

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ŽENSKI PEVSKI ZBOR IZ RONK in SKRD JADRO vabita na

TRADICIONALNI KONCERT BOŽIČNIH PESMI

v nedeljo, 19. januarja 2003, ob 15.30
v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah.

Nastopila bosta cerkveni pevski zbor in moški pevski zbor iz Opatjega sela, ki ju vodi Pavel Pahor.

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

BENEŠKA SLOVENIJA

PREDSTAVITEV KNJIGE

BOVČANI IN VIŠARSKI SLOVENCİ OD NEKDAJ POVEZANI

Dne 20. decembra 2002 je Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček tudi v Kulturnem domu v Bovcu predstavil zadnji trud našega nekdanjega kolege in sedanjega sodelavca dr. Erika Dolharja *Boj za slovenstvo Kanalske doline - Od TIGR-a do volitev 1946*.

Šlo je že za 5. predstavitev obsežne študije mladega časnika, ki se je z veseljem odzval na vabilo bovške sekcije zgodovinskega društva oz. predsednika Vlada Uršiča. Na izredno dobro obiskanem večeru je uvodoma spregovoril prav gospod Uršič, ki je med drugim poudaril, kako Kanalsko in Soško dolino ločuje le prelaz Predel, ki pa nikoli predstavljata ovire, zlasti za starejše Bovčane in prebivalce zgornjega dela Soške doline, ki že od nekdanj tradicionalno gravitirajo raje na Trbiž kot na oddaljeno Novo

Gorico. To prihaja do izraza tudi v Dolharjevi knjigi, ki jo je avtor posvetil svojemu notu dr. Alojziju Dolharju, Uršič pa se je ob predstavitvi prijatelja avtorja pohvalil, da je Erik že tretja generacija Dolharjev, s katerimi mu je v ponos, da je v tako dobrih prijateljskih odnosih.

Predsednik Uršič je najprej predal besedo protagonistu večera, avtorju svojevrstnega spomenika v knjižni obliki Kanalski dolini Eriku Dolharju, ki pa je v svoji skromnosti nemudoma povabil k omizju tri prijatelje, ki so mu dosledno pomagali pri raziskovanju preteklosti teh krajev, kot tudi pri razumevanju mentalitete domačinov v časih, ki jih sam ni doživel. K omizju so tako pristopili zgodovinarica prof. Nataša Nemeč iz Bilj, tigrovec Andrej Kavš iz Čezsoče in Bovčan Miloš Šulin.

Z leve: avtor Erik Dolhar in zgodovinarica Nataša Nemeč, tigrovec Andrej Kavš, predsednik Vlado Uršič in inž. Miloš Šulin (Foto Rafko)

Avtor se je s hvaležnostjo oprijel literarne kritike, ki jo je za Radio Trst A o njegovem delu napisala Neva Zaghet, Nataša Nemeč je knjigo uokvirila z zgodovinarskega zornega kota, Andrej Kavš je popestril večer z nekaterimi v Dolharjevi knjigi neobjavljenimi anekdotami (to pa samo zato, ker se jih je šele ob prebiranju knjige spomnil, op.pis.), medtem ko je Miloš Šulin natančno navedel nekaj podatkov, ki jih skrbno vsakodnevno od vojnega časa zbira.

Predsednik Uršič je ob

koncu res prijetnega večera, ki se je ob sproščenem kramljanju neformalno nadaljeval še nekaj ur v preddverju dvorane bovškega kulturnega hrama, vse presenetil z novico, da odstopa s predsedniškega položaja krajevnega zgodovinskega društva in prepušča mesto mlajšemu kolegi.

POJANA

SOŽALJE

Ob izgubi drage mame izreka Rihardu Ruttarju iskreno sožalje Slovenski raziskovalni inštitut.

IN MEMORIAM

DR. JOŽE PUČNIK

V 71. letu starosti je v noči na nedeljo umrl častni predsednik Socialdemokratske stranke Slovenije (SDS) Jože Pučnik, ki ga upravičeno imamo za enega najvidnejših slovenskih politikov in očetov neodvisne in svobodne Slovenije.

Jože Pučnik, ki je bil predvsem politik, po drugi izbrazbi pa sociolog, publicist, ki je napisal nepregledno število zapisov, tudi doktor znanosti, se je rodil 9. marca 1932 v Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici. Od leta 1989 do 1993 je bil predsednik SDSS, ki se je kasneje preimenovala v SDS, bil pa

je tudi (od 1989-91) predsednik Demokratične opozicije Slovenije (Demos), ki je zmagala na volitvah 1990. Leta 1990 je bil kandidat Demosa na volitvah za predsednika republike, leta 1992 je bil podpredsednik vlade Republike Slovenije, na volitvah 1992 pa izvoljen za poslanca Državnega zbora. Leta 1997 se je dr. Jože Pučnik umaknil iz aktivne politike.

Dr. Jože Pučnik je leta 1958 diplomiral na ljubljanski Filozofski fakulteti iz filozofije in svetovne književnosti ter se na isti fakulteti zaposlil kot asistent. Zaradi odmevnih in do takratnega režima kritičnih člankov v slovenski *Reviji 57* je bil leta 1958 aretiran in obsojen na devet let strogega zaporja, v splošni amnestiji leta 1961 so mu nato kazni znižali na sedem let. Po petih letih je bil pogojno odpuščen leta 1963. Takoj se je vključil v delo pri reviji *Perspektive*, kjer je objavil nekaj člankov; zaradi njih so ga znova aretirali. Po dveh letih zaporja je prišel na prostost, a zaposlitve ni dobil nobene in je zato leta 1966 odšel v Nemčijo, kjer je najprej delal kot fizični delavec. Dobil je politični azil. Leta 1967 se je vpisal na Univerzo v Hamburgu (sociologija, filozofija in pedagogika) in študij končal z doktoratom (1971). Dobil je mesto docenta za sociologijo na Univerzi v Lueneburgu. Leta 1989 se je tam tudi upokojil kot višji akademski svetnik.

Dr. Jože Pučnik je eden od avtorjev znamenite 57. številke *Nove revije* z podnaslovom *Prispevki za slovenski nacionalni program*, ki je izšla leta 1987. V *Novi reviji* (63/64) je objavil tudi članek *Dvoje temeljnih zahtev*, v katerem zahteva suverenost Slovenije in ustanavljanje političnih strank. Poleg

večjega števila strokovnih člankov v Nemčiji in pretežno političnih zapisov v Sloveniji je objavil tudi knjigi *Članki in spomini 1957-1985* ter *Kultura, družba in tehnologija*.

Slovenska tiskovna agencija je poročala, da je bila v Ljubljani v torek, 14. t.m., žalna seja izvršnega odbora SDS za dr. Pučnikom, kot je STA tudi poročala, da je v imenu Državnega zbora Republike Slovenije družini pokojnika izrekel sožalje predsednik Borut Pahor. Predsednik SDS Janez Janša pa je v posebni izjavi za javnost ob smrti dr. Pučnika dejal,

da so vsi, ki imajo radi Slovenijo, s smrtjo dr. Pučnika izgubili velikega človeka, člani SDS pa spoštovanega kolega, častnega predsednika in iskrenega prijatelja.

Dr. Jože Pučnik upravičeno že

danes velja za enega od očetov današnje Slovenije, saj je vse življenje posvetil boju za suverenost današnje Slovenije, bil je tudi eden prvih ljudi, ki so v javnosti odkrito govorili, da Slovenci nimajo več mesta v taki Jugoslaviji, kakršna je bila zadnji dve desetletji SFRJ.

Svoja stališča je dr. Pučnik zagovarjal s tehtnimi argumenti, znanstveno in pošteno, iskreno. Bil je velik poštenjak, kar se je pokazalo tudi na predsedniških volitvah, na katerih ni zmagal v volilnem dvoboju z Milanom Kučanom, kar nekateri še danes pojmujejo kot velik poraz demokracije za vso Slovenijo.

V tujini je imel dr. Jože Pučnik ugled, ki ga donedavnemu slovenski predsednik Milan Kučan kot nekdanji vodja komunistične partije seveda nikdar ni mogel imeti, in tudi zato so dr. Pučnika radi imenovali slovenski Havel, po slavnem češkem predsedniku in seveda prej dramatik, predvsem pa disidentu. Jasno je, da politike in nobene stvari v življenju ne delamo s če-ji in ko-ji, vseeno pa lahko zapišemo, da bi se slovenska zgodba popolnoma drugače obrnila, če bi leta 1990 dr. Jože Pučnik postal slovenski predsednik.

Ob odhodu dr. Jožeta Pučnika v večnost smo iz hvaležnosti do njega in do njegovega velikega dela dolžni še pripis, da je bil dr. Pučnik vedno naš prijatelj in je večkrat s svojo jasno besedo nastopal tudi v naših krajih.

GLOSA JURIJ PALJK

O MRAZU

Končno je tudi k nam prišla zima, bi lahko najprej zapisali, pa čeprav nam bodo vsi tisti, ki mraza ne marajo, lahko zamerili tisti končno na začetku misli. Pa smo vseeno mnenja, da je tudi zima potrebna in nobene zime si pri nas ne moremo predstavljati brez mraza, pa čeprav smo zadnja leta bili priče toplim zimam in ponavadi tudi deževnim decembrom in januarjem.

Kaj se sploh lahko še napiše o mrazu v času, ko pravega mraza ni več, kot bi rekli naši stari ljudje, ki jih je v otroštvu tako zeblo, da jih še danes iz spominov dobesedno zamrazi, ko se spomnijo zim in mraza iz otroštva. Slaba in pomanjkljiva prehrana, še slabša obutev in lahke, prelahke obleke, da bi jih lahko obravnavale pred strupenim mrazom, neogrevane hiše in še kaj bi se našlo; vse to je označevalo zime naših prednikov in zato se ne smemo čuditi, če so spomini starejših ljudi na mraz neprijetni.

Saj je tudi danes mraz in tudi danes zebe, najbrž včasih zebe prav tako, kot je zeblo pred veliko leti, a mrazu, hvala Bogu, danes ne občutimo v taki meri, ker smo, spet hvala Bogu, vsi siti, dobro obuti, še bolje oblečeni in vsi imamo doma tudi tisto prijetno toploto v naših domovih, ki je naši starši in stari starši niso mogli niti sanjati. Seveda govorim o nas, srečnežih, ki nam ni bilo dano doživeti strahotne vojne in smo se rodili v razviti zahodni družbi, najbogatejši družbi doslej, ki že šestdeset let živi v miru, kar se že dolgo ni zgodilo v zgodovini Evrope. Stvarnost, ki nam govori, da so tudi med nami reveži, ki vsega našega izobilja niso

deležni, samo potrjuje dejstvo, da človek sam ne more in ni sposoben narediti take družbe, v kateri bi se združili mir, pravičnost, solidarnost, enakost, svoboda, vrednote, dostojanstvo za vsakega človeka, enake možnosti za delo in še bi lahko naštel nekaj vrednot, po katerih bi vsaka družba morala stremeti.

Mraz je nekaj grdega, a tudi precej relativnega, saj je naš mraz, denimo, v primerjavi s sibirskim prava mala pomlad, a je prav tako naš mraz za ljudi, ki mraza ne poznajo, lahko prava mala Sibirija.

"Mraz je strahotna stvar," so govorili stari dedje, ki so preživeli ruski mraz med prvo svetovno vojno in po njej. Lačni in sestradani kot so bili, so upravičeno pripovedovali, kako so trpeli v ruski zimi, kako jih je bilo strah mraza in leda. Ostali so jim spomini in posledice: obema mojima starima očetoma so se pozimi luščili nosovi, prsti na nogah, uhlji in še kaj. To so bili spomini na podhladitve in peklenski mraz pri Moskvi in v daljni Sibiriji.

"Mraz, peklenski mraz je bilo," so nam pripovedovali očetje in mame, ki so se spominjali nezakurjenih primorskih domov med drugo vojno, morda gozdov, preganjanj in daljnih krajev, v katere jih je pahnila vojna.

"Po vojni ni bilo ničesar in smo se bile hude!" so pripovedovali o prvih povojnih letih, ko so gradili v skromnosti današnji svet in družbo.

Nekateri izmed nas so še občutili mraz pomanjkanja, tisti mraz, ki ga samo revna družba lahko da, in

tudi burja je takrat pihala močnejše, a najbrž samo zato, ker so bile obleke slabe in čevlji, ponavadi že ponošeni in iz druge roke, pardon, noge, še slabši, hrana pa skromna in doma zakurjeno samo v kuhinji, primorski hiši.

Nasmehnem se, ko danes poslušam starejše ljudi, kako pripovedujejo o strašnem mrazu in strašni burji, ker vem, da je bil mraz takrat za res strupen in burja zelo močna predvsem zato, ker so živeli v revščini, ki naredi še stokrat večji, mraz človeka bolj šibkega in žalostnega, potrtega. Verjamem, da jih je zeblo, ker je mene tudi zeblo kot otroka, ker me je do študentskih let vedno zeblo v noge in to iz preprostega razloga, ker sem imel čevlje vedno slabe, kot je starejše ljudi vedno zeblo v noge samo zato, ker so imeli slabe čevlje in so se prav zato tako bali zime.

Pobrsajte po kašči vaših spominov, če pa ne vaših, pa pobrsajte po spominskih shrambi vaše družine, in videli boste, da je tudi vaše bližnje sorodnike zeblo, da so tudi vaši predniki v sebi nosili spoštljiv strah pred zimo in mrazom.

Pomislite malo, videli boste, da imam prav, ko pravim, da revščina naredi velike oči za vse, da je revščina največji greh na svetu, ker je vedno le revne ljudi zeblo, ker so bili in so še le revni ljudje slabo oblečeni in obuti, ker imajo le reveži nezakurjena stanovanja, ker je revščina največje zlo na svetu, ker človeku jemlje dostojanstvo, ugled, tudi samospoštovanje in lju-

bezen in ga potiska na rob družbe, kamor noben človek ne sodi.

Bogati so vedno bili, in so bodo vedno na toplem. Bogastvo je topla odeja, v katero smo danes, hvala Bogu, dobro zaviti na Zahodu, in pozabljamo na tiste, ki te odeje ne poznajo, kaj šele, da bi njene toplote bili deležni.

Prav zato je tako žalostno hoditi sredi te naše bogate in prevečkrat že kar presite in vsega naveličane družbe in gledati mlade ljudi in tudi manj mlade, ki niso več z nobeno stvarjo zadovoljni in ne cenijo ničesar več. Dejstvo, da jih v tople puhovke ne zebe več, je danost in ne vedo, da ni nič res, da to danost morajo imeti, kot tudi ni nikjer zapisano, da mora prav naša družba biti bogata in presita in vse druge tudi zato bolj revne in lačne.

To nezadovoljstvo večine sredi naše družbe je strahoten mraz današnjih dni in današnjih ljudi in tega mraza še tako dobra centralna kurjava ne more premagati.

Pa bi bilo dobro včasih pomisliti na to, kako srečni smo lahko, ker nas danes ne zebe več, da je pravo bogastvo, ko prideš danes sredi zime domov, naravnost v toplem domu in na mizi v kuhinji zagledaš polno skledo pomaranč in limon, ki grejejo kot sonce vse tiste, ki jih v otroštvu nismo imeli.

A je najbrž res, da ceniš samo tisto, česar nekoč nisi imel, si se moral v življenju za te svete in dobre stvari boriti, da jih lahko danes vedno znova odkriš.

In jih seveda prav zato ceniš, si zanje Bogu in življenju hvaležen.

MANJ PRIVILEGIJE V NOVEM PREDLOGU ZAKONA O PRAVICAH PREDSEDNIKA DRŽAVE

V LETOŠNJEM PRORAČUNU OBČINE ŠEMPETER-VRTOJBA

REFERENDUMA O VSTOPU V NATO IN EVROPSKO ZVEZO BOSTA OBVEZOVALA POLITIKO IN DRŽAVO

MARJAN DROBEŽ

Največja značilnost slovenske politike v preteklih dneh je zagotovo ta, da je desnosredinska opozicija, ki jo tvorita SDS Janeza Janše in Nova Slovenija, krščanska ljudska stranka, dr. Andreja Bajuka, postala odločnejša v parlamentu in v državi. Njena drža je spet pokončna, po krajšem predahu, ko Janez Janša skoraj ni več nastopal v javnosti. Pojavile so se celo domneve, da bo zapustil politiko, nadomestila pa naj bi ga Barbara Brezigar, ki je ugled sposobne in uspešne političarke pridobila na nedavnih volitvah za novega predsednika oz. predsednico države. Ob tem spominjamo, da je prejela skoraj petsto tisoč glasov.

Predsednika obeh strank t.i. slovenske pomladi sta 7. t.m. obiskala premierja Antona Ropa in mu predložila šest zahtev dela opozicije, zato "da bi v Sloveniji zagotovili demokratično ravnotežje in ji omogočili evropsko prihodnost". Zahtevala sta uvedbo dveh med seboj neodvisnih radijskih in televizijskih programov, s tem da bi na enega imela prevladujoč vpliv vladna koalicija, na drugega pa opozicija. Takšno organiziranost bi ohranili tudi po vsakih parlamentarnih volitvah, ko se praviloma zmeraj znova oblikujeta koalicija in opozicija političnih strank, Državna Radio in TV naj bi v prihodnje tudi neposredno prenašala zasedanja državnega zbora in seje njegovih najpomembnejših organov. Vlada bi nadalje morala ustanoviti državni sklad za pluralizacijo javnih občil, pa zagotoviti, da bi v nadzorne svete javnih podjetij in družb v državni lasti izvolili vsaj tretjino članov iz opozicijskih strank, "s čimer bi opoziciji

omogočili dostop do podatkov ter ji zagotovili vsaj minimalen nadzor in racionalno porabo davkoplačevalskega denarja v javnem sektorju." Vlada bi morala tudi

zagotoviti pravično razdelitev premoženja nekdanjih družbenopolitičnih organizacij med vse politične stranke, ki so sodelovale na zadnjih parlamentarnih volitvah. Pri imenovanjih slovenskih predstavnikov v zvezo Nato in EU bi morale imeti opozicijske stranke enake pravice in možnosti, kot jih imajo članice vladne koalicije.

Predsednik vlade Anton Rop je na zahteve koalicije Slovenija odgovoril do dogovorjenega roka, ki je bil v petek, 10. t.m. Izrekel je pripravljenost vlade, da z opozicijo prične dialog in pogovore o njenih zahtevah, toda večino le-teh je že vnaprej zavrnil z utemeljitvijo, "da ima država veliko drugih pomembnejših problemov."

Opozicijski stranki desnosredinske usmeritve sta medtem v državnem zboru odločno nasprotovali nameri vladnih strank, da bi v Sloveniji na hitro razpisali posvetovalna referenduma o vključitvi Slovenije v zvezo Nato in v EU. Zahtevali sta sprejem zakona po katerem bi bil parlament zavezan uresničiti izide obeh referendumov. Janez Janša je pri tem spomnil na primere v preteklosti,

ko je bila referendumsko volja izigrana, in opozoril, da tega v demokratični državi ni mogoče več dopuščati. Predstavniki poslanskih skupin v parlamentu so se v okviru t.i.

evroatlantske koordinacije končno vendarle sporazumeli, da bodo za izvedbo referendumov v obe povezavi sprejeli bodisi običajni zakon, za kar se zavzemajo pravne službe parlamenta, poseben zakon, ki ga je predlagala Nova Slovenija, krščanska ljudska stranka, ali pa ustavni zakon, ki ga je utemeljil predsednik SDS Janez Janša. Oba referenduma naj bi predvidoma izvedli do pričetka pomladi.

POLEMIČNO DO HRVAŠKIH VARČEVALCEV LJUBLJANSKE BANKE

Vlada je predstavila javnosti t.i. predsedniški zakon, ki je pripravljen za tretje branje in s tem za sprejem v državnem zboru. Gre za novo različico predloga zakona, ki bo določal pogoje za delovanje aktualnega predsednika države, za kadrovska in druga vprašanja znotraj njegovega kabineta oz. urada ter pravice predsednika republike po prenehanju mandata. V novem predlogu zakona so pravice nekdanjega predsednika države občutno zmanjšane v primerjavi z ugodnostmi, ki so jih v vladi sprva predvideli. Zatrjujejo, "da gre za zmanjšanje pravic na tisti minimum, ki mu še zagotavlja verodostojnost, dostojno zastopanje države in dostojno delovanje". Imel bo pravico do predsedniške plače, ki jo bo prejemal še leto dni po izteku mandata, nato

bo upravičen do 80% nekdanje plače, in sicer do izpolnitve pogojev za upokožitev oz. do morebitne nove zaposlitve. Nekdanji predsednik bo imel tudi pravico do pisarne in do varovanja, ti pravici mu bosta, če bo zakon sprejet, dodeljeni za pet let. Žena nekdanjega predsednika ne bo imela nobenih ugodnosti.

Odnosi s Hrvaško, ki nikoli doslej niso bili vzorni, so se v zadnjih dneh še poslabšali. Vzrok je izjava Rudija Gabrovca, ministrskega svetnika in visokega predstavnika Slovenije za vprašanja nasledstva, o problematiki deviznih varčevalcev v zagrebški glavni podružnici Ljubljanske banke. Zatrnil je, da je Hrvaška po osamosvojitvi leta 1991 sprejela predpise, s katerimi je jamčila za devizne hranilne vloge občanov v vseh bankah v državi. Gre za izvedbo t.i. teritorialnega načela, po katerem naj bi vsaka država naslednica nekdanje SFRJ poskrbela za vse varčevalce na svojem ozemlju. Tako je storila tudi Slovenija.

Omenjene trditve visokega slovenskega uradnika in strokovnjaka, ki jih, tako je videti, podpirajo tudi Banka Slovenije, vlada in nekdanji guverner slovenske centralne banke, dr. France Arhar, hrvaška vlada odločno zavrača. Omenjamo, da gre za okoli 140 tisoč varčevalcev, ki so imeli v zagrebški podružnici Ljubljanske banke okrog 460 milijonov evrov prihrankov. V Sloveniji so sicer zaskrbljeni za razplet sodbe, ki so jo hrvaški varčevalci v juniju 2001 sprožili proti slovenski državi, pred evropskim sodiščem za človekove pravice v Strasbourgu. Zadeva o omenjenih hranilnih vlogah bo najbrž še dolgo obremenjevala odnose med Slovenijo in Hrvaško.

60 MILIJONOV TOLARJEV ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Občinski svet občine Šempeter - Vrtojba je v četrtek, 9. t.m., opravil t.i. prvo branje odloka o proračunu te občine za letošnje leto, o tem finančno - programskem dokumentu občine, ki je med najbogatijimi v Sloveniji, pa je njen župan Dragan Valenčič govoril tudi na ponovoletnem srečanju s časnikarji, v četrtek, 9. t.m.

Predvidevajo, da bo v tem letu občina Šempeter-Vrtojba imela kar okoli poldruge milijardo tolarjev prihodkov, 180 milijonov tolarjev pa ima prihranjenih še iz preteklih let. Spriču pomembnih projektov in načrtov, ki jih bodo izvajali v skladu z načrtom naložb do leta 2006, pa bo občina poleg omenjenih sredstev iz proračuna najela še okrog 130 milijonov tolarjev posojila.

Z vidika družbenega in gospodarskega razvoja je nemara najvažnejši pričetek gradnje obvoznice v Vrtojbi, ki bo tovrni promet preusmerila iz tega naselja. Začeli bodo graditi tudi center za starejše občane in izvedli še nekatere druge posebe za nadaljnje povečanje družbenega standarda in blaginje prebivalcev Šempetra in Vrtojbe.

Občina Šempeter-Vrtojba že vse od ustanovitve namenja precejšnja sredstva tudi kulturnim dejavnostim, upošteva tudi finančne potrebe medobčinskih zavodov, ki

delujejo v Novi Gorici. V letošnjem proračunu bo za kulturo namenjenih skupaj okrog 60 milijonov tolarjev. Občina bo finančno podprla dejavnosti in projekte kulturnih društev in pevskih zborov, ki delujejo v Šempetru in Vrtojbi, nabavila nove knjige za krajevne knjižnice, podprla razne akcije v kulturi, prispevala dogovorjeni delež za financiranje Goriške knjižnice Franceta Bevka v Novi Gorici, podprla projekte in programe, ki jih izvaja Goriški muzej v gradu Kromberk, omogočila obnovo kulturnega doma v Vrtojbi ter financirala načrte za obnovo Coroninijevga dvorca, ki ga bo občina Šempeter-Vrtojba kupila od splošne bolnišnice dr. Franca Derganca.

Omenjeni dvorec bodo obnovili oz. ga usposobili za njegovo vlogo v prihodnje. V njem bodo uredili tudi stalno etnološko zbirko predmetov iz kulturne zapuščine Šempetra in Vrtojbe, ki jo bo upravljal Goriški muzej. V obnovljenem poslopju bo dobila prostore tudi Glasbena šola.

V Šempetru so začeli medtem intenzivno preučevati preteklost tega naselja, ki je bilo nekoč predmestje Gorice in trden branik slovenstva, pa vlogo in delovanje pomembnejših posameznikov z raznih področij. Pričeli so zbirati pisno in drugo gradivo o grofih iz rodbine Coronini, ki so jih v prejšnjem režimu poizkušali zamolčati oz. izriniti iz zavesti in spomina ljudi. Zbiranja dokumentov in drugega gradiva o šempetrski veji rodbine grofov Coroninijev se je zlasti prizadevno lotila Darinka Andlovic, občinska svetnica iz SDS in predsednica društva žena in deklet v Šempetru.

Poudarjajo, da opis zgodovine Šempetra ne bi bil popoln, če ne bi upoštevali rodbine Coroninijev, ki so temu naselju zlasti v devetnajstem stoletju vtisnili neizbrisni pečat. Iz te družine je bil tudi Franc Coronini, ki je po letu 1867 prevzel posesti v Šempetru, kjer se je tudi stalno naselil. Prišel je v stik s Slovenijo, leta 1868 postal šempetrski župan, se naučil lepo slovensko in naš jezik tudi uradno uporabljati. Ideološko je bil sicer privrženec italijanskega liberalizma, vendar je upošteval in imel razumevanje tudi za koristi Slovencev. Pokopan je v Šempetru.

IGRA SKRBSKEGA VIOLINISTA V TOLMINU

NEPOZABNI BISERNI ZVOKI

JOŽEK ŠTUCIN

V zgornjesoško prestolnico le redko zavijejo pomembni umetniki, zato smo v sredo, 18. decembra, z največjim veseljem pričakali v Tolminu enega najobetavnejših violinistov na svetu Stefana Milenkovića. Abonmajski koncert, ki ga je pripravila domača Zveza kulturnih društev, je bil lepo darilo za ljubitelje komorne glasbe na Tolminskem.

Beograjskega violinista Milenkovića (1977) se spominimo še iz časov skupne države, ko je kot čudežni otrok večkrat nastopil tudi v Sloveniji. Prve umetniške spodbude je dobil že doma, saj je njegova mati priznana pianistka in ga na mnogih turnejah še vedno spremlja, kasne-

je pa se je njegova umetniška pot strmo vzpenjala. Milenković je pričel igrati violino pri treh letih, z orkestrom je nastopil že pri petih, komaj sedemleten pa je na mednarodnem tekmovanju na Češko slovaškem okusil slast zmage, kar se je nadaljevalo tudi v naslednjih letih, danes pa nastopa z znanimi dirigenti in orkestri, sodeluje pa tudi pri pedagoških projektih na zna-

menitem glasbenem inštitutu Juilliard v New Yorku. Letos poleti je nastopil tudi v Ljubljani in z beograjsko filharmonijo navdušil obiskovalce poletnega festivala. Zanimivo je to, da zelo veliko nastopa (tisoči koncertov) je odigral že kot šestnajstletnik, zelo redko pa snema plošče; v največji virtualni trgovini na svetu Amazon je mogoče kupiti samo tri.

V Tolminu je ob spremljavi matere Lidie Caenazzo odigral dokaj konvencionalen, a premišljeno sestavljen program. Uvodni Mozart (*Variations sulla canzone francese "He'las, j'ai perdu mon amant"* v g-molu, KV 3476 (360)) je bil še nekoliko "lesen", nesproščen, predvsem v klavirskem partu, ki ga pianistka mati ni uspešno odigrala v duhu mozartovske igrivosti in lahkotnosti. Mogoče tudi tristo let stara stradivarka, instrument, ki ga je Milenković v koncertne namene posodilo prestižno Stradivarijevo društvo iz Čikaga, za Mozarta nekoliko premehka in ne omogoča take zvočne ostrine, v kateri domujeta gibkost in svetloba, je pa v nadaljevanju, predvsem ob izvajanju romantičnih ali v takem duhu oblikovanih melodij, violinistov velik talent prišel

toliko bolj do izraza. *Sonata op. 94 a Sergeja Prokofjeva* je bila podana študijozno, natančno, izpolnjeno ter nadgrajena z veliko občutka za niansiranje. Milenković je intonacijsko nadvse precizen, občudovanja vredni pa so tudi njegovi dinamični nastavki. Slednjega smo se seveda naučili ob Paganinijevi *La campanelli*, ki je bila napisana prav za take bravurozne in koloraturne namene. Nepozaben bo ostal zven flageoletov, violinskih bisernih zvokov, nadvse popolno pa sta zazveneli tudi *Meditation, op. 42* Petra Iljiča Čajkovskega in prelepa Sarasatejeva *Gipsy airs*. Dodatek je dogodek okronal tako vsebinsko kot muzikalno. Stefan Milenković se je v Tolmincem za navdušen sprejem oddolžil s Schubertovo *Ave Mario*.

NA POGAJANJH ZA VSTOP V EU USPEHI
TUDI ZA KMETIJSTVO

V PRIHODNJE OKOLI 50.000 KMETIJ

Pogajanja za vstop Slovenije v EU so bila zlasti za področje kmetijstva zelo zapletena, težavna in dolga. Toda doseženega je bilo veliko, saj je pogajalska skupina, v kateri je bil tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Franc But, uveljavila skoraj vse svoje predloge oz. zahteve. Sloveniji je tako uspelo pridobiti pravico do dopolnitve neposrednih izplačil kmetovalcem s sredstvi iz državnega proračuna. Od leta 2007 bo lahko Slovenija sredstvom iz bruseljskega proračuna dodajala denar iz svojih virov, tako da bodo kmetije prejemale enaka izplačila, kot trenutno veljajo v EU. Poleg tega si je zagotovila tudi pridelovalne kvote, ki presegajo trenutno kmetijsko proizvodnjo pri nas.

Seveda pa bo v državi potrebno dokončati splošno preobrazbo kmetijstva in tudi živilsko-predelovalne industrije, povezano s slovenskim vstopom v EU. Pri tem bosta izjemno pomembni tudi usposobitev celotnega kmetijskega ministrstva za delovanje v omenjeni povezavi ter usposobitev nedavno ustanovljene Agencije za kmetijske trge. Le-ta bo morala do kon-

ca tega leta pridobiti dovoljenja za kar 56 ukrepov razvoja podeželja in 23 tržnih redov, ki jih poznajo v EU. Ministrstvo se bo do polnopravnega članstva v letu 2004 ukvarjalo tudi z živilsko-predelovalno industrijo, "ki je pred velikimi potrebnimi posodobitvami, še zlasti v mlekarstvu, ki bo s članstvom v povezavi doživljalo težke preizkušnje".

Po uspešnem zaključku pogajanj o slovenskem kmetijstvu v EU, ki so bila dolgotrajna, saj so trajala od junija 1998 pa do decembra 2002, je tudi določeno, koliko kmetij bo v prihodnje lahko obstajalo in bo uspešnih v Sloveniji. Po zatrjevanju ministra Franca Buta bomo imeli v prihodnje v državi še okoli petdeset tisoč kmetij. Od tega bo kakih dvaindvajset tisoč kmetij poklicnih, osemindvajset tisoč pa t.i. mešanih kmetij. Sredstva, pridobljena iz bruseljske blagajne in tista iz slovenskega proračuna, naj bi zagotavljala gospodarski položaj in donosnost kmetijstva. Veliko skrb bo država namenila tudi ohranjanju in nadaljnjemu razvoju podeželja.

M.

Dne 19. in 20. decembra 2002 sta se v Benetkah sestala Skupni nadzorni odbor in Skupni upravni odbor, ki sta zadolžena za nadzor in izvajanje programa Evropske pobude Interreg III A / PHARE CBC Italija-Slovenija. Gre za mešana odbora, sestavljena iz predstavnikov slovenskih in italijanskih nacionalnih in regionalnih institucij (upravičeno obmejno območje: Obalno-kraška in Goriška statistična regija, del Dezele Veneto in F-Jk), pri čemer ima vsaka delegacija en glas. Tokrat je sejala predsedovalo predstavništvo Odborništvu za evropske programe pri Deželi Veneta.

Skupni nadzorni odbor je na svoji 3. seji obravnaval poročilo o izvajanju čezmejnih projektov med Slovenijo in Italijo, ki so v skladu s prioriteta Skupnega programskega dokumenta. V okviru programa Interreg III A je bilo v italijanskem obmejnem območju do sedaj potrjenih preko 75 čezmejnih projektov v skupni vrednosti 50,9 milijonov evrov, kar predstavlja približno 57% razpoložljivih javnih sredstev programa, ki skupaj znašajo nekaj več kot 89 milijonov evrov. Največ projektov se nanaša na uprav-

ljanje z naravnimi zavarovanimi območji, spremljanje stanja okolja, razvoj sonaravnega kmetovanja ter sodelovanje na kulturnem področju.

Dobrih 13 milijonov evrov Pharovih in nacionalnih sredstev pa je bilo lociranih na 6 programov (javnih razpisov) v okviru PHARE CBC za ob-

ma izgradnjo infrastrukture za Primorski tehnološki park na Vrtojbi in Poslovno-inovacijski center v Sežani prispeval k preoblikovanju gospodarskih aktivnosti na mejnih prehodih in ustvaril osnovno infrastrukturo za inovacijsko podporo podjetjem.

Skupni nadzorni odbor je tudi ratificiral spremembe Poslovnika Skupnega upravnega odbora, ki med drugim predvideva vključitev predstavnikov italijanske manjšine v Sloveniji v italijansko delegacijo ter predstavnik slovenske manjšine v Italiji v slovensko delegacijo.

Člani odbora so obravnavali tudi spremembe Programskega dopolnila Skupnega programskega dokumenta, v katerih so natančneje obrazloženi postopki pridobivanja in izbora Interregovih projektov ter nova 5. prioriteta, za katero je Evropska komisija dodelila dodatna sredstva državam članicam, ki mejijo na države kandidatke. Skupna evropska in nacionalna sredstva za peto prioriteto znašajo dobrih 1,9 milijona evrov, ki bodo namenjeni projektom na področju prometa in kulturnih izmenjav.

Interreg je pobuda Evropske unije, ki s pomočjo struk-

turnega sklada ESRR (Evropski sklad za regionalni razvoj) financira projekte čezmejnega, transnacionalnega in medregionalnega sodelovanja z namenom, da spodbuja skladen, uravnotežen in trajnosten razvoj celotnega evropskega ozemlja. Čezmejno sodelovanje v Sloveniji poteka še trenutno v okviru predpristopnega instrumenta PHARE CBC. Bližnja vključitev Slovenije v Evropsko unijo (po vrhu v Kopenhagnu predvidena maja 2004) narekuje prilagoditev veljavnega programa novemu statusu Slovenije kot države članice, ki bo lahko neposredno črpala sredstva iz ESRR. Po vključitvi Slovenije v Evropsko unijo se bo program PHARE CBC preoblikoval v program Interreg A. Odbor je sklenil, da se bo ustanovila posebna mešana delovna skupina, ki bo pripravila vse potrebne dokumente za ta prehod.

Na seji Odbora je bila poudarjena tudi potreba po pospešitvi izplačil pri Interregovih projektih, da bi se ognili evropskemu instrumentu avtomatične izgube že dodeljenih sredstev. Podana so bila tudi priporočila glede ažurnejšega zajemanja in razširjanja podatkov o projektih in izvedenih aktivnostih. V ta namen bo v veliko pomoč nastajajoči sistem spremljanja in povezano vrednotenje dobre uporabe sredstev s strani zunanega strokovnjaka, neodvisnega ocenjevalca, ki bo izbran na podlagi javnega poziva v naslednjih mesecih.

Skupni upravni odbor je na svoji 5. seji obravnaval Interregove projekte, in sicer 8 projektov F-Jk in 23 projektov Veneta. Medtem ko so bili projekti F-Jk z različnih področij, so se projekti Veneta, razen redkih izjem, ki se izvajajo v okviru takomenovane deželne regije, nanašali na razpis na področju kulturnega sodelovanja. 21 projektov je bilo potrjenih v celoti ali pogojno, ostali so bili zavrnjeni oziroma jih je potrebno preoblikovati, preden bodo lahko ponovno predloženi Skupnemu upravnemu odboru v obravnavo in potrditev.

Člani so poudarili, da je razvidno dobro čezmejno sodelovanje, ki se je skromno začelo leta 1994, v letih pa so se okrepili stiki in medsebojno spoštovanje. Še posebej po letu 2000 se je razvil nov način učinkovitega in usklajenega skupnega delovanja ob upoštevanju skupnih evropskih pravil. Bližnja vključitev Slovenije v Evropsko unijo predstavlja novo, močno spodbudo za nadaljnjo krepitev takega sodelovanja za gospodarski in družbeni razvoj obmejnega območja.

Naslednji seji Skupnega nadzornega in upravnega odbora se bosta odvijali v Sloveniji predvidoma aprila in junija 2003, ko bo priložnost za seznanitev z napredkom Slovenije pri vključevanju v Evropsko unijo in za obravnavanje novih projektov čezmejnega sodelovanja.

DOBRO JE VEDETI!

INTERREG III A / PHARE CBC ITALIJA-SLOVENIJA

dobje 2000-2003. Gre za tri razpise Sklada malih projektov in pa za tri programe večjega obsega - od 3 do 5 milijonov evrov vsak. Program ECO ADRIA je namenjen občinam, ki bodo s pomočjo Pharovih sredstev gradile čistilne naprave in kanalizacijska omrežja v obmejnem območju z Italijo in je že v izvajanju. Ostala dva programa pa sta namenjena predvsem razvoju podjetništva. PRIM-e je namenjen spodbujanju podjetniškega sodelovanja in "grozdenja" ter krepitev povezovanja med gospodarstvom ter izobraževalnimi in raziskovalnimi institucijami. Program Primorski tehnološki poli pa bo s preoblikovanjem oziro-

ma izgradnjo infrastrukture za Primorski tehnološki park na Vrtojbi in Poslovno-inovacijski center v Sežani prispeval k preoblikovanju gospodarskih aktivnosti na mejnih prehodih in ustvaril osnovno infrastrukturo za inovacijsko podporo podjetjem.

ma izgradnjo infrastrukture za Primorski tehnološki park na Vrtojbi in Poslovno-inovacijski center v Sežani prispeval k preoblikovanju gospodarskih aktivnosti na mejnih prehodih in ustvaril osnovno infrastrukturo za inovacijsko podporo podjetjem.

KUPNINA IZPLAČANA DELNIČARJEM JE ZNAŠALA
OKROG 202 MILIJARDI TOLARJEV

FARMACEVTSKA DRUŽBA LEK POSTALA LAST ŠVICARSKEGA NOVARTISA

Po večmesečnih pogajanjih med farmacevtsko družbo LEK v Ljubljani in družbo za proizvodnjo zdravil oz. farmacevtskih izdelkov Novartis v Švici so lastniki, torej delničarji LEK-a, svoje deleže prodali, s čimer je ljubljanska farmacevtska družba prešla v tujo last. Dogovorjeno je, da bo LEK ohranil sedanjo upravo, ki jo vodi Metod Dragoinja, svojo blagovno znamko, razvojni oz. raziskovalni oddelek in tudi vse zaposlene.

LEK je veljal za nekakšen "kronski dragulj" slovenskega gospodarstva, saj naj bi bilo v Sloveniji samo še okoli deset tako velikih in uspešnih podjetij. Zaradi tega so v javnosti, zlasti strokovni, mnogi menili, da prodaja omenjenega farmacevtskega velikanu ni v nacionalnem interesu Slovenije, zato bi bilo bolje, če bi se LEK združil z drugim velikim farmacevtskim podjetjem, KRKO v Novem mestu. A posel je bil sklenjen, pogodbo o prevzemu so potrdili pristojni državni organi, Novartis pa je pred nekaj dnevi bivšim delničarjem oz. lastnikom LEK-a, vseh je bilo več kot 20.000, poslal kupnino. Gre kar za okrog 202 milijardi tolarjev, kar je ogromen znesek. Zdaj se vrstijo ugibanja o tem, kaj bodo nek-

danci delničarji storili z denarjem. Borzni posredniki in vlagatelji si obetajo, da bodo prejemaniki velik del kupnine znova naložili v delnice. S čisto narodnogospodarskega vidika je verjetno škoda, da je kupnina prišla v čas predprazničnih nakupov, ko nastajajo velike skušnjave za trošenje denarja. Zato pričakujejo, da se bo velik del kupnine prelil v porabo. Pri tem ne gre prezreti, da je povprečen mali delničar od švicarske družbe Novartis prejel od dveh do treh milijonov tolarjev kupnine. S tem denarjem pa si je v Sloveniji že mogoče kupiti spodoben avtomobil. Nekateri, zlasti premožnejši bivši delničarji, pa se bodo nemara odločili za nakup nepremičnin, saj so le-te najbolj priljubljen način varčevanja med bolj premožnimi Slovenci.

V drugem slovenskem farmacevtskem velikanu, Krki v Novem mestu, ob tem poudarjajo, da bo slednja še naprej ostala v domači, slovenski lasti. Kmalu se bo pokazalo, ali je tuje lastništvo LEK-a primernejše in bolj koristno za Slovenijo kot pa odločitev in vztrajanje Krke, da ostaja samostojna in visoko konkurenčna tudi na globalnih trgih.

M.

OSKRBOVANJE LONČNIC

SOBNE RASTLINE V VESELJE TUDI V ZIMSKIH MESECIH

Večina sobnih rastlin pozimi počiva, razen tistih, ki cvetijo. Lončnice, ki smo jih ob prvem mrazu umaknili z balkonov in okenskih polic ter jih dali v zaveten prostor in jih zaščitili s propustnimi polietilenski tkaninami, pustimo pri miru. Še zalivati jih ni treba, saj počivajo. Šele konec februarja jih bomo pregledali in jim odstranili posušeno listje ter jih malo zalili. Ko bo topleje, se pravi konec marca, pa jih bomo še enkrat pregledali, odstranili nalomljene, suhe ali bolne dele in jih presadili za novo sezono.

Drugače pa je z lončnicami, ki cvetijo. Sicer jih ni veliko, a skorajda ni hiše, ki je ne bi tudi v zimskih mesecih krasila kaka cvetoča rastlina. Najbolj pogoste so ciklame, ki imajo rade hladen in svetel prostor, ni pa priporočljivo, da bi jih neposredno obsevalo opoldansko sonce. Gospodinjje jih navadno dajo na okenske police. Zalivamo jih malo,

z mehko vodo, tako da ne omočimo listov in gomolja. Ko cveti, je prav, da ciklamam dognojemo na razdaljo treh tednov s tekočim gnojilom, ki ga primešamo vodi, ko jih zalivamo. Važno je tudi, da spriti odstranujemo, tako da jih izpulimo, porumenele liste in odcvetele cvetove. Pravilno oskrbovana ciklama nas bo razveseljevala do pozne pomladi, ko jo odnesemo na vrt in vkopljemo do roba v zemljo, da bo počivala.

Druga priljubljena pozimi cvetoča lončnica je azaleja. Tudi ta rastlina ljubi svetlobo, boji se pa prepaha. Ko jo zalivamo, uporabimo ogreto vodo, da ne bi doživela toplotnega šoka, pazimo pa tudi, da ji ne bi v podstavku zastajala voda. Ko preneha cveteti, jo presadimo in prenesemo na vrt, kjer jo postavimo pod kak grm.

Hvaležna zimska lončnica je kalanhoja, saj cveti v času kratkega dneva in dolge noči. Cvetovi so drobni, združeni v

gosta socvetja. Listi so mesnati, sivkasto zeleni in krhki. Ta lončnica potrebuje svetel in topel prostor, ki mora biti suh. V stanovanjih je temperatura navadno nekoliko previsoka. Ta rožica, ki je doma na Madagaskarju, potrebuje zelo malo vode.

Rastline z velikimi zelenimi listi potrebujejo v zimskih mesecih manj vode. Redno, vsaj enkrat na mesec, pa jim bomo obrisali liste z mokro krpo. Če se pojavijo listne uši ali siva plesen, jih zatremo z ustreznimi pripravki, a previdno, zlasti če so v hiši otroci in živali. Sedaj je še čas za siljenje čebulnic, kot so hijacinte, narcise ali druge sorodne rastline. Vse bodo prej pognale in zcvetele, če jih takoj po posaditvi za dva tedna pokrijemo ali postavimo v temen prostor, šele nato pa na svetel in zaveten prostor, navadno na okensko polico med šipama, kjer bodo pognale in zcvetele.

V SVETU MLADIH

ALPSKO SMUČANJE (2)

SVETOVNI POKAL OD BELIH JEZIKOV SREDI TRAVNIKOV DO ZIMSKE IDILE

Največji slovenski adut je bil Mitja Kunc, toda njegov nastop ni trajal dolgo, saj je na prehodu v ciljno strmino zajel količek in odstopil: "Hotel sem pridobiti nekaj hitrosti za zadnji del, kar pa sem naredil prehitro in preveč obremenil robnike." Drago Grubelnik je nastop opravil solidno, kot zadnja pa sta se v drugo vožnjo uvrstila še Jure Košir, povratnik po poškodbi kolena, ter Mitja Valenčič, ki je priložnost za drugi nastop dobil po diskvalifikaciji Alaina Baxterja. Ostalim Slovencem ni uspelo; Rene Mlekuž in Mitja Dragič sta končala v snegu, drugi pa so bili na vse bolj raztrgani progi prepočasni, da bi lahko upali še na drugi nastop na domačem terenu. Edini, ki mu je z visoko številko uspel zares dober nastop, je bil Italijan Giancarlo Bergamelli, ki se je zavihtel na deveto mesto. V slovenskem taboru zaradi poškodbe mišice na nogi ni nastopil deseti tekmovalac Bernard Vajdič, Matjaž Vrhovnik pa je med nastopom dobil močan udarec v hrbet, tako da bo naslednji teden namesto na treningih pričakal na zdravniškem pregledu. Na vrhu po prvi vožnji ni bilo presenečenj, pred številnimi svojimi navijači, ki tokrat niso povzročali izgredov, je vodil zmagovalac zadnjega slaloma Ivica Kostelič, drugi pa je bil lanski zmagovalac Kranjske Gore Jean-Pierre Vidal.

V pavzi med prvo in drugo vožnjo sem z veseljem

staknil v večstisočglavi množici tudi nekaj zamejcev: mladi števerjanski par in Svetoviančana... čeprav se je verjetno še marsikdo skrival ob šanku ali v kaki topli koči, da bi se tako izognil mokremu snegu, ki je nenehno in vztrajno padal na podkorensko blato, v veliko veselje, po vsej verjetnosti, le nas hribovcev...

Nov sneg in razmeščana proga sta v drugi vožnji ponujala lepo priložnost za napad tistim s prvimi številkami, česar pa slovenska predstavnik nista izkoristila. Valenčič je prišel do prvih letošnjih točk, vendar njegov nastop ni bil blesteč. "Imel sem srečo, da sem se uvrstil v drugi tek. Številko 1 bi se dalo bolje izkoristiti. Dal sem vse od sebe, pokazal sem, česar sem trenutno sposoben." Jure Košir je bil po prvi vožnji zadovoljen že z uvrstitvijo v finale, pa tudi s tem, da mu nedavno operirano koleno ni povzročalo nobenih bolečin in težav. V drugi je smučal zelo dobro, žal pa je na ciljni strmini naredil napako, se postavil na repe smučič ter končal v snegu: "Zanimivo je, kako se človek lahko razveseli

tudi 29. mesta. Naš šport je tak, da gredo zadeve gor in dol, jaz sem trenutno na precej nizki točki. Druga vožnja pa je bila že zelo konkurenčna. Treba pa bo še delati, trenirati. Verjamem, da bom prišel nazaj," je pojasnil Košir, ki kljub odstopu ni bil preveč razočaran. Tako je zadnji slo-

coz za njim je kljub večji napaki sredi proge, ko je komaj še ujel vrata, za njim zaostal le pet stotink. Toda Kostelič tudi v drugi vožnji ni imel težav in je ubranil vodstvo ter dosegel drugo zaporedno zmago.

"Zame je bila danes posebna tekma in tudi posebna zmaga, saj je Janica zmagala v Bormiu. Njenega nastopa nisem gledal, so mi pa po radiu sporočali vse čase in tudi njeno zmago. Imam že nekaj izkušenj z nastopi na najvišji ravni, zato mi je bilo danes lažje, saj sta na zahtevni

progi dobro nastopila tudi Vidal in Schoenfelder. Kljub temu sem odlično opravil z nastopi," je bil druge zmagave Kosteličev v slabi uri vesel hrvaški smučar. Schoenfelderju je zmaga ušla, kar pa ga ni potrlo: "Vesel sem, ker sem po odstopu v Sestrieru končno dokazal, da dobri občutki, ki jih imam na treningih v naši močni ekipi, niso bili lažni." Vidal pa je bil nadvse zadovoljen tudi s tretjim mestom na stopničkah: "Vse sem tvegala, v zadnjem delu pa sem naredil dve veliki napaki in tu sem bil ob zmago. Proga je bila zelo tež-

ka, vsa pohvala pa gre organizatorjem, ki so uspeli v takem vremenu zagotoviti tekmo. Še nikoli nisem videl toliko delavcev na progi kot danes jutraj, ko so se trudili, da bi pripravili tekmo." Slovenski smučarji na 42. pokalu Vitranc niso imeli veliko uspeha. Med deseterico se je uvrstil le Uroš Pavlovčič v veleslalomu, s točkami pa so končali le trije, od devetih slalomistov le dva. "Ocena ni prav dobra. Pričakovali smo boljše rezultate. Šlo je za eno tistih tekem, kjer so lahko rezultati enkrat boljši, drugič slabši in tudi zelo presenetljivi. Kunc bi bil lahko v vrhu, če ne bi naredil napake. Naši niso v najboljši formi. Že dolgo nismo dobro trenirali," z učinkom ni bil zadovoljen slalomski trener Marko Jurjec.

Tudi najbolj zagrizeni nasprotniki zimskih športov na Hrvaškem niso mogli zadržati navdušenja nad zadnjimi uspehi Janice in Ivica Kosteliča (na fotografiji: istrski navijači družine Kostelič tudi na Južnem Tirolskem). Čeprav v času kosila, je hrvaška nacionalna poročala, da je bila večina kavarn v hrvaških mestih in vaseh nabitih polnih, ljudje pa so v nogometnem stilu slavili zmagi najboljših hrvaških športnikov minulega leta. Janica Kostelič je na svoj 21. rojstni dan zmagala na slalomu v Italiji, njen brat Ivica pa je bil najboljši na moškem slalomu v Kranjski Gori. "Pa ta dva nista normalna. Postavljata svetovne norme v športu, ki je za večino Hrvatov povsem eksotičen. Jaz snega nisem videla že nekaj let," je dejala Mirela

Dabič iz Zadra. "Tekmo sem gledala z možem, ki je še pred leti govoril, da smučanje ni šport, zdaj pa je šel s prijatelji nazdravit velikemu uspehu." Val navdušenja je zajel Zagreb, ko je skozi cilj v Kranjski Gori prismočal Ivica Kostelič. Številni najstniki in tudi starejši so se objemali, čestitali in peli hvalnice hrvaškima junakoma. "Nista s tega sveta, sta nedotakljiva," je dejal 19-letni študent iz Zagreba, njegov kolega Vanja Redič pa ga je dopolnil: "Hvala jima, da se imamo česa veseliti. Ostali športniki so nas namreč povsem razočarali." Športni komentator Ivan Blažičko je nedeljo označil za nepozaben dan v režiji družine Kostelič, najboljša smučarka preteklega sezone pa je kljub navdušenju ostala trdno na tleh. "Sploh ni bilo nič posebnega. Nadelala sem si smučič in najhitreje prišla do cilja," je razložila v pogovoru za hrvaško komercialno TV postajo Nova TV. Janica Kostelič je še med tiskovno konferenco v Bormiu po telefonu poklicala brata in mu čestitala za zmago. "A je pri tebi tudi tako veselo?" ga je vprašala. Ivica je umaknil telefon od ušesa, ga dvignil visoko v zrak in navijačem, ki so ga obkrožali, dejal: "Pozdravite Janico!" Ivica je nato še dolgo slavil, na vprašanje časnikarja, kaj si bolj želi v letošnjem letu, zmago v slalomskem seštevku svetovnega pokala ali naslov svetovnega prvaka, pa je odgovoril: "Ne vem, verjetno bom osvojil kar oboje."

DALJE

TEKST IN FOTOGRAFIJA ERIK DOLHAR

POTOPIS

OD NOVE GORICE DO SANTIAGA (10)

CAMINO FRANCÉS

NACE NOVAK

Kako sem doktoriral iz hoje po blatu

Naslednje jutro sva z Jonom več kot sto odstotno izkoristila zajtrk, za katerega sva ob prihodu plačala dodatna dva evra. Na voljo so bili piškoti in kruh, pa maslo, med in nekaj vrst marmelade, zraven pa so mične oskrbnikove pomočnice na mizo nosile še kavo, belo kavo, kakav, mleko in čaj. Mislim, da sva ob mizi sedela kakšne pol ure, tako da so naju začele že nekoliko postrani gledati.

Na pot sem se spet podal sam. Že po četrto ure je začelo deževati. "A je to mogoče? Od šestih dni, kar sem na poti, že peti, zaznamovan z dežjem," sem naveličano grunljal, medtem ko sem nase vlekel pelerino. Asfaltna podlaga se je, kot že tolikokrat prej, kmalu spremenila v makedamsko, ta pa že po nekaj ovinkih v razmočeno ozko stezo, ki jo je z obeh strani obdajala visoka trava. Na podlagi sledi, ki so jih za seboj pustili ob rani uri zbujajoči se

romarji, je bilo razbrati, da prevladujeta dve varianti prebijanja prek zahtevnega terena. Nekateri so se odločili za čofotanje po ozki stezi, drugi pa za prebijanje na eni ali drugi strani steze, kar je pomenilo hojo skozi mokro travo, ki je segala do pasu in čez. V obeh primerih si bil moker. Res neprijetno. Pokrajina pa... sijajna! Hvala bogu. Vsaj to. Sicer bi res težko zdržal. Skrbno obdelana polja in vinogradi, sem pa tja pa kakšna idilična kmečka vasica.

Že takoj na poti sem doživel nekaj nepozabnega. O vasi Azqueta sem v Lonely Planet vodiču prebral, da v njej živi ekstravagantni mož Pablito, ki izdeluje okraske za popotniške palice in jih podari vsakemu romarju, ki se ustavi v njegovi delavnici. Pablitoovo hišo sem sicer zgrešil, oziroma, prezrl, zato pa sem ob fontani v središču vasi srečal nič manj posrečenega modela. Ob cestni je imel parkiran avtomobil, pred njim pa postavljeno mizico, na kateri

so se v veliki škatli ponujali piškoti, v dveh termosih pa kava in čaj.

"Ustavi se romar in odpočij si. Nalij si vroče kave ali čaja, vzemi piškot!" se je z gromkim glasom zadržal vsakič, ko je mimo prineslo katerega od premočenih pešcev. Ustavil sem se in si odpočil. Po uri in pol počasnega napredovanja po razmočeno blatnih poljskih stezicah se mi je zdela vroča kava iz termosaja najboljša na svetu. Vzel sem tudi nekaj keksov, v zahvalo pa upokojenemu mornarju podobnemu posebnemu, v posodico polno drobiža, ki je stala sredi mizice, vrgel vse kovance, manjše od evra, ki se jih je v prvih dneh na poti nabralo kar nekaj, tako da so me na nek način že ovirali pri hoji. Kasneje sem od nekoga izvedel, da možakar ves čas potuje gor in dol po Caminu in romarje spodbuja z vročo kavo, čajem in keksi. Res lepo od njega.

Naslednja od vasi na poti je bila Villamayor, do katere je prejšnji dan pešahal Jan. Zavetišče se je zdelo res v redu, a sem bil vseeno zadovoljen, da sem se ustavil v Estelli. Dodatne tri ure mukotrpnega napredovanja po blatu bi me preveč sesule. Do Los Arcosa, etapnega cilja ve-

čine romarjev, ki so se zjutraj zbudili v Estelli, je bilo še devet kilometrov hoje, pokrajino pa so še naprej zaznamovali polja in vinogradi.

Med počasnim napredovanjem po razmočeni podlagi sem se ujel v razmišljanje o zmoglostih in sposobnostih človeškega telesa in duše. Na podlagi prehojene poti sem že lahko zaključil, da mi gre bolje od večine na poti. Hodil sem hitro in odločno in začutil, kako se nekje globoko v meni prebujata zanikana in potlačena samozavest. Drugo zanimivo spoznanje tega dne pa je bilo bolj ornitološkega značaja. Pticom ni

sem nikoli posvečal velike pozornosti. No ja, če sem - mestno dete - v zraku slučajno zagledal kaj velikega, kakšno ujedlo štokrkljo ali čapljo, me je to seveda pritegnilo, vrabci, lastovke in ostala perjad manjšega kalibra pa je vse do Camina mimo mene frčala tako rekoč neopazno. Tam, nekje na pol poti do Los Arcosa pa sem spoznal skrivnostno moč njihove prisotnosti. Najprej sem postal pozoren na njihovo številčnost. Vse-povsod jih je bilo polno. Potem sem začel analizirati njihov let in značilnosti, po katerih sem jih znal že hitro ločevati med seboj. Vrabci so

kmalu postali bratje vrabci, lastovke pa sestrice, ptice nasploh pa prijateljice, ki so me spremljale vso pot do Santiaga.

Ker sem hodil pretežno sam, mi je bila ptičja družba dobrodošla, kmalu pa sem se začel z njimi tudi pogovarjati oziroma jih ogovarjati. Bolj prestrašeni tički so takoj odfrčali, tisti bolj pogumni in radovedni pa so vsakič nekoliko iztegnili vrat in postrani pogledali, kot bi razmišljali o tem, kaj sem povedal, in iskali pravi odgovor. Velikokrat je bilo tako, da me je isti ptiček spremljal več časa, saj je letal z drevesa na drevo ob poti. Jaz sem mu govoril svoje zgodbe, on pa mi je vračal s kratkimi čivkajočimi odgovori in radovednimi pogledi.

Nikoli niso odleteli zato, ker bi jih prestrašil. Vedno šele takrat, ko jih nisem več zanimal, ko so zaznali, da se v bližini dogaja nekaj bolj zanimivega. Proti mastnemu hrošču ali izpostavljenemu deževniku sem imel na listi popularnosti bolj malo možnosti.

DALJE

15

ČETRTEK, 16. JANUAR, 2003

OSTANI ZVEST NOVEMU GLASU, KER TI NOVI GLAS VSAK TEDEN GOVORI O ZVESTOBI NAŠIM VREDNOTAM!

NOVI GLAS JE TVOJ TEDNIK! NAROČI SE
NANJ IN PRIDOBI NOVEGA NAROČNIKA!

Vsi naročniki, ki bodo poravnali naročnino na Novi glas za leto 2003 do 31. januarja 2003, bodo prejeli v dar eno izmed naslednjih knjig:

- Diomira Fabjan Bajc, DVE MUHI NA EN MAH-DUE PICCIONI CON UNA FAVA (slovensko italijanski frazeološki slovar)
- DRUŽBA SV. MOHORJA
- Lojzka Bratuž, IZ GORIŠKE PRETEKLOSTI
- Boris Paternu, FRANCE PREŠEREN - POETA SLOVENO 1800-1849
- Majda Artač Sturman, ŽEJNI OLEANDER

Vsi novi naročniki bodo prejeli v dar knjigo Goriške Mohorjeve družbe. Izbirali bodo lahko med temi:

- Stane Stanič, SLOVENIA
- Več avtorjev, UMETNOST 20. STOLETJA NA GORIŠKEM IN V POSOČJU
- Več avtorjev, L'ARTE SLOVENA DEL XX SECOLO NEL GORIZIANO
- Lojzka Bratuž, GORICA V SLOVENSKI KNJIŽEVNOSTI
- Lojzka Bratuž, GORIZIA NELLA LETTERATURA SLOVENA

Isti knjižni dar velja tudi za naročnike, ki bodo za leto 2003 pridobili novega naročnika.

V kolikor bodo knjige na razpolago, lahko naročniki izbirajo tudi med knjigami, ki so bila minula leta v knjižnih zbirkah Goriške Mohorjeve družbe.

Naročniki, ki poravnajo naročnino PO POŠTI, naj na hrbtno stran poštna položnice napišejo naslov knjige, ki jo želijo prejeti.

Naročniki IZ TUJINE naj svojo željo izrazijo po elektronski pošti, po telefonu ali faxu ali v pisni pošiljki na naš naslov. Naročniki lahko poravnajo naročnino tudi OSEBNO na naših uredništvih v Gorici in Trstu, v tem primeru lahko takoj dvignejo knjižni dar.

POSAMEZNA ŠTEVILKA:

1,00 €

LETNA NAROČNINA 2003:

Italija: 45,00 €

Slovenija: 48,00 €

Inozemstvo - navadna pošta: 65,00 €

Inozemstvo - prioritarna pošta: 85,00 €

GORICA: Travnik 25 / tel. 0481 533177 (uprava) / fax 0481 536978 / uprava@noviglas.it
TRST: Ul. Donizetti 3 / tel. 040 365473 / fax 040 775419 / trst@noviglas.it